

DÖNEM: II

YASAMA YILI: 1991/2

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

16'ncı Birleşim
13 Aralık 1991, Cuma

İÇİNDEKİLER

Sayfa:

- I. GELEN EVRAK 1679
- II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI:
- 1- Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi Başkanlığının, 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının (Y.T.NO:130/2/91) üçüncü görüşmesine ilişkin Tezkeresi. 1681-1682
- III. ÖZEL GÜNDEM:
- 1-1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının (Y.T.NO:130/2/91) saptanan program çerçevesinde görüşülmesi,
1. Program 05; Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesinin görüşülmesi.
2. Gelirler Bütçesinin görüşülmesi.
3. Tasarının madde madde görüşülmesinin tamamlanması ve bütününün oylanması. 1682-1844

I. GELEN EVRAK

TEZKERELER:

- I. Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi Başkanlığının, 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının, (Y.T.No:130/2/91) üçüncü görüşmesinin, kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılmasına ilişkin Tezkeresi. (Başkanlığa Geliş Tarihi: 13.12.1991)

- 1680 -

BİRİNCİ OTURUM

Açılış Saati: 10.20

BAŞKAN: Başkan Vekili Vehbi Z. Serter

KÂTİP : Ünal Üstel

KÂTİP : Kutlu Evren

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin II'nci Dönem, 2'nci Yasama Yılı'nın 16'ncı Birleşimini açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır. Gündem gereği görüşmelere geçiyoruz.

Gündemimizin birinci kısmında Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır, okutulup onaya sunulacaklar kısmında bir sunuşumuz var.

II. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi Başkanlığının 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının üçüncü görüşmesinin kısa isim okunmak ve bütünü oylanmak suretiyle yapılmasına ilişkin Tezkeresidir. Okuyunuz efendim lütfen.

../1681.

KATIP -

CUMHURİYET MECLİSİ
EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLAN KOMİTESİ
BAŞKANLIĞI

Sayı: Y.T.No:130/2/91

13 Aralık 1991

Cumhuriyet Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

Cz: 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa
Tasarısının Üçüncü Görüşme-
sinin Kısa Adının Okunması
ile Başlaması hakkında.

Öz'de adı geçen Yasa Tasarısının maddelerinde herhangi bir hata ve çelişkili bir düzenleme bulunmadığından, İçtüzüğü'nün 98'inci maddesinin (1)'inci fıkrası uyarınca üçüncü görüşmenin, Tasarının kısa adının okunması ile başlamasını ve bütününün oylanması ile son bulmasını önerir, gereğini saygılarımla arz ederim.

Salih COŞAR
Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan
Komitesi Başkanı

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Tezkereyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliğiyle kabul edilmiştir.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Usul hakkındadır onun için fark etmez.

III. ÖZEL GÜNDEM

BAŞKAN - Şimdi özel gündeme geçiyoruz. Sayın milletvekilleri; birinci kısım üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi ikinci kısım, özel gündemde yer alan 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının görüşülmesine geçiyoruz. Saptanan program gereğince ilk önce program 05 Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesini görüşeceğiz. Ödenekleri okuyunuz efendim.

KÂTİP - Program 05: Ekonomi ve Maliye Bakanlığı.
Alt Program 01: Yönetim Hizmetleri. Personel Giderleri: 651,746,000. Cari Giderler: 113,000,000. Yatırımlar: 4,712,000,000. Transferler yok. Alt Program Toplamı: 5,476,746,000.

Alt program 02: Bütçe Dairesi. Personel Giderleri: 1,554,933,000. Cari Giderler: 84,500,000. Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt Program Toplamı: 1,639,433,000.

Alt Program 03: Para, Kambiyo ve İnkişaf Sandığı İşleri Dairesi. Personel Giderleri: 776,362,000. Cari Giderler: 19,500,000. Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt Program Toplamı: 795,862,000.

Alt Program 04: Maliye Teftiş ve İnceleme Kurulu. Personel Giderleri: 654,579,000. Cari Giderler: 57,942,000. Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt Program Toplamı: 712,521,000.

Alt Program Toplamı 05: Hazine ve Muhasebe Dairesi.
Personel Giderleri: 4,311,038,000. Cari Giderler: 158,500,000.
Yatırımlar yok. Transferler yok. Alt Program Toplamı:
4,469,538,000.

Alt Program 06-07: Gelir ve Vergi Dairesi. Personel
Giderleri: 5,373,892,000. Cari Giderler: 730,950,000.
Yatırımlar yok. Transferler: 20,000,000. Alt Program
Toplamı: 6,124,842,000.

Alt Program 08: Devlet Emlâk ve Malzeme Dairesi.
Personel Giderleri: 3,862,162,000. Cari Giderler:
225,000,000. Yatırımlar yok. Transferler: 2,000,000.
Alt Program Toplamı: 4,089,162,000.

Alt Program 09: Gümrük ve Rüsumat Dairesi.
Personel Giderleri: 11,084,241,000. Cari Giderler:
239,000,000. Yatırımlar yok. Transferler: 50,000,000.
Alt Program Toplamı: 11,373,241,000.

Alt Program 10-37: Genel Giderler ve Sübvansiyonlar.
Personel Giderleri: 140,023,025,000. Cari Giderler:14,882,139,000.
Yatırımlar: 66,950,000,000. Transferler: 357,740,350,000.
Alt Program Toplamı: 579,595,514,000.

Program Toplamı: 614,276,859,000.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesi üzerinde söz almak isteyen var mı?

Sayın Bakan, siz önce alacak mısınız yoksa?

Buyurun Sayın Kotak. Buyurun efendim.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - Ben bir açıklama yapayım.

BAŞKAN - Buyur.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sayın Bakan konuşmayacak mı Sayın Başkan?

NAZİF BORMAN (Yerinden) (Devamla) - Sayın Başkan bir açıklama yapalım. Sayın milletvekillerine Bakanlığımızın görüşlerini iki defa kapsamlı olarak bu yüce Meclise getirdik. Biri Bütçe Komisyonu takdiminde, biri de bütçenin takdiminde yeterli izahat verilmişti.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Her bakan kendi bütçesinde.

BAŞKAN - Yeterlidir efendim.

NAZİF BORMAN (Yerinden) (Devamla) - Her bakanlık kendi bütçesinde gereken takdimleri yaptı. Dolayısıyla biz de en sonunda tekrar gerekirse konuşacağız.

BAŞKAN - Uygundur efendim. Teşekkür ederim.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Fazla mal göz çıkarmaz Sayın Bakan.

NAZİF BORMAN (Yerinden) (Devamla) - Zamanınızı almamak için ama arzu ediyorsanız...

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan. Uygundur efendim yeterlidir. Teşekkür ederim Sayın Bakan.

Sayın Kotak buyurun.efendim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Maliye Bakanının tutumu bence isabetlidir. Çünkü zaten eğer ortaya konan yeni herhangi bir görüşü varsa zannederim kapanışta açıklamak veya yanıtlama imkânını bulacaktır.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Usuldür Sayın Kotak.

İSMET KOTAK (Devamla) - Ben usül olduğunu işaret etmiyorum efendim. Yani usullenmiş bir olay değil ama burada aynı konuları tekrar tekrar ileri sürmenin anlamı yok. Biz de aynı sıkıntıyı çekiyoruz onu da belirtelim.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Bu samimi itirafına da diyecek birşey yok.

İSMET KOTAK (Devamla) - Daha önce Sayın Maliye Bakanı kapsamlı şekilde kendi sunuş konuşmasını Komitede ve Genel Kurulda buraya sunmuştur. Biz ...

(milletvekilleri kendi aralarında konuşurlar)

BAŞKAN - Arkadaşlar dinleyelim efendim lütfen. Efendim Sayın Kotak buyurun.

İSMET KOTAK (Devamla) - Biz diğer bakanlıkları eleştirir ve öneriler sunarken Sayın Borman'ın sunmuş olduğu yazılı metinden yararlandık. Gerek sayısal olarak gerekse metin halinde.

Bugün Maliye Bütçesini konuşurken gelirler bölümünü de buna dahil ediyorum tekrar söz almamak için Sayın Bakan. Dolayısıyla gelirlerde söyleyecek olanı burda belirtip diğer yöntemi aynen buraya da yansıtmaya arzu ediyorum. Şunu ifade edelim. Bu bütçe önümüzdedir. 1,499,037,000,000 olarak bağlanacaktır. Ancak gerek Türkiye'de gerekse burada belirli olumsuzluklar vardır. Bunun başında enflasyon gelmektedir. Türkiye'de enflasyonu aşağıya çekmek için doğrudan doğruya Hükümetin önceliği vardır ve Türkiye de enflasyonu ben şu kadar günde %30'lara çekeceğim iddiası vardır. Büyük bir iyimserlik içinde sunulan bir görüştür. Biz enflasyonun aşağıya çekilmesinden yanayız. %10 ile 15 arasında Türkiyeden buraya ilave yansımakta olan bir dilimi vardır. En azından bu ilave dilim, bu makas giderek kapanabilirse Türkiye'deki olduğu gibi buraya yansımaya ve %1'ler ile %2'lerle bir üstünde yer alabilirse bizim için bir nefes alma imkânı yaratacaktır. Enflasyon hiç kimse tarafından onaylanabilecek bir olay değildir. En adaletsiz vergidir. Para cebinizde iken değeri düşmektedir. Yani bir nevi vergi vermektir. Bununla her ülkede mücadele edilmektedir. Ama bazı ülkelerde enflasyonla kalkınma modeli tercih edildiği için halk bunun büyük çapta kazığını yemektedir. Özellikle Türkiye'de son yıllarda benimsenen politika, yani son beş yılda benimsenen politika enflasyonla yatırım kalkındırması tercihtir. Tabii bu yurt dışından ülkeye yabancı yatırımlarının girişini hızlandırmaz geriletir. Onu da burda belirtmek isterim.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne gelince bizde Türk Lirası kullanılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasının aldığı her karardan da etkilenmekteyiz. Burda ilâve kararlar alınabilir. Alınmaktadır. Az sonra onu da söyleyeceğim. Ama bunlarla doğrudan doğruya kaldırdığınız takdirde bu kararları, Türkiye'deki kararların etkisinin sürmekte olduğunu da hep birlikte gözlemleyebilirsiniz.

Türkiye'den kaynaklanan temelde kullanılan para birimiyle de etkilidir. Onun için Türk Lirası kullandığınız sürece ağırlıklı olarak aynı koşulların altına girmiş olursunuz. O halde bizim yapacağımız nedir? Yüz kırk altı milyon Dolarlık bir dış ticaret açığımız vardır Türkiye'nin lehine. Sürekli bunu vurguluyorum. Yani hükümetle bu konu ele alınmak ve bu makas kapatılmak zorundadır. Tabii bu mal bazında bize de gelmekte olanın Türkiye ödemesinden doğan bir açıktır. Yoksa bankalar yoluyla veya özel finansman kurumları yoluyla tekrar Türkiye'ye akıtılmakta olan ilave mevduat vardır. Bu sayısal olarak yapılan birçok muhasebe oyunları ile pek yansımamaktadır. Belki Sayın Maliye Bakanın elinde daha detaylı bilgi olabilir. Dolayısıyla bankalar faiz fonundan yararlanmakta ve hatta günlük işletebilmek için Türkiye'de belirli bankalar arasında para aktarmalarını sürdürmektedirler. Bu da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki kaynağı ikinci kez daraltmaktadır. Bu da olumsuz etkilerden biridir.

Maliye Bakanlığı bizde genelde ekonomiden sorumlu Bakanlık olarak da kabul edilmektedir. Ancak Ticaret Sanayi başka Bakanlıkta, Kooperatifler başka, Başbakanlıkta ve bir çok ana ekonomik konuları içeren dallar da diğer bakanlıklara bağlıdır. O yüzden alınmakta olan belirli kararlar sadece bu Bakanlık içinde kalmaktadır.

Diğer bakanlıkların aldığı kararlarda doğrudan doğruya ekonomiyi olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Türkiye'den kaynaklanan enflasyonun bir bölümünden bahsettik. Oysa bir de suni, yapay bir enflasyon var. O da Avrupa ülkelerinden yapılan alımlarla ilgilidir. Londra'dan araba lastiğinin fiyatı yirmi olarak buraya yansır, bunu hiç kimsenin yirmi Sterlin karşısına sattığına tanık olmazsınız. Onun hesabına göre %100'de bir değerlendirme yaparak yirmiyse rakam, kırk Sterlin üzerinden satış başlamakta ve her gün de Sterlinin Türk Lirası karşısındaki değerine göre de yeni bir ayarlamaya gidilmektedir. İşte bu yapay enflasyonu gidermenin yolu ve yöntemi Maliye Bakanlığına paralel olarak, diğer bakanlıkların alacağı ciddi denetim önlemleridir. Serbest piyasa demek rekabetsiz bir piyasa anlamında alınmamalıdır. Eğer para kaynaklarınız varsa, haliyle ithalatçı da çok az sayıdadır. O zaman bunun serbestle ilgisi olmaz. Yine bir kapalı ekonomi, kapalı bir kararlar zinciri sizleri alır, götürür. Yani banka kaynakları veya kredi kaynaklarını veya kendi kaynaklarını kullanmakta olan kaç tane büyük ithalatçı vardır bu ülkede ki serbest rekabet belirli mallarda olsun. Bazı mallarda vardır çünkü ithalatçı fazladır. Ama bazı mallarda ithalatçı fazla değildir ve monopola yakın bir fiyat ayarlamaları meydana çıkmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hedef olarak %5 kalkınma alındığı çeşitli belgelerde belirtilmiştir. Temenni edelim böyle bir hedef tahakkuk ettirilebilsin. Benim üzerinde durmak istediğim bir süre önce ekonomi büyük çapta çıkmaza girdiğinde, yani Ocak 1991'de bu kürsüden on iki maddelik bir paket açıklaması yapmıştım.

Bunların içerisinde bazıları yapılmaktadır, bazıları yer almakta ve sıkıntı sürmektedir. Efendim söylemeye çalıştığım şudur: Özellikle piyasadaki işsizliği ve ekonominin daralmasını gidermenin yolu ve yöntemi daha fazla vergi getirerek Katma Değer Vergisi gibi piyasayı daraltmak değil, aksine başta gümrükler olmak üzere veya mali daha fazla pahalılandırarak, ister hammadde olsun, ister mamül madde olsun pahalılandırarak diğer girdilerinin bedelini düşürmek suretiyle hedefe varılmalıdır. Yani limanlarda rıhtım harçlarından başlayarak yine bekleme sürelerini uzatarak ve gümrük indirimlerinden ardiyeden yararlanarak, belirli mallarda yüksek oran gümrüğün aşağıya çekilerek, ek iş alanı yaratabilecek şekilde yurt içine girişleri artırmak gerekmektedir. Bunun da çanak çömlekle alakası yoktur. Yani bizim söylemeye çalıştığımız, halkın doğrudan doğruya almak zorunda olduğu ve vazgeçemedikleri ve aynı şekilde üretimde kullanılmakta olan hammaddeye yönelik gümrük ve liman masraflarının ve vergilerinin indirime tabi tutulmasıdır, yükseltilmeye değil.

Bankalar açısından belirli sıkışıklıkları gidermek ve bunu var olan sanayiye, var olan turizmi, var olan geriye kalan iş hacmini esnafın özellikle sürdürebilecek şekilde kredi bulmalarına yardımcı olmak gerekmektedir. Sadece belirli kesime düşük faizli kredi bulacak diye uygulanmakta olan reeskont kredisi sağlayıcı mekanizma geriye kalan kredilerin maliyetini yükseltmektedir. Ülkemizde belirli sigorta sistemi vardır. Ama devlet bu sigorta sisteminin içerisinde günün sonunda yalnız kurumlar veya gelir vergisi çerçevesinde yararlanmaya çaba harcamaktadır. Oysa İhtiyat Sandığı, Sosyal Sigorta gibi merkezi fon ve kaynak oluşturan yapının, artık sigortalara Sayın Maliye Bakanının girişimleri ile bir merkezi fon oluşturmak özel bir yasa ile zamanı gelmiştir ve bu paraların bizim açımızdan, yani devletin genel sigortası,

isim o olabilir başka olabilir, oluşturulmak suretiyle karşılıklarını tıpkı bankaların Merkez Bankasında buldukları gibi bu fonda toplamak zorunluğu ve zarar ziyan ödeme hallerinde de bu mekanizma içinde bunun değerlendirilmesini ve para kaçaklarının veyahut vergi kaçaklarının en az düzeye indirilmesini sağlamak gerekmektedir. Kaynak istiyorsak, sigorta büyük bir kaynak oluşturmaktadır. Çünkü şu anda, biz de bildiğini gibi yerel sigorta yoktur. Tümü acentelidir ve burada faaliyet gösterebilmek için de buraya belirli izin ve karşılıklar verilmek suretiyle piyasaya girilmektedir. O halde Hükümetin bir an önce Meclise bir yasa sevk ederek bir genel sigortanın oluşturulması ve bunun için kaynak yaratılması zorunluluğu vardır. Az önce belirttim, bunlar ekonomi ile belirli çerçevede hareketlik getirecek girişimleri kolaylaştırıcı fonlardır. Katma Değer Vergisinin bu yıl da uygulanabilmesi bana göre şüpe lidir. Yasa geçirebilir uygulayabilirsiniz ama ekonomi buna hazır değiliz. Tekrar piyasadan kaynak çekmek gerçekten ve bunun yükünü de yığaltıcı çekeceğine göre yine ekonomik dar boğazına itmek ve bir zincirleme birbirinin maliyetini artıran eşel mobil sisteminde de dönüp yine hükümete dert olan bir mekanizmadır.

Aksine ekonomiyi daraltacak yöntemler değil, ekonomiyi hareketlendirecek ve bu büyüme içinde devlete pay sağlayacak girişimler üzerinde durmakta yarar vardır. Bunu teker teker saymak istemiyorum. Çünkü daha önce uzun uzun saydık, yeniden zaman almaya niyetim yoktur.

Dolaysız veriler için bize verilen, bütçe ile ilgili olarak verilen sayılarda 245 milyarlık bir çerçeve öngörülmektedir. Dolaylı vergilerde ise bu rakam 322 milyardır. Bu makasın giderek kapandığına işaret edilip edilemeyeceğini bilemem ama, netice itibarıyla arada bir 100 milyarlık bir fark eskiden açık olan makasın biraz kısılmış olduğunu göstermektedir.

Gelirler açısından 700 milyarlık bir çerçeve öngördü Sayın Maliye Bakanı ve bunun büyük bölümünü az önce söyledim iki büyük vergi kalemi oluşturmaktadır. Biri 245'le dolaysız, diğeri de 322 ile dolaylı olandır. Vergi dışı olarak gelmekte olan 109 milyar olarak görülmektedir bu ve sanıyorum onun da çerçevesi gümrük ağırlıklıdır. Gümrük ve Rüsümatın.. Özür dilerim. Dolaylı olarak koydu Gümrüğü, 212 ile yukarıya koydu, ağırlık ordadır. Vergi dışı bütçe gelirleri açısından da hizmet karşılıkları ve harçlar ifade edilmektedir.

Bütçeyi bir çerçeveye oturtup bugün 1992'yi oylayacağımız anlaşılıyor. Türkiye Cumhuriyeti yardımlarının 300 milyar olarak belirliyor. Bu daha ziyade

Bu daha ziyade yatırıma yönlendirilecek bir bütçe olarak görülüyor. Borçlanmalar kaleminde büyük bir ağırlık vardır. Çünkü 700 milyardır gelir olarak gösterilen. Ama yine bu bütçenin ihtiyacı 412 milyara çıkmaktadır ki bu rakam bu şekilde tamamlanmış olabilsin. Ki Bütçe Komisyonunda da yapılan artışlardan sonra bu dengeyi biraraya, yani iki yakayı biraraya getirebilmek için böyle bir gereksinim vardır. Dolayısıyla az önce verdiğim rakamla Meclise gelen bütçe 1 Trilyon 502 Milyar 707 Milyonla kapanmış olmaktadır. Bu da Bütçe Komitesinde Hükümetle anlaşmalı şekilde bazı maddelerin artırılmasından kaynaklanan bir artışla devreye sokulmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; az önce de belirttim, Maliye ve Ekonomi Bütçesine bağlı olarak da gelirlerle ilgili olarak da sözlerimi bağlamak ve o bölümde söz almak niyetinde değilim. Sözlerimi bağlarken 1991'in genel ekonomik boyutlarına baktığımızda yalnız bizim düşüncemizden değil, dünyadaki sıkıntıların aynı zamanda öne çıktığını gözlemliyoruz. Belki aslında işin başında Kuveyt olayı, Polly Peck olayı olarak belirtiliyordu ama 1992'yi kapamaya doğru giderken, dünyada yeni olaylar ve yeni olumsuzluklarla karşı karşıya bulunuyoruz. Bunun daha kötü boyutlara ulaşma olasılığı da büyüktür. Daha önce imkân, olanak olarak görülenler, yöneticilerin ve yönetenlerin ortadan kalkmasıyla yüzen, gezen mayınların dünyada olumsuzluklar yarattığı ortaya çıkmaktadır.

Avrupa kaynamaktadır. Türkiye'yi karşıya alan bir Avrupa'nın Yunanistan'a istediği kadar ödücü davrandığını en azından dün bağlanan Avrupa'daki toplantılarda bir kez daha ortaya çıkmıştır. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olarak İslâm ülkeleri toplantılarında da istediğimiz sonucu aldığımızı söyleyemeyiz. Ben alınan kararın geriye kalanlarını, iyimser bir tablo çizemeyiz ama hedef doğrudan doğruya üyelikti ve üyeliğe bizi kabul etmeden İslâm ülkelerinin de ekonomimizi harekete geçirecek 8-9 madde halinde öngördükleri önlemleri alacaklarına inanmak mümkün değildir. Yani ordaki verilen karar göre üye gibi davranmak ve buyurunuz Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde yatırım yapınız, ticaret yapınız, sanayiyle uğraşınız, ulaşımı harekete geçiriniz gibi verilmiş tavsiye kararını bugüne kadar hiçbir Arap ülkesinin, İslâm ülkesinin izlediğini ve elini harekete geçirdiğine tanık olmadık. Güney Kıbrıs'ta biraz yolları yaptıkları için bunu geriye kalan ülkeler de biz de Kuzey'e yapalım da bu belâyı savalım gibilerden bir yaklaşım içine girdiklerinin ötesinde bir yarar bulamadık. Onun için ben İslâm Örgütünden özellikle kalkınma örgütünden bankasından, fonlardan Kuzey Kıbrıs'a ciddi bir aktarmanın olabileceğine inanmıyorum. Aktarırlarsa en azından ben yanlış olayım, Ancak Avrupa açısından da Türkiye'ye dönük yaklaşımlar iyimser bir konumda değildir. Yani bu Avrupa Topluluğunun davranışı son derece düşmancadır ve BAB denilen yeni askeri birliğin içerisinde de Türkiye'yi yarı üye bile düşünememeleri veyahut da yarı üye olarak mütalaa edebilmeleri, kendine görev vermeleri ama destek vermemeleri yine ekonomiyi de yakından ilgilendiren bir gelişmedir. Türkiye'yi kısa vadede ortak pazara alınma ihtimali ortadan kalkmıştır. İsveç, Avusturya sıraya girmiştir. Ben bunu olumsuz değil, olumlu olarak görüyorum Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti açısından. Çünkü AT'a gireceğiz diye Kıbrıs üzerinden sürekli ödümlerin gündemde olması bizi olumsuz yönde etkilemekteydi. Yeni ufuklar var mıdır? Vardır. Zannedersen kurtuluş çaresi ordadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde ekonomiyle ilgili bakanlıkların harekete geçmesi ve Dışişleri Bakanlığının da onları takviye etmesi ve genç Türk

Cumhuriyetlerine doğru bizim bir bağlanma, bir bağ kurma, bir ilişki içerisinde girmek sanıyorum bazı sektörlerde belki bize hareketlilik getirebilecektir. Bu çerçevede içerisinde Maliye Bakanlığı ve gelirler bölümünü tamamlamış olduk, hepinize saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kotak.

Efendim söz sırası Sayın Ali Süha'dadır fakat şu anda içeride yoktur. Sayın Ergün Vehbi buyurun efendim.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bütçeyi bağlamak üzere olduğumuz, beraber olduğumuz...

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU
(Yerinden) - Beraber, sende beraber.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Son kıyıdan köşeden biz de katılmaya çalıştık. Olduğumuz diyelim bu günde, işte Ekonomi ve Maliye Bakanlığının Bütçesini görüşüyoruz. Ben daha çok ekonomik konulara değinmek istiyorum. Yani daha çok ekonomiden bahsetmek istiyorum çünkü ikinci kısmı zaten pek yoktur. Yani bizim memleketimizde maliye kısmı işin pek yok. Birincisi doğru dürüst oturtulmadığı için, ekonomik önlemler, ekonomik tedbirler bilimsel metodlara oturtulmadığı için ve gerekli etkin tedbirleri şimdiye kadar almadığımız için yazık ki maliye politikaları da bu ülkede yoktur. Belirleme yetkimiz yoktur. Yani ekonomi bir bazda gidecektir doğaldır bir ülkede.

Ama maliye politikalarını siz Hükümet olarak, Maliye Bakanlığı olarak belirlersiniz. Para kredi politikası belirlersiniz, Merkez Bankası politikası belirlersiniz. Faiz politikası belirlersiniz. Fakat enflasyon oranlarını işte dengeli tutma yönünde belirleme çalışmaları yaparsınız. Bugünkü koşullarda en azından bir tek sebepten dolayı dahi olsa, açıkça söylüyorum ki bu para kredi politikalarını, maliye politikalarını belirlemek mümkün değil. Hangi gerekçe? Bir defa paramıza hakim değiliz. Yani para bizim değil. E yabancı mı efendim Anavatan? Yabancı değil tabii Türkiye, Anavatan. Türkiye'nin parası, para birimi, Türk Parası burda geçerli. Ama eğer biz bağımsız bir ülkeysek, eğer biz bu ülkede daha değişik hedefler koymak, enflasyonu uygar ülkelerdeki orana çekmek istiyorsak kendi paramız olması lâzım. Bağımsız olarak o paranın üzerinde oynayabilmemiz lâzım. Para kredi politikalarıyla bankacılık sistemiyle...

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)- İnşallah o da olacak.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Başka bir olanağımız yoktur, bu olanağı yaratmadınız. İnşallah bir gün olacak. Ben Cumhuriyet kurulduğu günden bugüne kadar bunu savunan kişiyim. Hatta eski partim Cumhuriyetçi Türk Partisinde bunun savaşını verdim. Efendim ikna ettim, yani maliye, ekonomi ve maliye bakımından gerçekten kendi paramızı basmamızdan başka çaremiz yok ama politik olarak sakınca yaratır diye işte bir defa kendi bağımsız paramız da oldu mu bir daha anlaşma olmaz gerekçesiyle bir türlü kabul ettiremedim. Çok sonraları Cumhuriyetçi Türk Partisi de kabul etti. Çok sonraları. O da benim tamamen mücadelem sonucuydu. TKP'de birazcık yaklaşmıştı. Aslında karşıt savunmalar son derece yanlıştır. Yani Cumhuriyetçi Türk Partisinin ve yine o doğrultudaki bazı partilerin işte

efendim siyasal olarak bir defa burada bassak bu memlekette bir daha artık hiç anlaşma olmaz düşüncesi kesinlikle yanlıştır. Yani niye yanlıştır? Para bir egemenlik aracı. Egemenlik unsurudur. Devletin egemenliklerinin temel unsurlarından bir tanesidir ve eğer senin paran bir başka ülkenin egemenliğinin simgesiye, o zaman zaten bağımsızlıktan bahsetmek son derece zor olur ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kendi parası olduğu zaman bir anlaşma yapıldığında bu ülkedeki iki parayı dengelemek, biraraya getirmek çok daha kolay. Yani ondan vazgeçmek kolay da, Türk Parasının hakim olduğu bir siyasal entegrasyona gitmek daha da zor. Yani o sav son derece yanlış, hatalı bir sav siyasal olarak, ekonomik olarak da şu gerekçe gösteriliyor bazı çevrelerde. Hatta Hükümet de bu kafayla gittiği için bugüne kadar atılım yapmamıştır. Bazı kendini çok büyük ekonomist zanneden hasbel kader bu memleketin koşullarından dolayı para kazanmış olan tüccarlarımız da karşı çıkar ve aman mahvolacağız, işte bir de kendi KKTC paramızı basarsak daha da paramız pul olacak falan iddialarıyla ortaya çıkarlar. Oysa bu da yanlıştır.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa)(Yerinden)- Avrupa'da tek para birimi oluşuyor yalnız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ben şikâyet etmiyorum. Yarın obürgün biz de eğer bir anlaşma olur AET'ye girersek doğal olarak istikrarlı bir para olacağı şimdiden belli olan Dolara entekre, ama Dolar değerini tutturabilmesi için yani Doların değer kazanma ölçüsünü kaybetmemesi için de arkasında güçlü bir ekonominin olması lâzım gelen EKU'nun sağlıklı bir para olacağı açıktır. Biz de yarın obür gün bir anlaşma sonucu girersek AET'ye bir federal veya konfederal cumhuriyetle, o paranın da burda geçerli olması bizim yararımıza olur. Doğrudur yani. Ama entegrasyon paralarını entegre etmek

Ekonomilerini birleştirme yönünde çok ciddi bir adımdır ve izliyoruz, görüyoruz, büyük tartışmalar olmaktadır. Yani başka paranın İngiltere'ye ne etki yapacağını bütün ekonomistler senelerdir hatta on senedir, onbeş senedir hesaplamak, incelemekte ve en ufak ihtimalleri dahi ortaya sürmektedir. Körükörüne hop diye ECU'nun üzerine kimse atlamamaktadır. Ama ordan da yararlı olacak mı? Tabii arkada üretim olan bir pazar eğer oluşacaksa, sağlıklı Japonya ile, Amerika'nın ekonomisiyle rekabet edebilecek bir güç ortaya çıkacaksa o paranın değeri hiçbir zaman Yen'in ve Dolar'ın altında olmayacaktır onu şimdiden söyleyim. Ama bizim açımızdan öyle değildir. Yani biz efendim Türkiye ile ilerde birleşirken konfederasyon olursa işte hazırlıklı olalım, Türk Parası burda bulunsun deyip milliyetçilik gösterisi yapamayız çünkü bu yanlıştır, neden yanlıştır onu söyleyeceğim. Biz alırız yine ilerde herhangi bir sorun çıkmaz. Zaten Türkiye ile öyle bir durum sözkonusu olduğunda bizi tekrar Türk Parasına dönmekten önleyecek herhangi bir güç, kuvvet olmaz. Ama şimdi...

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) - Öyle bir iddia yoktur.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yoktur tabii ben de iddia etmiyorum tarihe bakarak geleceğe bakarak, tarihten bilgi alarak, geleceğe bakarak konuşmaya çalışıyorum. Acaba bu kaygılar...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ortak Pazara da bizi almıyorlar, bitti o iş, Ortak Pazar işi de kapandı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bilmem ben.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Kapandı.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Kapandı o iş.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Avusturya'yı, İsveç'i alacaklarını açıkladılar.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Birinci etaptır o, üç etaba ayırdı Avrupa Topluluğu.

BAŞBAKAN Dr. DERViŞ EROĞLU (Yerinden) - 99'a kadar.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - 99'a kadar üç etapta bazı ülkeleri Avrupa entegrasyonunu sağlayacak birinci etap İsveç, Avusturya, ikinci etap biraz daha gelişmiş olan Malta, Kıbrıs ve bir iki başka Avrupa, Çekoslovakya, Macaristan. ikinci kuşak, üçüncü kuşakta da daha geri ekonomilere sahip olan Türkiye ve diğer müracaat etmiş bazı ülkelerdir. Bunu Avrupa tabii böyle planlamış, dolayısıyla şimdi birinci etapta zaten Türkiye'nin girişinin olmayacağı açıktır. Kıbrıs'ın da eğer bir anlaşma olmazsa ki olmamıştır yine bu birinci etapta AET'ye girmesi sözkonusu değildir. Benim üzerinde durmak istediğim şu. Şu tartışma bu memlekette niye yapılmıyor? Acaba biz kendi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti paramızı basarsak halkımıza daha yararlı mı olur, zararlı mı olur? Önemli olan budur. Biz bunu tartışmak mecburiyetindeyiz. Bizi İngiltere'nin durumu ilgilendirmez, bizi ECU ilgilendirmez. Türk Parası da tabii ki bize çok büyük katkılar sağlamıştır. Türkiye'nin yardımları da çok büyük etken olmuştur. Ekonomimizi de 74 öncesine kıyasladığımız takdirde büyük oranda mutlaka etkilemiştir. Ama noktayı koymak ve gerçekçi gözle olaya bakmak lazım. Eğer biz Türkiye'deki parasal hastalıklardan kurtulmak istiyorsak, eğer biz kendi ülke koşullarımıza uygun, ekonomik politikalar ve ona dayalı para kredi politikası uygulamak istiyorsak kendi emisyon yetkimize, kendimizin sahip olması şart. Başka çare yok. Yani sen paranın değeriyle oynayamıyorsan,

enflasyonla oynayamazsan kardeşim, oynayamıyorsunuz zaten sırtından atıyor Sayın Maliye Bakanı, enflasyon sorumluluğunu sırtından Ankara'ya atmış oluyor. Biz diyor düşürebilir miyiz? Tabii düşüremezsiniz. Ama yaşamı ucuzlatabilirdiniz burda. Yani o oranda da pahalılık azalabilirdi onun tedbirleri de alınabilirdi, başka birtakım çalışmalarla ama normalde bilimsel olarak Türk parası kullandığınız müddetçe Türk Parasının değer düşümünün, Türk Parasından kaynaklanan enflasyonu çekmek mecburiyetindesiniz. Türkiye açısından da yanlış düşünenler vardır. Bizde yanlış düşünen tüccarlar, maliyeciler ve Hükümetin bazı ilgilileri var, işte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti parası bizi daha çok mahveder, bu sav yanlıştır. Neden yanlıştır? Bir paranın değerini belirleyen o memleketin artık altını veya dünya bankasında bulundurduğu döviz rezervi falan belirlemiyor, öyle bir şey yoktur. Dünyada artık ülkelerin paralarını belirleyen üretimdir. O üretimden dünya ülkelerine ne oranda ihracat yapabiliyorsunuz?

Ne kadar dövizlerini çalabiliyorsanız başka ülkelerin, ondan pay alabiliyorsanız. Yani Dış ticaretinizi hangi boyutta sürdürebiliyorsanız. Dış ticaret dengesini kendi lehinize, yani en azından ithalatınızın büyük payını ihracatınızla karşılayacak bir düzeye getirebiliyor musunuz? Para değerlerini belirleyen unsurlar bunlardır. Yani siz bugün altınım yok diye KKTC parası basamam düşüncesindeyseniz bu son derece yanlıştır. Altın değildir önemli olan. Önemli üretimdir. Ama üretimi belli bir düzeyde tutamazsanız, üretimi gerçekleştiremezseniz ve gerçekten bu önümüze getirdiğiniz bütçe gibi sağlıklı kaynaklara dayalı bütçeler hazırlayacaksanız, o zaman pek tabii ki istikrarlı bir paraya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kavuşmayabilir. Ama ben iddia ediyorum. Eğer ihracatı geliştirebilerseniz, şu andaki potansiyeliyle bile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türk parasından başlangıç olarak pek tabii ki şu anda eğer kendi paramızı bassak, mecburuz, bazıları der işte dolar değerini alalım ama o hikâyledir. Türk Parasını baz olarak alacağız. Ama bu yapımızla bu şimdiki ihracat ve üretim potansiyelimizi korusak bile, Türk Parasından daha değerli bir paraya sahip olabiliriz. Hayal mı bu? Hayır, hayal değil, gerçekçidir. Türk Parasının neden değeri sürekli düşmektedir? Neden enflasyon Türkiye'de %70'leri aşmıştır, 80'lere tırmanmıştır, hatta üç rakamlı olma korkuları çekilmektedir. Bunları en basitinden ekonomiyle biraz ilgilenmiş insanlar, yani o bilimi yapmamış ama biraz ilgilenmiş insanlar bile bilir. Türkiye bir seçim geçirdi. Seçimde birinci tartışma konusu enflasyondur ve enflasyonu bir kesim enflasyonu tek rakamlı sayılara düşüreceğini iddia etti. Sayın Demirel, Sayın İnönü enflasyonun zararlarını sayarak bunu tek rakamlı duruma getireceğini savladı.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden)- Hedeflediler.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Hedefledi, hedefledi. Ve bu tartışmalar çerçevesinde olaylar gelişti, kazandılar. Şimdi ne deniyor? Şimdi mümkün değil efendim, altı aydan

önce enflasyonun düşme ihtimali yok. Bilimsel olan budur. Bilimsel olan daha önce seçimde söyledikleri değildi. Bilimsel olan şimdi söyledikleridir. Altı ay sonra düşmeye başlayabilir. Neden? aEnflasyonu oluşturan, yükselten unsurları etkileyebilirsiniz. Şimdi süratle KİT'ler satılmalıdır demeçleri verilmeye başladı. Niye?

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Alıcı bulurlarsa...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Kimi? Yanlış aslında, kamu açıkları enflasyonu oluşturan baş neden. Enflasyonu oluşturan baş neden, temel neden altyapı yatırımlarıdır. Yatırım, yani üretici yatırımları değil, altyapıya giden paralardır. Altyapıya ne kadar büyük çapta yatırım yaparsanız paranızın değeri o kadar düşecektir. Niye? Çünkü karşılığınız yoktur. Karşılığınız olmayan bir miktarı eğer siz GAP'a harcamak zorundaysanız ve harcayacağım diyorsanız, hedefi ona göre seçmişseniz, 10 milyar günde ben GAP'a para aktaracağım diyorsanız ve o parayı da vergiden, ihracattan, görünmeyen gelirlerden bulamıyorsanız, tek kaynak kalıyor size, Merkez Bankası kaynaklarına müracaat edeceksiniz, para basacaksınız ve ordaki GAP'taki müteahhaitleri ödeyeceksiniz. Onu ödediğiniz gün o paranın değersiz olduğu belli değil. Türk Parası olarak ödüyorsunuz ama kestiğiniz anda o parayı piyasaya soktuğunuz anda halkın cebinden bir miktar parayı alıyorsunuz. İşte enflasyonu oluşturan baş neden budur. Karşılıksız para. Bu da üretici yatırımlara gitse üretici yatırımlar kısa süre sonra, bir sene sonra, iki sene sonra gelir sağlamaya başlayacağı için enflasyonu büyük oranda pompalamaz. Ama Türkiye'de GAP şu anda hedeflenmiş olan o Türkiye'yi ikiye katlayacak tarımsal potansiyeline 2000 yılından önce ulaşmayacaktır. Ulaşması mümkün değildir. 2000 yılını da çok aşacaktır.

Efendim?

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU

(Yerinden) - Üç sene, dört sene sonra.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Çok kısmı çok yavaş yavaş gidecektir ve o tarlaların bahçelerin artık sulu tarıma geçmesi daha bir defa sulama kanalları yüzlerce, binlerce kilometrelik sulama kanalları yapılacak toprak alışacak o yöre insanı alışacak binbir faktör vardır ve uzun süre sonra da bir gelir sağlayacak. Ama o altyapıyı o Hükümet için tercihler meselesidir. Ben yapacağım dersin prestij meselesi halindedir getirirsen paranın değeri düşecektir. Uzun yolun yapımı da aynıdır. Ha şimdi Sayın Demirel ve uzmanları Maliye Bakanları eğer ben GAP'ı durduruyorum derse...

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Sen Kıbrıs'a gel.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Eğer ben oto yolları durduruyorum derse o zaman enflasyon daha süratli şekilde aşağıya çekilebilir.

Şimdi gelelim bize Sayın Coşar gelelim KKTC'ye. Peki bizde bu sorun var mı? Biz bugün evet milliyetçiyiz, ulusal sorunlarımıza sahibiz, Anavatanada müteşekkiriz. Pek tabii ki onların çektiği sıkıntıların bir kısmına katlanabilir, birlikte katlanalım ama bizim bir sorunumuz var nedir bu sorunumuz, Kıbrıs sorunu, çok önemli bitmedi ve bu sorunda iddialı olmak, hakkımızı sonuna kadar savunmak mecburiyetindeyiz. Böyle bir dezavantajımız olunca da o kez kimsenin bize ne Ankara'dan ne de burda canım Elazığlı sürünürse siz de sürünmeye alışın. Geçmişte bazı Türkiyeli Bakanların dediği gibi şart mı yani ille konsantre süt getirteceksin Avrupa'dan, İngiltere'den,

Avrupa'dan da içeceksiniz. İçmeyiverin yani gelin Türkiye düzeyine, Mersin düzeyine falan demek hakkına sahip değildir kimse. Neden? Çünkü biz eğer Rumla mücadele edeceksek, eğer hakkımızı arayacaksak ekonomimiz güçlü bir biçimde hiç olmazsa onların ekonomisine doğru tırmanması lazım. Başka alternatif yoktur. Şimdiki koşullarda sürekli kaybediyoruz. Neden kaybediyoruz? Bir defa uluslararası formlarda bizi kimse ciddiye almaz. Şimdiye kadar bize sağlanan olanakları çar çur etmiş, gelişmemiş, kalkınamamış, Vasiliu'nun ambargolarına teslim etmiş bir toplum olarak görüyor bizi. Gerçekten teslim olduk. Vasiliu bu kadar başarılı mı? Rumlar bu ambargolarda bu kadar başarılı mı? Biz ne kadar narenciye ürettik de elimizde kaldı? Hepsini sattık, hayvanlar sattık, patates olduğunda sattık. Ama olmayan şeyi kendi elimizle üretimi eğer öldürürsek pek tabii ki ihracatımız işte verdiğiniz rakamlardan da görüldüğü gibi sürekli aşağıya gidecektir. Yani başarısızlık aslında ambargoların nedeni değil, bizim kaynakları tüketmemiz ve beceriksizliğimiz sonucudur. Dolayısıyla bizim koşullarımıza göre biz ekonomimizi geliştirmek, kıyası Mersinle, Adanayla, Urfayla yapmamak, Rumla yapmak mecburiyeti vardır. Güçlü olmak, saygı duyulan bir toplum olam istiyorsak bu şarttır. Halâ zaman demek ki işin milliyetçi, vatan millet edebiyatından kurtarmak, gerçekçi baza konmak gerekir. O istenen ne? Biz alt yapıların büyük bir kısmını Türkiye'ye yükledik zaten, Türkiye on senedir, onbeş senedir habire alt yapılarımıza para harcıyor, yapıyor, yapacak da, yapmayacağı da demiyor. Elektrik santrali başladı, yollar bu Kıbrıs Türkünün değil sadece Kıbrıs Türkünün Rumun bile birlikte o egemenliği bütün Adaya yaydığımız koşullarda bile hayal edemeyeceği boyutta yollar

yapılıyor burda. Yani birleşsek, Bütün Kıbrıs'ın zenginliğini dahi koysak öyle yapmak bir Karaoğlanoğlu'na Girne'den o yolu bütün genişletme açısından asfalt ya da Mağusa'ya giden yolu ya da Esentepe'ye giden o vadileri açacağız da hangi koşuluyla şu Kıbrıs açacak ama bize eksik olmasın Anavatan bunları yapıyor, altyapıları, elektriğini yapıyor, göletlerini yapıyor.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Müteahhitler de

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - O ayrı, o ayrı bir konu yani müteahhitlerle ilişkiler, yatırımlardaki yanlışlıklar, ihaledeki hatalar, ihalelerin Ankara'dan yapılması burda o ihalelerden kendi müteahhitlerimizin pay alamaması, kendi teknisyenlerimizin çalışmaması, kendi kamyoncumuzun istifade edememesi, işçimizin orda bulamaması bunlar hep sorun ve gerçekten doğru teşhisler.

KENAN AKIN (Yerinden) (Devamla) - Kontrol mekanizması hiç yok bizde.

Ama bunlar var diye o yatırımları küçümseme hakkımız yok. O yatırımlar gerçekten alt yapı yatırımlarıdır. Benim anlatmak istediğim şudur: Üretici olmayan yatırımlara biz burada büyük kaynak ayırmak zorunda değışiz ve ayırmıyoruz da hemen hemen hiç. İşte bakın bütçeye. Geçmiş bütçeleri de inceleyin. Dolayısıyla paranın değerinin düşmesinde, pahalılığın ve enflasyonun oluşmasında en büyük etken olan alt yapıya pay ayırma zorunluğu bu memlekette yoktur. Bundan daha büyük bir nimet hiçbir ülkeye nasip olamaz. Bu nedenle eğer Türkiye, TC'le, Anavatan-Yavruvatan ilişkileri içinde gelecekte de alt yapı yatırımlarımıza, Türkiye'nin yükümleneceği anlaşmaları yaparsak ve ekonomide radikal önlemler alır, üretimi artırıcı, ihracatı artırıcı tedbirleri getirirsek ben iddia ediyorum ki, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Parası giderek TC, Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk Lirasından daha kıymetli bir para haline gelebilir. Tabii, UBP seçim oyunlarına, her şeyi, meselâ eşdeğer sorununu seçim oyununa, o oyuncak, alet eden UBP, buraya da kendi oyunlarını alet etmezse, bu bilimsel, bu söylediğim bilimsel bir yöntemdir. Dolayısıyla, kesinlikle kaynaklarımızın yeterli olduğuna inanıyorum. Şimdi elimizde paramız, kendi paramız olursa, emisyon yetkimiz olacaktır. Merkez Bankamız piyasaya para sürmek, piyasadan para çekmek işlemlerinde yetkili olacaktır. Piyasadaki paranın dolaşma hızından yetkili olacaktır. Miktarından yetkili olacaktır. Diğer bankaların işte ihtiyat akçelerinden yetkili olacaktır ve faiz hadlerini düşürme, yükseltmeden yetkili olacaktır. Enflasyonla mücadelenin temel unsurları bunlardır. Birincisi, işte alt yapılarda tasarrufa gitmek, ikinci kamu açıklarını azaltmak, bu sorun da kolaylıkla bizde çözümlenebilecek niteliktedir. Yani, Türkiye boyutunda bir kamu iktisadi sorunumuz bu memlekette yoktur. Bir de ona göre paranın akışını, üretici yatırımları teşvik edişini sağlayacaksınız. Para kredi politikası budur.

Peki, hangisinde yetkilisiniz siz şimdi? Hiçbirisinde. Faiz oranlarını oynatamıyorsunuz. Paranın dolaşım hızıyla oynayamıyorsunuz. Miktarıyla oynayamıyorsunuz. Bankaların plâsmanlarıyla oynayamıyorsunuz. Kredileri yönlendiremiyorsunuz ve dolayısıyla da Türkiye'deki enflasyonu olduğu gibi, hatta üç, beş point de üstünde parayı ithal ediyorsunuz. Burada da sizin davranışınızdan, sizin ekonomik yanlışlıklarınızdan kaynaklanan enflasyonda artış vardır. Pahalılık da o oranda Türkiye'ye nazaran bizde, çarşımızda da açıkça görülmektedir. Daha fazla olmaktadır. Şimdi soruyorum. Bunu yapmaya niyetli misiniz? Etkili önlem budur. Yoksa, çıktınız karşımıza bir bütçeyle geldiniz. Senelerdir getirdiğiniz bütçe. Bakıyorum. Bundan kalkınma olur. Yatırımları, daha önce de söyledim, fazla üzerinde durmayacağım. Geriletiniz. Oranını düşürdünüz. Gelirlerde, yerel gelirlerin oranını fevkalâde düşürdünüz. Yani, geçmiş yıllara göre enflasyonun oranının çok çok altında bir yerel gelir hesapladınız. Geçen, bu yıla nazaran sadece %3, 3.5 bir artış öngördünüz. Yani, o kaynakları da artıramıyorsunuz. Buna mukabil de kaynağı bile olmayan, işte sonuçta yatırımları ve transferleri, sosyal ve mali transferleri etkileyecek olan %33'lere varan bir açıkla bir bütçe yaptınız, getirdiniz. Bu Bütçe ile kalkınmak mümkün müdür? Bu Bütçe ile sağlıklı gelişmek mümkün müdür? Olamaz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kalkınan ülkelerde enflasyon %5'lerde, %6'larda da seyrediyor. İşsizlik de %4'lerde, %5'lerde, %6'larda seyrediyor. Oradaki sorunlar, orada Amerika'da, İngiltere'de hükümetleri düşürecek boyutlar, ekonomik sorunlar bu enflasyonun oranlarının ve işsizlik oranlarının %10'lara yani çift rakamlı sayılara tırmanması ile başlar. Yani %10'lara doğru çıktı mı işte Thatcher'i düşürür, işte Busch dışta kazandığı başarılarla güvenemez hale gelir çünkü içte enflasyon %2-3 boyutunda yükselmiş durumda. Seçilmesi, yeniden seçilmesi tehlikeye girer, girebilir. Eğer kalkınmış bir ülke hedefliyorsak, eğer atılım yapacaksak, eğer Rum toplumu ile ekonomide de yarışmak istiyorsak bizim de bu düzeye gelmemiz şarttır. Bunun yolu da başından söylediğim gibi kendi paramıza sahip olmamız kaçınılmazdır. Bunu yapabilirseniz biz de destekleyelim muhalefet olarak ve o çerçevede alınacak tedbirlerle de etkili önlemlerle de enflasyonu, pahalılığı bu ülkede aşağıya çekelim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kalkınmanın unsurları da, bir ülkede kalkınmanın unsurları da bellidir. Nelerdir? İnsan, yetişmiş insan gücü önemlidir. Bizde hep deriz, işte biz okumuş yani Kanada ile, Amerika ile kıyaslanacak boyutta okumuş bir toplumuz. Doğrudur. Ana, ilk mektep, orta eğitim düzeyinde eğitimimiz yüksek. Ancak gerçekten kalkınmaya yetecek boyutta yetişmiş insan gücümüz var mı memlekette? Yarattık mı bunu? Hayır.

Eğitimi istediğimiz gibi yönlendiremiyoruz, yeni gelişmeleri, yeni teknolojiyi dünya üzerinde takip eden, izleyen, yaratıcı, araştırıcı bir nesil yetiştiremiyoruz. Kalkınmanın temel unsurunun başında bu gelir. Yetişmiş insan gücü. Buna yönelik olarak Sayın Bakanın kendi Ekonomi, Maliye Bakanlığı Bütçesine de baktım, diğer ayrılan tahsislere de baktım, zaten Eğitim Bakanlığı Bütçesini görüştük, %8'lerde, 9'larda kalan bir payla ve şu anda ayırdığımız sosyal transfer, sosyal ve mali transferlerle bu ülkede o kalkınmayı, o benim bahsettiğim, özlediğimiz, kendimizi kıyaslayabileceğimiz uygar ülkeler düzeyinde bir kalkınmayı sağlamak mümkün değildir.

İkinci; kalkınmanın yine unsuru kaynaktır. Kaynak yaratacaksınız. Kaynak yok diyor Sayın Başbakan bize, eleştirilerimize cevap verirken, işte söylüyorsunuz diyor, küçük bir bütçe, küçük ve daralan bir bütçe, kaynaklarımız yok, nasıl şu kadar şey ayıralım, pay ayıralım eğitime, ya da üretici yatırımlara nasıl pay ayıralım ya da üretimi destekleyecek teşvikleri ve sübvansiyonları bütçede nasıl artıralım. Evet kaynaklar şu anda biz de görüyoruz yok ve sağlıksız. Üç kaynağa dayanıyorsunuz. Bir; borçlanmalar, iki; yerel gelirler, üç; TC yardımları. Başka bir kaynak yok. Peki bunları analiz edelim. Borçlanmalar karşılıksız bir paradır. Açık bütçedir. İşte karşılıksız para. Pompalıyorsunuz. İşte ekonomiye baştan lades diyorsunuz. Karşılıksız para. Yarım milyar lira karşılıksız para var bu bütçede. Sağlıksız kaynak işte. Kaynağınız sağlıksızdır. Nereden alacaksınız? Kim garanti verdi size? Öyle bir anlaşmanız da yok.

Türkiye vermiyor diyor. Ama belki beş, on milyarını, belki bir hade hade en kabadayısı 100 milyarını bulacaksınız. Gerisi nerden gelecek? Başka borçlanma umudunuz yok. İstikrar çıkaramazsınız. Her sene konuşuyoruz bunu. Tahvil çıkarıp iç borçlanma yapamayacağınıza göre, Türkiye'ye dayanıyorsunuz. Anlaşma yaptınız mı? Hayır. Topladınız, topladınız, biz böyle bir bütçe yapacağız. Ondan sonra, peki, ne kadar gelir sağlayabiliriz? Sıktınız, sıktınız, 100 milyar yine yapamayacağınız, başaramayacağınız KDV'ye koydunuz. Yani, başarıp da alabilerseniz 100 milyar bu sene gelir hedefliyorsunuz KDV'den. Onun da belli bir kısmını da alamayacaksınız. Ama diyelim aldınız. İşte 100 milyar ondan, işte 200 milyar araç ruhsatlarından, av ruhsatlarından, gayet sağlıklı gelirlerden ve gümrük gelirlerinden topladınız. Çıktı size 700 milyar. Onun üstünde para çıkmıyor. Peki, 1.5 milyarlık bütçeyi hangi kaynağa dayandıracaksınız? İşte TC yardımları ortada. Bu kadar yatırım yaparım diyor. 300 milyar tutar bu da. Size vereceğim bu kadardır diyor. Geri kalanını da karşılıksız para olarak koydunuz şeye. İşte sağlıklı, son derece sağlıklı bir bütçe ortaya çıktı. Bununla kalkınmak mümkün müdür? Mümkün değildir. O zaman bu kaynakları nasıl sağlıklı hale getireceksiniz? Bunların tedbirlerini düşünmek ve bütçenizi de ona göre hazırlamak zorundaydınız. Bu yapıldı mı? Yapılmadı. Kaynaklar yine ortada. Dolaysız vergilerle dolaylı vergiler aleyhte sürekli açılıyor. Dolayısıyla vergilere ağırlık vermeye başladınız, geçtiğimiz yıllara göre yine ortada. Gelirler yönünden herhangi bir atılım yapamadınıza göre, yerel gelirler sağlıklı. İşte gelirler tablosu ortada. Dolaysız vergiler 245 milyar küsur, dolaylı vergiler 322 milyar küsur. Arada büyük fark oluşmaya başladı. Peki, geçtiğimiz yıllarda övünüyordunuz bize çıkıp. Aradaki farkı bakın kapatıyoruz.

Burada zannederim, 1990 yılında dolaylı vergiler daha çok az bir miktar, dolaysız vergiler altına düşmüştü ve burada Maliye Bakanı işte biz daha adil vergi olan dolaysız vergileri arttırıyoruz, geliştireyoruz demiştiniz. Sonra... Efendim?

BAŞBAKAN DERVİŞ EROĞLU (Yerinden)- 1992'de olacak.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- İnşallah, nerde olacak? Getirdiğiniz şey, büyük fark var. Dolayısıyla vergiler artık aşmış vaziyette. 1991'de 290 milyar, 280 milyar dolaylı vergi ve dolaysız vergiler. Şimdi, birisi 322 milyar, diğeri 245 milyar. Yani, sağlıklı yerel gelir kaynaklarına yönelemediğiniz halen ortada. Peki, bu yerel gelirleri sağlıklı baza oturtacak acaba kaynağımız var mı memlekette? Kaynak var mı? Yani, sayın bakanlar, Sayın Başbakan da bize yanıtlarken işte ancak bu kadar alabiliyoruz, ancak bu kadar sağlayabiliyoruz. Yanlış, Dengesiz alıyorsunuz. Yani, gümrükten alıyorsunuz, efendim, ruhsattan alıyorsunuz, harçtan alıyorsunuz. Ufak, tefekle uğraşıyorsunuz. Ormanların, ağaçla uğraştığınız için ormanları gözden kaybediyorsunuz. Var mı kaynak, yok mu? Kaynak var mı yok .umuyu nerden göreceğiz? Gayri safi milli hasıladan göreceğiz. Bu, bize bu ölçüyü göstererek rakam var mıdır? Hayır. Gayri Safi milli hasıladan yerel gelir olarak ne kadar pay alıyor Hükümet? Bu çok önemli. İşte kaynak size. Şu anda, geçen konuşmamda da söyledim. Devlet, halâ Gayri safi milli hasılanın ancak %20'ye yakın bir kısmını arttırabiliyor.

Üstelik gayet müstelik bir biçimde, gayet diktatörce dolaylı vergilerin yani adaletsiz vergileri artırarak bu kadar alabiliyor. Yani bunun dışında %20'leri alabildiğimize göre uygar ülkelerin uyguladığı gayri safi milli hasılanın ikinci dağıtım şeklinde devlet tarafından alınması oranı olan %45'lere kadar yükselme şansınız var. Hatta bazı ülkeler bunu artık %50'lere dahi dayamıştır. Yani siz, sizin elinizde daha büyük oranda gayri safi milli hasıladan devlet olarak alacak bir pay vardır. Ama bunun yolunu bulmanız ve bunu alıp bütçeye katmanız sosyal transferlerin ona göre, ekonomik transferlerin ona göre artırmanız, teşvikleri, sübvansiyonları ona göre artırmanız, insan yetiştirmeye, nitelikli insan yetiştirmeye payları ona göre ayırmanız lâzımdır. Bunu alamıyorsanız bize karşımıza gelip de kaynak yok demek hakkına sahip değilsiniz. Düşürdünüz. Gayri safi milli hasıla içinden devletin aldığı pay da yine daha önceki yıllara göre büyük oranda düşmüş vaziyette. Geriye gitmişiz. Yani bir ara %24'lere, %23'lere çıkmışız, bu sene o da gerilemiş bulunuyor. Peki ne yapmak lâzım? Yerel gelirler pek tabii ki bütçelerde en sağlıklı gelirler olması lâzım gelir. Artırmanın yolu; ha! işte o kaybettiğiniz, o gayri safi milli hasıla içinde olan ama sizin pay alamadığınız kazançlara yönelmeniz gerekir. Var mı böyle bir tedbiriniz? Bu sene getirdiğiniz yenilik işte KDV. Geçen sene koyduydunuz 9 milyar alacağız diye işte muhalefetten dolayı, karşı çıkışlardan dolayı uygulayamadınız. Bu sene de uygulayacağınız küşkulu. Bir 100 milyar onun için getirdiniz. Onun dışında o gücün, o gayri safi milli hasıladan pay alacak tedbiri getirebilmeniz için bir, bir defa adil bir vergi yasası ile tekrar bu Meclisin karşısına gelmeniz lâzım.

İki; Vergi Usul Yasasında senelerdir bunu söylüyoruz, tartışıyoruz ve vaatte bulunuyorsunuz, Hükümet Programlarına her sene yazıyorsunuz yapmıyorsunuz. Vergi Usul Yasasında büyük değişiklikler yapmanız gerekir. Gümrük kaçaklarını, kayıplarını önleyecek tedbirleri almanız gerekir. Öncelikle icap ederse polisiye tedbirleri ile, öncelikle icap ederse müfettişlik sistemi ile, öncelikle icap ederse charter accountant sistemlerini yeniden

gözden geçirmekle büyük kazançlara ve ondan daha öteye halâ doğru dürüst vergilendirilmemiş olan servetlere yönelmeniz gerekir. Servetleri ve büyük kazançları ve kaçakları, kayıpları önleyecek tedbirleri vergi yasaları ile, gümrük yasaları ile, Vergi Usul Yasaları ile, getireceğiniz değişikliklerle yapmanız lâzım. Var mı böyle bir işaret? Böyle bir gösterge var mı? Yok. Olmadığına göre demek ki aynı şey dönecek, aynı kısır döngü içinde sürekli yerel gelirler düşecektir. Öyle bir imaj veriliyor ki bize bu bütçe ile, işte memlekette ekonomik bunalım var, dolayısıyla doğru dürüst vergi toplayamadığımız için, yerel gelirler düşüyor. Onun için de enflasyon oranı olan %70'lere baktık, bütçe hacmini %50'lere büyüttünüz, yerel gelirleri sadece %3.1 civarında büyötmeyi tercih ediyorsunuz. Gerçekten bu ülkede büyük kazançlılarda, büyük kazançlıların kazançlarında bu oranda düşme mi vardır? Bunu kabul etmek mümkün değildir. Bankalar, bir kaçı hariç, gayet güzel iş yapmakta, mevduat toplamakta, evvel Allah mürekkep faiz metodu çok güzel uygulamakta ve büyük paralar da kazanmaktadır. Ama vergilerine bakıyoruz, sordum, bu seneki de gelsin, gayet orta boy, Türkiye'nin Anadolu eşrafında orta boyunda bir tüccarın düzeyinde bile halâ vergi verecek boyuta gelmemiştir bu bankalarımız.

Bu yönde bir atılım, bir girişim var mıdır? Ya da bir gerileme var mıdır? Onu soruyorum. İthalâta, yani ona da baktım, inceledim. Çok az, çok cüzzi boyutta bir düşüş vardır. Çok cüzzi boyutta bir düşüş varsa ve eğer enflasyon da %8'lerdeyse, yerel gelirlerde bu sizin bahsettiğiniz oranda bir düşme olamaz. İthalât, evet, bir kısım mallarda, emtialarda düşme var ama, haâl lüks tüketim mallarının ithalâtı aynı payda, hemen hem, en aynı payda devam etmektedir. Askere mal satma işi devam etmektedir. Askere ve bir kısım turistlere verilen lüks, işte videolar, müzik setlerinin satışları, diğer lüks bazı, işte tele sekreterli telefonlar falan, bunlar da devam etmektedir. Yani, o özel kazançları sağlayan, bu memleketin kaymağını yiyen bir avuç tüccarın belli bir kesimi haricinde kazançlarını aynen sürdürmektedirler. Yani, sizin her zaman mazaretine sığındığınız, o Körfez Krizinden bir dönem etkilendiler ve sonra onu aştılar, kurtardılar. Oysa siz, sanki memleket batmış gibi, yerel gelirleri reel bazda, %50 oranında da azaltıyorsunuz. Reel bazda %50, hatta 950'nin üzerinde, yaptığım hesaplara göre, %50'nin üzerinde bu yıl reel gelirleri bütçeye taşmış oranda koydunuz. Ne hakkınız var buna? Eğer kalkınma sağlayacaksak, işte birinci kalkınmanın temeli, yetişmiş insan gücüyle, ikincisi de sağlıklı kaynaktır. İnşallah Sayın Maliye Bakanı bize yarım milyar liralık açığın, hangi anlaşmalarla, hangi kaynaklardan sağlanacağını söyler de, bizim de içimize biraz su serpmiş olur. Üçüncü bacağı da yine gelirlerin sağlıksızlığıdır. Şikâyet etmek için söylemiyorum. TC yardımı olarak konan paralar, direkt olarak Hükümet Bütçesine düşecek bir para değildir. Yani, o 300 milyar Türkiye Cumhuriyetinin bize alt yapı yatırımları olarak sağlayacağını tahmin ettiği bir paradır. Alt yapıların devam edeceğine bir işaret olabilir. Ama bizim Bütçemiz açısından sağlıksızlığı inkâr etmek

mümkün değil. Çünkü, bu paranın ne kadarının çözüldüğünü, ne kadarının harcandığını, ne kadarının da bizim ekonomimize enjekte edildiğini dahi bilmiyor bizim Hükümet. Bilmiyor, sunuz. Yani, sorsak, 1991, bitmekte olan yılda kaç milyarlık karayolu yatırımı yapıldı? Kaç milyarlık gölet yatırımı yapıldı? Kaç milyarlık elektrik santralına halen, şu sıralarda harcama yapıldı? Bunların dökümünü bile bilmiyorsunuz. Zaten o yardımlar global olarak, bir miktar olarak konmaktadır ama, ihalesi Ankara'dan yapılmaktadır, tahakkuku Ankara'da yapılmaktadır. Kamyonu Ankara'dan gelmektedir. Dozeri Ankara'dan gelmektedir, mühendisi Ankara'dan gelmektedir. Peki, bize, parasal olarak, yani, bütçe hacmini büyütücü olarak katkısı nedir? Bunu bilmiyorsunuz bile. Ben bunu şikâyet olsun diye söylemiyorum. Gerçekten alt yapılar, demin de söylediğim gibi değil sadece Kıbrıs Türkünün, bütünüyle Kıbrıs'ın bile gücünün çok üstündedir ve birçoğu da fevkalâde isabetli yatırımlardır. O zaman bu Bütçede yazılmış olan üç kaynağın, üçü de güvenilmez, üçü de sağlıklı, üçü de yetersiz kaynaklardır. Hal böyleyken, işte kalkınma edebiyatı yapıp da bize %5 kalkınma hızı sağlayacağınızı söylemek, sanırım bizi aldatmaya yönelik bir girişimdir. Çünkü mümkün değil.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aynı şekilde kalkınmanın bir üçüncü unsuru da konuşmamın başında verdiğim ciddi para, kredi politikasıdır. Bu da yoktur. Yani bırakın tabii büyük bir iddia ile ben kendi paramızı basma konusunu gündeme getirdim. Bunu da tartışmaya hazırım ve bu konu kimilerinin söylediği gibi ne bizi Türkiye'den uzaklaştırır, ne paramızı sıfırla çarpar, para pul olur falan, böyle iddialar olamaz, bilimsel değildir, hatta daha da iyi olur. Bunu yapamayacaksınız ama bunun dışında acaba hiç olmazsa bazı tedbirlere yönelebilecek etkin birtakım çalışmalar var mı? Onu da aradım. Yani gerek bütçede aradım, gerek Hükümet Programında aradım. Ne ile olur ciddi para, kredi politikaları? Bir defa sağlıklı bir bankacılık sistemi olur. Şu anda bizde sağlıklı bir bankacılık sistemi olduğunu söylemek herhalde mümkün değildir. Bankaların yapıları her yıl en azından benim tarafımdan eleştirilmektedir. Ama düzeltilmemektedir. Uygar ülkelerde özellikle Avrupa'da, Amerika'da artık bankacılığın daha çok açık, şeffaf, public company, yani halk şirketleri haline getirildiğini hepimiz biliyorsunuz. Bankalarda aile imtiyazı olmamaktadır. Uygar ülkelerde böyle eski, Yahudi tefecilerin oluşturduğu o bankacılık artık ortadan kalkmıştır. Bankacılık sistemi aile imtiyazlarının çok ötesinde, yarı kamu kuruluşları sürekli merkez bankalarının ve devletin denetiminde ve halkın o mevduatlarını topladığınız halkın hizmetinde bir sistem, şirket türü olması lâzım gelir. Bizde böyle mi ya? Bizdeki bankacılık sistemine bir bakın, bir elleyin, bir araştırın. İşte bir Polly Peck olayından dolayı ortaya çıkmış olan yapısal bozukluğu görün ve ibret alın. Bu bankacılık sistemi ile biz nereye gideriz. Hani para, kredi politikasını düzenleyebiliriz? Endüstri Bankasının hali, halü pür meali perişanlığı meydanda. Gördük evraklardan, yapılanlardan ve sonuçtan halkın neler çektiğini. Millet parasını çekemiyor. Verdiği parayı çekemiyor. Bankalar devlet güvencesindedir. Devletin Merkez Bankasının

garantisi altındadır ve her banka kendi ihtiyat akçesini tutmak, bulundurmak mecburiyetindedir. Kendi sermayesinin ancak belli bir oranını kredi olarak vermek yetkisine sahiptir. Var mı bu tahditler veya olanlar denetlenebiliyor mu? Merkez Bankasının, Kooperatif Merkez Bankasının üzerindeki, Endüstri Bankasının üzerindeki ya da diğer tefeci türü, köşe bankaları üzerindeki denetimi nedir ki bugün? Olsaydı en azından Kıbrıs Türkü bu sıralardaki bu bankacılık bunalımını yaşamazdı. Kaldı ki ısrarla gündeme getirilir, açıkça da söylüyorum, getirmeye devam edeceğim. Polly Peck olayından dolayı bankacılık sistemimizde yaratılan olaylar ve sağlıksız yapı, devletin neşterini gerektiriyor. Ya gerçek tefecilik, geçtiğimiz asırda, XIX'uncu asırda gömüldüğünü kabul etmemiz lâzım gelen boyutlarda bu memlekette sürmekteymiş meğerse ve bazı insanlar dolandırılınca, bazı insanlarımızın paraları gidince, yanınca bu konular meydana çıktı, ortaya çıktı. Geçmişte döviz piyasası da aynıydı. Özür dileyerek, bir teşbihte hata olmaz ama söyleyeceğim, ipini koparan döviz piyasasının içindeydi. İpini koparan. Kahvenin, bankanın önüne sandalye çeker, ve böyle oturur, çantadan döviz sayardı, para satardı, para ticareti, döviz ticareti. Meğer Türk Parası da böyle dönüyormuş. Sağlıklı bankacılık sistemi olmadığı için bir kayma oluyor, denetim olmadığı için ve tefecilik müessesesi piyasada bugün gelişmektedir.

Kısa vadeli para verip, büyük faizlerle, e güzel. Güzel de aldığı parayı, o verdiği faiz oranında işletecek olanağın yoksa bu memlekette, bu ekonomik yapı bu memlekette yoksa o tefeci ya batacak, ya da para ile beraber kaçacak. Üçüncü bir şık yok. O paraları geri ödemesi, o faizleri karşılması mümkün değildir. Gerçekten ciddi boyutta üretimi olan, alınan kredi faizlerinin kısa sürede karşılandığı bir ekonomik yapı olsa o zaman anlarım. Bazı insanlar büyük paralar sağlayacak, üretici yatırımlara yönelecek, o üretici yatırımlardan dolayı ihracat artacak, gelir payı alacak, o paydan da bir kısım yüksek faizlerinden o parasını sağladığı insanlara verebilecek. Böyle bir yapı var mı bizde? Ne gezer. Bizde üretim tesisleri birer ikişer kapanırken tefeciler ne yapacaktır? İkincisi. Dediğim gibi bu paralardan daha büyük boyutta ticaretten kazananlara yönelilecek. Ordan da verdikleri faiz oranında para sağlamaları mümkün değil. Dolayısıyla bu konu gerçekten bu kendi politikalarını etkileyecek piyasada sağlıklı bir biçimde piyasa da sürmektedir. Bu konuya da denetim getirmektedir. Döviz piyasaları kısmen kambiyo yasasında yapılan değişikliklerle zabdurapt altına almaya çalıştınız. Tabii yeterli denetim olmadığı için o konuda yine aksaklıklar sürmektedir. Ama hiç olmazsa yetkili, bazı para ticareti, döviz ticareti yapacak müesseseler kuruldu. Az da olsa bazı resmi formaliteleri de yerine getirmeye çalışıyorlar. Yani o eski sandalye çekip bankanın önüne döviz bozma ilkesinden birazcık kurtulmuş olduk. E, para. Türk Parası ticareti. Türk Parası ticaretini nasıl denetim altına alacaksınız? İnsanlar yakınıyor, ağlıyor, üzülüyor. Derdini anlatacak bir Markopaşa'da bulamıyor. İşte son cevap verdi bana Sayın Başbakan, yanıt verdi ve nededi. Savcılık, yargıçlar ve savcılık kendisine diyormuş ki iki kişinin arasında anlaşmadır bu. Karşılıklı anlaşmaya dayandığı için biz müdahale etmiyoruz. Allah Allah ne zamandan beri kanunsuz, suç olan bir konuda böyle ikili, karşılıklı anlaşma yasal halde kabul edilebiliyor yargı tarafından, ben anlamadım. Eğer bir yasak olan iş yapılmışsa iki kişi arasında değil.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Delil yok.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Efendim, nasıl delil yok efendim. Çekler var imzalı ellerinde. Çekleri imzalamış tefeci. Nasıl veriyor. Bir mukavele yapmış. İki çek imzalamış. Post değil çek. Tarihi geldiğinde insanlar insanlara bankaya, hayır diyor bu bankada senin bu karşılığın yok. Banka Kambiyo Yasası çerçevesince, Bankalar Yasası çerçevesince vuruyor kaşesini de. Kaşılığı yok diyor. İşte delil. Bundan daha büyük delil olabilir mi? E, ikili, o parasını verdi Sayın Bakan da bize öyle yanıt verdi. İşte parasını verdi. E, işte biz ne yapalım. Yani kandıysa, aldandıysa Egece evimizi iyi kilitlemediyse de hırsız girdi, çaldı. Çek cezanı kendi başına bu odur. Bu mariftsiz mektep idare etmeye soyunmak demektir. Yani hırsızlık olursa da, e sen iyi kapatmadın, iyi kilit vurmadın evine, çalındı ya da otomobilini kilitlemeyi unuttun, teyibin, radyon şeyin gittiye cezasını çek kardeşim zihniyettir. Yani insanları kandırıldıysa, insanlara birtakım cazip hedefler gösterildiyse sizin suçunuzdur diye devlet ortadan çekilemez. Onun için para kredi politikaları çerçevesinde bu tefecilik müessesine, bankalara yeniden el atmak, e, işte kalkınmanın bir unsurudur bu. Şimdi bakıyorum böyle bir yenilik getirme girişimi var mı? Yenilik getirmeyi bir yana bırakın meğer bizim Merkez Bankası kendisi bizatihi faizcilik yapıyormuş. Zaten o çıktı meydana. Yani bir Merkez Bankası kendisi faizcilik yapıyor. En yüksek "external accaunta" hangi banka veriyor İngiltere'de. E, Singapur da daha çok, daha yüksek faiz veren bankalar var. Orayı niye bulamadılar, onu da anlamadık, orda daha böyle entipüften bir ticaret dönüyor. Daha güvencesizdir ama daha yüksek faiz verir. Tayvan'da da var. Güney Kore'de de var. Ticareti onların bu tür para ticareti üzerine dayanıyor.

O zaman araştıralım Merkez Bankası olarak en yüksek "eternal accaunt'a" vadeli faiz mevduatı veren bankalar hangi off-shore bankalarda, off-shore bankacılık sistemi olan memleketlerde var, bulalım, Merkez Bankası oraya para yatırsın. Ense büyütelim. Böyle para kredi politikası mı olur? Merkez Bankasının ciddi miktarda, ciddi boyutta vadeli mevduata, vadeli hesaba verip faiz alacak boyutta birikimi varsa, bunu ekonomiye enjekte edin Sayın Maliye Bakanı. Bunu ekonomiye enjekte edin. Kaynak arıyoruz, bulamıyoruz ve kaynaklar "eternal accaunt'larda imiş meğer İngiltere'de. Kaynak, işte kaynak size. Döviziniz birikmişse, belli güvenceler sağlayarak, o dövizleri bu memleketin ekonomik yaşamına nasıl enjekte edeceğimizi düşünmeniz lazım. Yani bu memleket o dövizlerle nasıl daha iyi üretim yapıp da İngiliz'in bize verdiği faizden daha büyük kâr sağlayacağımızı ve o oranda da istihdam yaratacağımızı düşünün. Bunu hesaplayın, bunu planlayın. Bunu geliştirmeye çalışalım bu memlekette. Yoksa işin kolayıdır, yolla İngiltere'ye narenciyeden kestik stopajları, kestik vergileri kalsın orda biriksın. O hesap da kabarsın. Böyle para kredi politikası mı olur? En azından kalkınmaya yönelik böyle para-kredi politikası olmaz. Bir de işte son hepimizin acı acı öğrendiği bir de risk faktörü var. Büyük oranda da risk taşıdığı da bu işlemin ortaya çıkmış bulunuyor. İşte bunlara dönük ben ciddi politikaların olduğunu göremiyorum. Yani bir ikili tartışmamızda işte burda yaptığım eleştirilerden, şikayetlerden alınan Merkez Bankası Genel Müdürü, işte Ergün Beyin de bizden şikayeti varmış. Yani nedir şikayetiniz? Biz, işte iyi çalışıyoruz dedi bana da ikili tartışmamızda. Yani şikayet olsun diye söylemiyorum. Yalnız aramızda geçen bir konuşmayı önemli olduğu için, ekonomi boyutta olduğu için aktarmak istiyorum. İşte biz diyor, denetlemiyor muşuz; işte yapıyoruz falan, ama dedim yeterli düzeyde bir denetim olduğunu, bankaların kontrol altında tutulduğunu ben sanmıyorum. Evet,

bu bizim bir politikamızdır. yani bir devlet politikası olarak, Merkez Bankası politikası olarak işte serbest piyasa ekonomisini, serbest ticaret, serbest bankacılığa, özel ticari bankalara fazla müdahale etmeyelim de, ellerinin ayaklarının içinde dolaşmayalım da rahat çalışsınlar. Merkez Bankasının prensibi budur. E, bu yanlış bir prensiptir. Son derece yanlış bir prensiptir. Çünkü Merkez Bankası zaten bu amaçla kurulmuştur. Merkez Bankası gerektiğinde faizleri, eğer ekonominin gereği ise, aşağı çekmek için reeskont hadlerinde oynayacaktır, gerektiğinde müdahale edecektir, gerektiğinde plasmanların üretici sektörler kayması için bankaları zora sokacaktır. Önce teşvik edecektir, yapmıyorlarsa mecbur tutacaktır. Var mı öyle bir gidişat bizde? Bizdeki şeyler hâlâ banka plasmanları, hâlâ eski düzeylerde üretime yönelmeden yürümektedir. Demek ki bu konuda da Merkez Bankamız ve Devlet tabii ki ve Hükümet görevini yapmamaktadır. İşte plasmanların sektörler itibarı ile dağılımı 1991'de. Tarım alanında sadece %4.7. En basitinden Türkiye'yi alalım. Avrupa'da da aynı. Kalkınma Bankaları tarıma yönelik devlet ağırlıklı bankalar vardır Hollanda'da da vardır, Belçika'da da vardır, Almanya'da da vardır. Türkiye'de de Ziraat bankası vardır ve devlet tarafından çoğu kez sübvansé edilir, birçok konuda teşvik edilir, desteklenir.

Ve Türkiye'deki tarımında kalkınmasında, gelişmesinde de büyük etken olmaktadır. Kredi sağlamaktadır. Düşük, gerektiğinde kuraklık oldu mu, hastalık oldu mu faiz bağışlamaları, kredi ödeme ertelemeleri yapmaktadır, yani ekonomiyi de tarımsal ekonomi ile uğraşan bir bankacılık vardır. Şimdi bizde bakıyorum tarım kendi başına bankacılık açısından terkedilmiştir. Kimden ne kredi alacak bu insanlar, nasıl çalışacak? Koopreatifin durumu zaten meydanda. Yani bizim anladığımız anlamda köylünün kredi verecek bir banka yapısı kooperatifte kalmamıştır. Özel ticari bankalarla yarış içine girmiştir. İşte tarımdan, zaten o da dahil bu alana. Tarımın banka plasmanlarından krediden aldığı pay %4.07 e bu payla, kim tarıma yardım yapacak? Nasıl narenciye sektörü gelişecektir? Nasıl patates üretimi, havuç, soğan üretimi artırılacaktır? Hayvancı nasıl moderin ağıllara, moderin üretime geçecektir. Mümkün değil. Bir de Merkez Bankasının bir müdahalesi var mı banka sistemine? Hayır. Görülüyor zaten. Senelerdir aynı şeyi okuyoruz. Öte yandan kısa vadede yüksek mürekkep faizlerle, birleşik faizlerle geri ana parayı ve faizleri geri alabilecekleri ticaret sektörüne %50'ye yakın pay ayrılmış. Ona veriyor bankalar, onlarla uğraşılıyor. Çünkü amaç tek kar. Kar yapsın. Ama belirli düzeyde kar yapsın. Nasıl ki Sayın Ticaret ve Sanayi Bakanı uğraşılıyor şimdi. İşte seracının, ya da oracının ya da manavcının karını düşürsün, dengelesin. Niye? Tüketiciyi korumaya yönelik olarak eğri gemi doğru sefer diyelim. Yani eğri gemi doğru sefer kabul edelim. Yaptıkları, e, en azından o konuda devletin yaptığı müdahalenin banka karlarına yönelik de yapılması lazım. Yani bankalara da devlet, Merkez Bankası, Maliye Bakanlığı Müfettişleri aracılığı ile sürdürmesi lazım. Kardeşim karından birz fedakarlık et. Tamam anladık. Ticarete kolay plasmanları, kredileri çeviriyorsun bizim kalkınmamız lazım. Biz şunu koyuyoruz da Maliye Bakanları bütçe takdimlerinde bu cümleyi yazarlar. Galiba bu senesinde Sayın Bakan dinleyemedim. Ama zannederim çıkardı. Bize benzeyen ülkeler arasında durumumuz çok iyi. Yani ulusal gelirimiz, kişi başına düşen gelirimiz işte 3 bin Dolar civarında. e, bu tabii kalkınmışlık ölçüsü değil çünkü kalkınmış ülkelerle kendini kıyaslayacakları fırlamış 15,000 Dolarla, hatta 20,000 Dolarlara varır.

Onları istisna kabul edelim. Ama ölçekler artık 10,000 Dolar, 12,000 Dolar. Rum çıkmış 7-8 bin Dolara. O zorluyor, kalkınmış ülkelri. Biz tabii 3,000Dolarda. Buna kalkındık diyemeycekleri için Ekonomi ve Maliye Bakanlarımız işte kendini Bangaldeş'le kıyaslamamak için, Madakaskar'la kıyaslamamak için bize benzer ülkelere göre durumumuz iyidir diyor. Cümle bu. Aynen bu yazılıyor. E, niye durumumuz bu? E, çünkü üretimden koptuk, ticarete yöneldik. Ha... şimdi onu da söyleyim. Geçen gün de söyledim. Ticaret, sanayi varsa ticaret de olacak tabii. Tarım varsa ticaret de olacak. O doğaldır. Ama bizdeki sağlıksız ticarete bu memleketin kaynaklarının büyük bir bölümü halen gitmektedir. %47.4 Burda verdiğimiz. Sanayiye %7'lik bir pay ayrılmış bankacılık sisteminden. Yine ihracatta bankacılık sistemimizin hiçbir teşbihi yoktur. %2.2 bugün işte herhalde akreditiflere yardımcı... efendim?

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)
Yeni başladık.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yeni başladık ama çok düşük Sayın Bakan.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Gayet tabii, yeni başlayan bir sistem.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yani bunu anlatmak istedim. %100'ü bulmaya çalışıyor.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - İhracatta kredi sistemi yoktur, yeni başladı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İnşallah bundan sonra bu tartışmaları... Çünkü bu gerçek rakamlardır. Tartışalım da oturalım şimdi, azdır veya çoktur. Çünkü üzerinde konuşulacak rakamlar değil turizmde %7 pay.

Ha, şöyle, plasmanları Merkez Bankası da devrede olur da sanayinin payını artırırsak, tarımın payını, turizmin payını yani üretici sektörlerle payı artırırsak, o payın miktarını konuşabiliriz gelecekte. Ama şimdi böyle bir rakamı konuşacak durumumuz yoktur ve gayet sağlıksız bir para kredi sistemimiz olduğu açıktır. Bu nedenle bu koşullarda bizdeki pahalılık altyapılara bütçeden kendi kaynaklarımızdan pay ayırmamıza rağmen bu dünyada nadir ülkelerin bulabileceği bir olanak olarak Türkiye tarafından yüklenilirken Türkiye'deki enflasyonun ve pahalılığın da üzerine çıkabiliyoruz burda. Büyük bir garabet, büyük bir paradoks, büyük bir çelişki. Niçin? Çünkü hiçbir politikamız yok. Sayın bakan da söylüyor, kabul ediyor. Yeni başlattık diyor. Daha süratli başlatmak ve ciddi tedbir almak demek ki kaçınılmazdır. Tabii yine kalkınmanın unsurlarının birisi de plan ve programdır. Bir dönem Friedmancı ekonomik politikalar 1970-1980'li yıllarda dünyayı değişik yönlerde etkilemeye çalıştı. İşte plan programa ne lüzum var? Bir zamanlar Türkiye'de de bazı politikacılar, bize plan değil, pilav lazım diyordu. Yani liberal ekonomik politikalar uygulanacak ülkelerde serbest piyasa modeli çerçevesinde plana, programa ne gerek var? Bu da son derece yanlış bir düşünce. Bugün liberal ekonomik politikaları en acımasızca uygulayan ülkelerde bile, örneğin bir Amerika'da, Avrupa'nın diğer ülkelerinde bile plan mutlaka vardır. Herşeyde plan vardır. Bir şirket bile eğer kendi gelişmesini sağlayacaksa önce uzun vadeli hedefli bir plan çizer. O uzun vadeli hedefin dilimlerini alıp yıllara göre gelişme prespektifini belirler programlarla. Dünyanın her yerinde bu yapılmaktadır. Yani serbest piyasa modeli herşeyde serbestlik isteyeninin istediği yönde yatırım yapması, isteyeninin istediği şekilde batması serbest değildir. Biz, kimsenin batmasını da istemeyiz. Onun için devlet planı ile, programı ile, özel kesim için, kooperatifler

için, kamu kuruluşları için yönlendirici olmak mecburiyetindedir. Şimdi bizde plan, program da artık bu memlekette ikinci plana itilmiş durumda. Yok mu plan? Var. Program da yok mu? Var. Zamanınızı fazla almamak için çıkarıp okumak istemiyorum. Bir program var sunuyorsunuz, çıkıp okuyorsunuz. O programın, program yılı sonunda %80'i gerçekleşmiyor. Böyle program mı olur? %80 boyutta gerçekleşmeyen bir şeyin programı, planı nerde? Yani nasıl bir plan bu? Plan demek, hiç olmazsa belli yüzdelerde o hedeflere ulaşabilmeyi amaçlamak ve programlarla da o doğrultuda gitmek. Biz, bakıyoruz işte bitiyor bir yıllık programınız. inceledim, %80 vaddettikleriniz gerçekleşmemiş durumda. O zaman, yani kalkınmanın bir boyutu olan bu plan programda yok. Oysa plan program neyi getirir? Rezervi getirir. Her zaman plan programlar uygar ülkelere göre yapılırsa yararlı olur. Nasıl olur? Çünkü geriye bakışlı plan program olur. Yani dönüp bakacaksın, "fead-back" sistemi getireceksin ve revize etme şansını da elinde tutacaksın, devlet olarak hükümet olarak, Merkez Bankası olarak.

Her konuda saptadım. Geline zaman içinde, gelişen olaylara göre revize edilme şansı olmalıdır. Olacaktır. Bunlar da çeşitli emniyet sübabları ile takviye edilmelidir. Yani bir Körfez Krizinin kokusu çıkmaya başladığında bir savaşla noktalanıncaya kadar üzerinden bir yıldan fazla bir zaman geçti plana programa göre tuttuğu rezervleri çalıştırıp o bunalım sonucu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gelecek olumsuzlukları hesaplayacak ve sübvansiyonu o emniyet sübabları ile yapacaktın. Aynı şekilde Poll-Peck Krizi de öyle bir günde pattadak düşmedi. Yine geldim, geliyorum diye diye bir senedir gelişti, büyüdü. Tedbir, plan, program ona yönelik o da yok. Niçin? Çünkü programı bırak uygulamayı, uygularken revize etmeyi gerektirecek birtakım sübabları da bırakmamışınız. Her konu, her olay bize Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisini ciddi boyutta etkilemekte ve sarsmaktadır. E, nasıl kalkınacağız? Sağlıklı yapımız olmadığına göre, ciddi para kredi politikamız olmadığına göre, ciddi plan ve programımız, emniyet sübabları ile mücehez plan programımız olmadığına göre konuşmamda anlatmaya çalıştığım sağlıklı kaynaklarımız, bütçe gelirlerimiz olmadığına göre insan gücü, yetişmiş insan gücümüzü efektif gücü de kullanmadığımızı göre kalkınma mümkün değildir. Geçen günkü konuşmamda da söyleidm. Yetişmiş insan gücümüz var mı? Yeterli değildir. Yani hele son zamanlarda artık giderek lisan bilmeyen dünyayı izleyemeyen yeni bir nesil yaratıyoruz. Bütün akıllarında aman ÜSS, aman ÖSYM, ÖYSS filan. Ne zaman nereye gireceğim havasında yetişmiş bir nesil. Doğru dürüst lisan bilmezler. Doğru dürüst kitap okumazlar, doğru dürst dış ülkelerdeki gelişmeleri, teknolojiyi takip etmezler.. Bu doğal. Peki bunu motive edecek devletin bir yatırımı var mı? O da yoktur. Nasıl olur bu? Bursları kursları, meslek içi kursları, eğitimi geliştirerek. Dış ülkelerle irtibatı, olanağı sağlayacak. Eğitimde hedef belleyip ülkemizin gerektirdiği koşullarda insan yetiştirme yönünde yatırımlar yaparak. Ben ondan vazgeçtim. Geçen gün söyledim. Hasbelkader olanak bulup da uygar ülkelere, gelişmiş ülkelere,

yeni teknoloji uygulayan işletmelerinde, sanayinde her konuda yeni teknoloji kullanan ülkelere gitme fırsatı bulup da yetişen, gelen insanlarımızı da harcıyoruz. Ya askerlik maksatları nedeni ile göç etmek mecburiyetinde kalıyorlar, önlerine birtakım tahditler koyuyoruz. Ya iş bulamadıkları için gidip başka yerlerde heder oluyorlar. Ya da torpil müessesesini iyi işletemediklerinden dolayı devletin kadrolarına girseler de kesin başarısız olacakları, katkı sağlayamayacakları bazı işlerde görevlendiriliyorlar. Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU
(Yerinden) - Mal kararını bulmadı mı?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Biraz daha. 200'e yakın bu şekilde yetişmiş insanımız olması lazım gelirken bunların da kendi haline terk ediyoruz. Nasıl kalkınacağız? Nasıl geliştireceğiz? Kalkınamıyoruz, kalkınamadığımız da ortada. Ne ile ortada? E, kalkınmanın göstergeleri vardır. O göstergelere baktığımız zaman toplumun kalkınmadığı, kalkınmadığı ortadadır.

Birincisi; milli gelir, ulusal gelir. Şu anda bu ülke insanının ulusal geliri gerçekten övünülecek bir noktada mıdır? Kıyas dahi yapmaya utanıyoruz.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)-
Çoğu dünya ülkelerinden daha iyidir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - E, tabii, çoğu tabii. Yani Afrika'nın, Asya'nın, Latin Amerika'nın birçok ülkesinden iyi ama...

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Sıfırdan aldık, geldik. Kolay değil.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ama biz kendimizi, ben başından beri konuşmamın,... Sıfırdan almadık. Öyle sıfır da yapmayın, toprak da etmeyin.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Öyle şey yapmayın yani.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sıfırdan almadık. Bu toplum yeni okumaya başlamadı, yeni dünya görmeye başlamadı. Bu ülkenin insanı yeni para kazanmaya başlamadı, çocuk okutmaya başlamadı. Evet, geçici bir süre ekonomisi Ruamların yarattığı olaylar sonucu bunalım yaşadı ama, bu ülkenin insanı toprak değildir.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Herkes göçmen yani.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sıfırdan başladı diye bir ölçü kabul etmek mümkün değildir.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - 500 Dolardan başladı diyelim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Eh, öyle bile olsa, öyle bir olanak buldun ki 1974 sonrası herhalde o zaman bulduğumuz olanaklarla Gayri Safi Milli Hasılamızı toptasak ve bölsekti, çok yüksek bir ulusal gelirle karşı karşıya kalabilirdik. Ama dağıttık, parçaladık. Eşdeğer sorunu 15 sene kangrenleştirdi. Bugünlere getirdik. Dolayısıyla ne oldu? Bize kalan üretim araçlarını bile üretime sokabilecek başarıyı gösteremedik. Bu kadar da başarısız. 15 senede, tarlayı, bahçeyi, fabrikayı işletmeyi insanlara sahiplendiremedik. Onlar da doğal olarak mevcuttan ne kazanabilirim havasına kendilerini kaptırdılar. Yanına bir fidan ekmediler, etrafını çevirmediler. Ya da o üretimi daha randımanlı bir hale getirmedi-ler. Olay budur. Yani bulduğumuz olanaklarla bu toplum bana göre her zaman söylerim. Rumlarla, en azından Rumlarla yarışabilecek boyuta gelmiş olması gerekirdi. Zaten geçmişte de büyüklerimiz, ekonominin başına gelenler çok eskiden hepimiz hatırlarız, öyle demeçler verirlerdi. Rum ekonomisini sıfırla çarpacağını, Rumun Kıbrıs parasını pul yapacağını falan derlerdi. Neden? Çünkü olanak vardı. O zamanlar kaynak vardı. Acaba o kaynaklarla olur muydu? Son bir bahane için de ambargo. Güzel. Peki, ambargo bizim ihracatımızı önledi. Bizde ihracat düştü. Sürekli düşüyor. Neden düşüyor. Ambargolar daha mı büyüdü? Şimdi hayata mı geldi, var mı öyle bir olgu? Hayır. Peki, niye düşüyor? Üretim düştüğü için mal bulamıyorsun, ihraç edecek mal bulamadığın için ihracatın senin azalıyor. Yoksa biz, bütün ambargolara rağmen bütün Lahey Adalet Divanlarına gitmelerine rağmen, devletimizi dava etmelerine rağmen, bütün uğraşmalarına rağmen, biz, bu ihracatımızı sürdürebildik. Şimdi bakıyorum. Bakın çok enteresan rakamlar, Sayın Bakanın verdiği bilgilerden. Yani Maliye Bakanlığından doğrudan statistiki bilgilerden aldığımız şey. Dış ticaretimizdeki açıklar. Pek tabii fazla rakamlara girmeyeceğim. Sürekli büyümekte. Bu yıl

daha da büyümekte. Dış ticarete açık olmayacak mı? Açık olmadan büyüme mümkün müdür? Yani ithal ikamesi eğer kalkınmaya yönelikse, yönelik olacaksa, doğal olarak ithalat yapacaksınız ve her zaman da ithalatı ihracatla kalkınmakta olan ülkelerin dengelemesi mümkün değildir. Ama eğer bizdeki boyutta bu fark büyüyorsa, burda bir sağlıksızlık vardır, burda bir hastalık vardır ve biz bu yönden dış ticaret açısından kesinlikle hasta bir yapıya sahibiz. İşte örnek açık. 1988'de ihracatın ithalatı karşılama oranı %24'lere çıkmış. yeterli miydi? Güzel miydi o zamanlar? Hayır. O zaman da eleştiriyorduk. Yani %24 düşüktü doğal olarak. Ama hiç olmasa belli bir oranı vardı ve bunun yükseleceği inancı içinde idik. Ve bunu yükseltebileceği inancı içindeydik. 1988. 1989'da %24'e düştü. Açık. Yani ihracatımız azaldı giderek. İthalatımız çoğaldı, ihracatımız azaldı. 1990 %17'ye düştü. Trend geriye doğru. E, şimdi mazaret arasan, mazaret çok, kuraklığın narenciyeye ne boyutta etkili olduğunu.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU
(Yerinden) - Çok.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sen eğer limonu satamazsan, limon iki senedir dilimizde tüy bitti, Lapta hâlâ daha Lapta'nın limonları dökülür. Bu sene nispetense de hâlâ daha Lapta'nın limonları tarlaya dökülür. Olacak iş değil efendim.

MUSTAFA HACIAHMETOğLU (Girne) (Yerinden) - Beş okka limon bir kahve.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Rum mu engelliyor? Pazar bulmuyorsunuz. UęraŐmıyorsunuz, vazgeçtiniz, hükümet olarak ense b y t yorsunuz. Vazgeçtiniz. ithalat olarak, o dinamizm kalmadı, bu devlette yoktur.

MUSTAFA HACIAHMETOğLU (Yerinden) (Devamla) - Sayın Vehbi, Türkiye'de tanesi 1500-2000 liradır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Satsın efendim hiç olmazsa oraya. O da bir ihracattır, o da bir girer Őeyimiz. O da yok. Döker. Döker. Mecburen insanlar dozer koyuyorlar yani o güzelim limon bahçelerine dozeri sokup da ağaçları kesenleri elimden gelse hapse atarım. Ama ne yapsın insan, satamayınca, o limonu satamayınca yer fıstığı ekıyor. Yer fıstığı. Olacak iş mi? Bir senede biten, tükenen bitkiye yani ilkel, eski zaman bitkisini dönüş aldı.

MUSTAFA HACIAHMETOğLU (Yerinden) (Devamla) - Şimdi bu Bakan yapmadı mı? Bu sanırım eskiden beri bu iş öyle gider. Bu suçlu değil. Beni sevsin sevmesin. Eskiden de böyleydi. Katiyen  yle bir Şey düŐünmeyin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ben bu Bakanı eleştirmek için söylemiyorum Sayın Hacı. Ben genel açıdan ekonomimizin kötü gidişine işaret ediyorum ve bakın 1988 itibarıyla alıyorum. Trend 1990'da %17, bu sene daha da aşağıya düşüyor, tahmini şey %16'ya düşüyor bu sene. E, olacak iş değil e burda bir sağlıksızlık olduğu açıktır. Benim anlatmak istediğim budur. Burda bu başarı Rumun değil ki. Bu başarı Rumun değil, bu başarısızlık sizindir. Yani ihracatta gerileme vardır bunu kabul edin. İhracat yapamazsanız, para kredi politikasını geliştiremezsen, üretimi artırmazsan ne pahalılıkla, ne enflasyonla başa çıkamazsın.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Ticaret Bakanı pastırmaları denetler işte.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet, pastırmaları denetlesin. O da bir şeydir, devletin o da bir fonksiyonudur.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Görevidir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Tabii görevidir. Yani yapsın. Yaptığı oranda da, başarılı olduğu oranda da o yönde kendisini destekleriz.

Şimdi milli gelirimiz tabii yetersizdir, Sayın Bakan işte üç bin Dolar civarındaki bir ulusal geliri işte bazı ülkelere göre iyi diyor. Kabul etmiyoruz tabii olmaz. Yani biz Kıbrıs Sorununda kiminle rekabet ediyoruz? Rumlarla rekabet ediyoruz.

Değerli arkadaşlarım; eğer biz güçlü bir ekonomiyle herhangi bir anlaşmaya gitmezsek kimilerinin halka anlattığı gibi Rumlarla entekre olursak, tekrar ekonomimizi entekre edersek, birleşirsek ordan pay alamayız. Daha büyük bir

perişanlıkla karşı karşıya kalırız ve çok kısa sürede de kim yardım ederse etsin bize, hele o zaman Türkiye de elini çekmiş olacaktır, mahvolacağız. Yani biz bu ekonomimizle bir federal cumhuriyette, federal cumhuriyetin eşit ortağı olarak, siyasal o yazın dediğimiz eşit ortaklık sayfalar dolusu bize yazsalar bile, perişan olacağız. Bunu söylemek için kain olmaya hiç gerek yoktur.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Anlaşma olmasın diyorsun yani?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hayır efendim, ben öyle bir şey söylemiyorum. Ben diyorum ki anlaşma olacaksa bizi madem zorlamıyorlar ve madem bunu biliyoruz, zorlanıyoruz ve madem masadan kaçmak durumunda da değiliz, olur veya olmaz ama her zaman hazırlıklı olmak, güçlü bir ekonomiyle iyi pazarlık yapabilmek için, eğer anlaşma olacaksa diyorum, bak rezervimi de koyuyorum, güçlü bir pazarlık olmak için ekonomikman güçlü olmak mecburiyetindeyiz. Bizim sakatlığımız burdan gelir. Burda tolerans tanınacak, taviz verilecek hiç bir şey yoktur.

Onun için bizi lütfen bu milli gelir bakımından daha fazla Madagaskar'la, Peru ile kıyaslatmayın. Kiminle kıyaslanmam lâzım. Ben Rumla kıyaslıyorum arkadaş. Çıkabiliyor muyuz, gücümüz vardır diyorum. Ekonomik kaynağımız vardır diyorum, tarlamız da var, bahçemiz de vardır, altyapımız da vardır. Büyük oranda altyapılarımız da çözümlenmiştir. Yolumuz, limanımız ama ulaşımı çözemedik, denizi çözemedik, suç bizdedir. Suç, bize ambargo koyarlarda değil, bu işi beceremeyenlerdedir. Niye biz halâ kendimizi savaşı kaybetmiş, malını, mülkünü bırakmış, Güneye gitmek zorunda olanların ekonomisi ile kıyaslayacak duruma gelemedik. Çünkü gerçekçi baza oturmadık. Peki diyelim ki 3000 Dolar iyidir, kalkınmanın yani ölçüsü olur mu bu? Kalkınmanın bir başka ölçüsü de gelir dağılımının profili, prespektifi, görüntüsüdür. Yani bugün bizim bu memlekette gelir dağılımı sürekli bozulmaktadır. İnkâr edecek bir durumunuz var mı? Bu memleketin asgari ücretini halâ 800 bin diye ilân edebiliyorsunuz ve diyorsunuz ki ne yapalım, işte bu kadar, olanağımız bu kadar. 1 milyon desek, 1,5 milyon desek müesseseler batacak veya devlet bu paraları ödeyemeyecek. Tabii gücünüz yok, doğrudur. Ne sanayide güç bıraktınız, ne diğer üretimde güç bıraktınız, ne de devlette güç bıraktınız. Ama 800 bin lira asgari ücretle övünülecek bir rakam değildir. Her ay 8 milyar, 800 milyon ticaret döndürüp, mal satıp da büyük kârlar yapan insanların olduğu bir memlekette bu gelir bölüşümü hiçbir zaman bizim veya sizin yüzakınız olamaz. Dengeler sürekli bozulmakta. Yani o 3000 Dolar da bugün dengeli bir biçimde çalışana, tarımcıya, kamu görevlisine ve üreticiye yayılmış değildir. Büyük oranda bu memleketin artık kaymağını birkaç yüz insan yemektedir ve büyük, gayri safi milli hasılanın büyük payı da çok dar kapsamlı bir kesimin elinde birikmektedir. Yani bu ülkenin gelir dağılımı da bozulmuştur. Yani hem kişi başına düşen gelirimiz azdır, hem de gelir dağılımı bozulmuştur ki bu da kalkınmışlığın bir başka göstergesidir. Yani

Kuveyt'i bugün evet memleketde çok güzel deniz suyundan temiz su elde ediliyor, yollar çok güzel Amerikanvari, binalar yapıldı ama kalkınmış değildir. Milli geliri fazla değil fakat halâ daha Suudi Arabistan'da da halâ daha insanların gelir düzeyleri, eğitim düzeyleri, yetişmişlik düzeyleri fevkalâde sınırlıdır. Yani sadece kişi başına düşen gelirle kalkınmışlık ölçülemez. Petrodollarları bir Nijerya'nın halkını bugün uygar ülkelerin insanları düzeyine çıkaramamıştır. Bir İsviçre'nin geliri daha dengelidir halk arasında. Onun için eğer uygar olacaksa bunu da sağlamak, bu yönde de tedbirleri getirmek mecburiyetimiz vardır. İşte bu noktada yerel gelirlerin kaynakları çok önemlidir, habire halkın sırtına yeni yeni kamburlar yüklediğinizde bir gerçek. Demek ki bu dengesizlik sürüp gidecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir ülkede kalkınmışlığın başka bir göstergesidir sosyal dengeler, sosyal adalet içinde kalkınma. Yani yalnızca milli geliri artırmak hatta ve hatta dengeli gelir bölüşümü sağlamak da yetmiyor kalkınmak için. O toplumu oluşturan fertlere gelecek güvencesi, her yönü ile gelecek güvencesi ve gününde de iyi yaşama güvencesi vermek mecburiyetiniz vardır.

Yani sosyal devlet anlayışı içerisinde konuşmak, kalkınmak marifettir. Biz ne yapıyoruz? Sosyal Transferleri kısıyoruz, Sosyal Sigortayı kuşa çeviriyoruz. Hastanelerde ilacı paralı yapıyoruz. Hastanelerde bakımı, sağlık hizmetlerini paralı yapmaya çalışıyor.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Devamla) - Neyi?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yani herkes gider Mersine biz gideriz tersine.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Paralı mı burda sağlık hizmeti?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Paralı değil, yapmaya çalışıyoruz dedik Sayın Bakan.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Yok öyle bir şey.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Nasıl yok, tüzükler geçirdik. Fukara kâğıtları getirmeyenler...

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Gayet tabii canım, ödeyecek...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Gayet tabii, gayet tabii. O fukara kâğıtları nasıl alınır, kim alır, kim alabilir, bunların uğraşır, bunların ölçüsü nedir? Sosyal devlet anlayışı. Öyle bir ölçü yoktur. Sosyal Devlet anlayışı bambaşka bir anayasanın ilan ettiği öyle bir açmaza halkı sokamazsınız. İşte mahalle muhtarından mı alacak, Sosyal Hizmetler Dairesinden mi alacak kâğıtları, gidecek, hayır

efendim, Türkiye'de yine o son seçimde gördük. En liberalim diyen, geçmişte kapitalizmi en acımasız uyguladığını söyleyen partiler bile artık yeşil kartlar vereceğiz, tam sosyal güvenlik sağlayacağız diye halkın karşısına çıkmaktadır.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - İşte biz son olarak onu yapıyoruz, beyaz kart veriyoruz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hiç bir şey yaptığınız yok. Biz bu sene, geçtiğimiz sene ilâcı paralı yaptık. Benim bildiğim o.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Paralı yapmadık.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Niçin? ilâç israfı olmasın, %20'sini ödeme şeyi. Biz...

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Ödeyecek bütün dünyada böyledir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Biz, biz Sosyal Sigortayı kuşa çevirdik. Sosyal Sigorta bugün bu memlekette işsize ne veriyor Sayın Bakan? İşsizlik Sigortası var mı bizim?

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Vardır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Var. Maşallah gidelim, övünelim. İsveç'liye gidelim övünelim. İngilize gidelim övünelim. İngiltere'de var işsizlik sigortası, İsveç'te var, Almanya'da var da bizde yok mu? Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde de var. Ne işsizlik sigortası kardeşim? İşsizlik dört bin lira günde, üç bin lira günde işsizlik sigortası mı olur?

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Nerde dört bin lira günde?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - E, sekiz bin mi oldu?

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - İşte hesabını yapmıyorsun.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hesabını yapmıyorsun ama o kadar işte. Onu da altı ayda alabilirsen...

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Bir dakika yahu, ne kadar işsizlik primi kesilir işçiden, söyle bana bakayım?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Beni alakadar etmez Sayın Bakan. Ben sosyal devletten bahsediyorum.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Evvelâ öğren onu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sen, beni ilgilendirmez o tarafı. Beni ilgilendiren şudur; bu memleketin işsizlik sigortası var mı?

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Var. Bugün işsiz kalan bir insana devlet iş bulmakla yükümlü müdür? Yükümlüdür. Aksi takdirde işsizlik sigortası koymazdın. Buluyor musun? Bulamıyorsun. Bulamıyorsan o işsiz insana, ailesini, çocuk çocuğunu geçindirecek parayı veriyor musun? Beni ilgilendiren budur. Veriyor musun, yoksa alay mı ediyorsun o insanla? Bugün senin işsizlik sigortana gelmiyor işsiz kalan insanlar. Çünkü o fasaryana değmiyor.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Sene başında artırıyoruz İşsizlik Sigortasını.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İnşallah, inşallah. Ama...

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Primi de artırıyoruz ama. Nimetiyle, külfetiyle.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İşsizlik Sigortası, neyi isitiyorsan yap ama benim işsizime bu memlekette sosyal dengelerden bahsediyorum.

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - 0 geliyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kazanandan alacaksın. Kim kazanıyorsa, bak ne diyorum ben?

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Yatır-
dığın prim oranında alacak kardeşim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hâlâ daha siz devlet olarak bu memleketin Gayri Safi Milli Hasılasından %17, %18'lerden pay alabiliyorsunuz. Peki geriye kim alıyor? Vatandaş? Vatandaşın canı çıktı yahu. Elektrik faturasını ödeyemiyor. Telefon faturasını ödeyemiyor. Habire telefonlar kesiliyor. Habire elektrikler kesiliyor. Sosyal konut taksidini ödeyemiyor, araba taksidini ödeyemiyor. Gelin gidelim Saray Önünde günde kaç tane açık artırmayla insanların banka marifetiyle arabaları satılmaktadır. Ruhsatını ödeyemiyor araçlarının, sigortasını ödeyemiyor. Sayın Bakan ne diyorsunuz siz. İnsanımız bugün bu hale gelmiştir ve hâlâ daha siz onun sırtına eğer prim yükleyip de sonra ben sosyal devlet anlayışını...

Dr. ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Ha...
Nasıl?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ha sosyal devlet anlayışı o prim yükleyeceğiniz kesimi size işaret ediyor. Gayri Safi Milli Hasılanın yerel gelirler payının %70'ini bugün bu memleketin ücretlileri ödemekte. Hem düşüktür, hem az, hem de yine de yerel gelirlerin büyük payı bizim işçimizin, bizim çalışanımızın, bizim kamu görevlimizin ve bizim dar gelirli üreticimizin sırtındadır. Nasıl sosyal devlet anlayışı bu? Bir kesimde, enflasyon, enflasyon sadece büyük zengine hizmet eden bir müessesedir. Enflasyondan geri ülkelerde, bir de geri ülkelerde o da sadece çok büyük patronlar yararlanmaktadır ve bizdeki olgu da budur. Servetleri, büyük paraları ancak şu anda da büyük parası olanların elinde toplayan bir sistemdir enflasyon. Bu enflasyonu da siz ısrarla, Hükümet olarak, yıllardır sürdürüyorsunuz ve gelir dağılımını bozuyorsunuz. Adaletsiz bir mekanizmayı çalıştırıyorsunuz. Sosyal Devlet anlayışından da bu memleketi geri götürüyorsunuz. Hani vaatleriniz? Tek güvenlik sistemi. Nerede?

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Geliyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Geliyor diye ben on sene-
dir dinliyorum.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Ben
1992'de geliyor dedim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bir on sene de eğer siz
kalırsanız, bizim bu Mecliste ömrümüz vefaederse, gene
bir on sene de sizden dinleriz. On senedir ben dinli-
yorum. Açalım, her Hükümet Programında vardır.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Gelen
sene geliyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sosyal devlettir diyor
benim Anayasam yazmış bunu. Sen sosyal devletten geri
gidiyorsun. İşte kalkınmanın ben ölçülerini söyleyeyim.

Kalkınmanın ölçüleri: 1) Ulusal gelir, kişi başına
düşen ulusal gelir. 2) Düzeyi önemlidir. 3) Bu gelirin
dağılım profili, yani dengeli dağılım. Yani fakirle
zengin arasındaki uçurumun açılmasını önleyecek bir
dağıtım sistemi.

Burada da devlet birinci plânda, önplânda olmak
mecburiyetindedir. Alacaktır o zenginden, çok kazanandan
payı, yerel gelir olarak ve ikinci dağıtım şeklinde
adaletli bir biçimde sosyal güvenceler şeklinde, süb-
vansiyonlar şeklinde, teşvikler şeklinde daha az kazanç-
lı kesime dağıtacaktır. Sistem budur. Bu sistem bizim
memleketimizde var mı, yürütülüyor mu? Hayır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal, yine kalkınmış devlet anlayışının bir başka ölçüsü de tüketim toplumu olmaktır. Tüketim toplumu olmak. Yani ne oranda tüketim artıyor. Sadece ülkenin Gayri Safi Milli Hasılasının artması da yetmiyor. Totaliter sistemlerdeki gelişmeleri gördük, nispeten milli gelirlerini artırmaktadırlar. Milli gelirlerini nispeten artırdılar. Yani Sovyetler Birliği'nde belli bir orana getirdiler. Gelir dağılımını, bölüşümünü de nispeten artırdılar. Ama insan faktörünü önemsemedikleri için çatur çatur parçalandılar, sistemleri çöktü, gitti. Neden? Çünkü insanda daima bir yükselme, gelişme, daha iyiyi alma, satın alabilme özlemi vardır. İnsanın hem içgüdüsel, hem toplumsal bir isteğidir bu. Eğer devletler o fertlere ekonomik yapı itibarıyla bunu sunamazsa işte çöker, çökmüştür de. Yani zamanında naylon çoraba satılanları çok iyi biliyoruz, hep duyuldu, o...

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU
(Yerinden) - İnsanı makine zannettiler.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - O sistem demin bahsettiğim emniyet sübaplarını taşımadığı için, rezervleri taşımadığı için, başarısızlık da geriye dönüp, düzeltmeleri yapacak plân, programı, mekanizmaları getirmediği için çok kötü bir biçimde battı. Peki şimdi bizim halkımız burada, bizim halkımız burada gerçekten o uygarlığın verdiği nimetlerden yararlanır doğrultuda mı geliyor, geriye doğru mu gidiyor? Açık söyleyelim ki geriye doğru gidiyor. Demin Sayın Bakan işte eskiden çok kötüydü falan, eskiden bu memleketin insanı rahatlıkla araba alabiliyordu. Eskiden alabiliyordu.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Yapma yahu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Şimdi... Ne yapmayalım?

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Yahu eskiden alırdı, şimdi de alır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hem de en alâsını alabiliyordu. En basit bir esnaf bile, eskiden, geçmişte, en basit bir esnaf bile Mercedes araba da alabiliyordu, Avrupa arabası da alabiliyordu. Şimdi arabasını değiştiremiyor insanlarımız.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla) - İstatistikler var yahu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - İstatistik, araç sayısının çoğalması yetmiyor. Nitelik önemlidir. Tüketim toplumu olma yönünde mi gidiyoruz, yoksa artık kazançlarımız yalnızca boğazımıza yeter hale mi geldi? Evet yetmiyor bile. Boğaza bile yetmiyor. Bir toplumun kazançları yalnızca zaruri harcamalarına, yani gıda, giyim ve eğitim masraflarına yetmiyorsa, o toplum geriye gidiyor demektir.

İlerleyen toplumlarda lüks tüketime de olanak sağlamak lâzım. Hangimiz bugün işte biz milletvekiliyiz, bizde al bakalım, haddine mi düştü senin bir müzik seti! Gelişmeler şaşırtıcı biçimdedir. Kaçımız gidip de o parayı verebiliyoruz lüks tüketim olarak alabiliyoruz da bir müzik setini evimize getirebiliyoruz? Kaçımız bugün arabasını yenileyebilecek, bırak demin söyledik taksitlerini ödeyemiyor millet, çatur çatur satılıyor, Sayın Bakan da oh, çok iyi de alıyorlar diyor. Neyi alıyor? Ha! belki bir süre önce nispeten iyiydi, biz hep misal veririz.

85-86'lara kadar Türkiye'yle kıyasladığımız zaman kendimizi, burdaki kamu görevlileri Türkiye'deki kamu görevlilerinin üstündeydi. Hatta iki misliydi. 85'te iki misliydi tam. Milletvekilleri de öyle. Biz kendimizden biliriz. Konuşur, tartışırken ordaki milletvekilleriyle söylemeye utanırdık. Çünkü onlardan daha çok para alırdık. Anavatan bize yardım ederdi derlerdi onlar, biz de daha çok para alırdık gibi. Memur da öyleydi, kamu görevlisi de öyleydi. İşçi de öyleydi. Bizim asgari ücretimiz 85'te iki misliydi Türkiye'ye nazaran kıyasladığımız zaman. Nasıl oldu da bugün biz yarı yarıya düştük? Nasıl oldu? Hem artıyoruz, hem geliyoruz, hem tüketim toplumu oluyoruz, kalkınıyoruz, hem de memurun maaşları Türkiye'deki muadillerine göre yarı yarıya düşüyor. İşçinin asgari ücreti Türkiye ile bile kıyaslandığı zaman yarı yarıya nerdeyse geliyor. Bunlar hiç dikkate alınmadan kalkıyoruz...

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden)
O yanlıştır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yanlış değil Sayın Bakan.

NAZİF BORMAN (Yerinden) (Devamla) - Yanlıştır.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bir buçuk milyon oluyor Türkiye'de şimdi.

NAZİF BORMAN (Yerinden) (Devamla) - Yok efendim. Şu anda KKTC'de daha yüksek asgari ücret var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hiç değildir, hiç bizde değildir.

MUHARREM SÖYLEMEZ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Gelir vergisi kestikleri zaman bizden daha aşağı geliyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hiç bizden daha aşağı değildir. Şu anda bir buçuk milyon olmuştur. Kamu görevlilerini de kıyaslayalım, getirelim cetvellerini görelim. Asgari ücret de daha yüksektir Türkiye'de. Şu anda evet.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüyorsunuz yani tartışma artık bu düzeye gelmiş bulunuyor. Yani biz tartışmayı artık şeyler var, listeler var, Güneyin kamu görevlisi ile, çünkü bizim Kıbrıs Sorunumuz varsa, eğer Güneyle biz rekabet etmek istiyorsak, noktayı koyalım. Güçlü bir ekonomiye sahip olmak mecburiyetindeyiz kardeşim. Bu işi komplekslerle, bu işi kıskançlıklarla önlenecik bir yanı yoktur. O zaman tarihe karşı sorumlu olursunuz. Mecbursunuz bir cici toplum düzeyinde de olsa bu Kıbrıs Türk Toplumunu Güneyle rekabet edecek durumda buldurduracaksınız Hükümet olarak, Anavatan olarak, muhalefet olarak, elbirliğiyle bunu yapmak mecburiyetindeyiz. Kıskançlığın, darılmanın, gücenmenin yeri yok. Ama bakın biz kıyaslamamız, artık bizim Güneyle mümkün olmamaktadır. Yanından geçmiyoruz çünkü. Öyledir, yanından geçemiyoruz. Yanından geçemiyoruz onların yaşam düzeyiyle, bizim yaşam düzeyimizle kıyasladığımız zaman. Peki başarı bunun neresinde değerli arkadaşlar?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tabii her şey kötü gidince yine kalkınmanın bir başka unsuru olan demokrasi de bizde geriye gitmektedir. O da bir sağlıksızlık göstergesidir toplumda. Demokrasi de geçmişte övündüğümüz, övünmeye çalıştığımız, yeterli miydi, değildi. Eksikleri var mıydı? Vardı. Ama hiç olmazsa bile oralarda iyileşmelerimiz vardı, iyileştirdiğimiz taraflar vardı ve

Türkiye'de mesela bir Sayın Ecevit demeçler verip, KKTC'de demokrasiyi methederdi. Öyle bir ölçüler kullanırdı. Şimdi mümkün mü? Şimdi biz özeniyoruz Demirel'in demokrasisine. Sayın Demirel'in demokrasisine özenir hale geldik bu memlekette. Her şeyimizi kısıtlama yönüne giden ters bir politikanın içindeyiz. Sürüklenip gidiyoruz. Bizim orda şimdi sendikalar kuruluyor, memur kamu görevlileri sendikaları. İyi, yani bizde var. Var da o sendikalar fonksiyonlarını beş yıldan beri en azından yitirmiş durumdadır. Şimdi Sayın Bakan görüşecek. Geçmişte uzlaşma olurdu. Şimdi açıktır, uzlaşma olmayacaktır. Yani hiç kendi kendimizi aldatmayalım. Yani uzlaşmayacaksınız. Orada makas açıldı o kadar farklar var ki...

NAZİF BORMAN (Yerinden) (Devamla) - Niçin uzlaşamayacak?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Mümkün değil? Geçmişte oldu. Mümkün değil. Yine uzlaşmadan sendikalar bir yana gidecektir, siz bir yana gideceksiniz, bu Meclisten şeyler geçecektir. Ve sendikalar maalesef eylem de yapamayacaktır. Dumura uğradılar. Yani onu da söylüyorum, o da kehanet değil.

MUHARREM SÖYLEMEZ (Yerinden) (Devamla) - Beklediğinden daha fazla aldığı için eylem de yapmayacak.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - O değil, dumura uğradı. Sendikacılık da dumura uğradı bu memlekette. Kitlelerin yeni ekonomik çıkarlarını savunan ciddi boyutta ona göre örgütlenen sendikacılığın yerini yoz bir sendikacılık düzeni aldı.

Herkesi tabii itham etmiyorum ama büyük oranda bu gerçektir. Partiler arasında bölüşme, o onun sendikası, o bunun sendikası, o onun beğenir, o bunu beğenir, hangi parti hangi sendikada etkin olacak? Peki o sendikayı oluşturan insanlar, işte o sendikayı oluşturan insanların da ücretleri 1985'ten 1990'a, 1991'e kadar yarı yarıya Cost Off Living Allavance diye COLA Sistemi diye bir sistemle tırtıklandı ve bugüne geldi ve şimdi bakıyorum, şimdi uyanmaya başladı memur sendikaları. Yahu bunlar bfiizden her yıl bu Cost Off Living Allavance ödeneği diye birşeyler kestiler ve o hayat pahalılığını biz bir türlü tutturamadık. E, bu sene olmadı ama bu. Bir senede getirilmedi bu. Beş senelik bir profile yayıldı, her sene bunu söyleyen bir insan olduğum için bu sistem revize edilmeli diye, şimdi de çekinmeden, açıkça, rahatlıkla söyleyebiliyorum. Düştü, düştü, düştü şimdi de Allah Allah ne kadar düştü yahu? E, düştü ama bir senede düşmedi bu. Belli birşeye yayıldı. Sayın Mehmet Bayram eksik olmasın, Maliye Bakanı olduktan sonra tertipledi memurları şimdi de devam ettiriyorsunuz. Kamu görevlilerini de, işçileri de belli bir noktaya getirdik.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanırım sözlerimi başkaları da konuşsun diye, başkalarına da konuşma şansı tanımak için bitirmek durumundayım. Ancak söylemek mecburiyetindeyim ki Sayın Bakanın, Hükümetin yetkilisi olarak önümüze getirdiği bu bütçe ile bir yere gitmemiz mümkün değildir. Tekrar olmasın diye teferuata girmedim, yalnızca yerel gelirlerin büyük oranda düşürüldüğü, açık bütçenin iyice daha da borçlanmalar bölümü ile açıldığı ve yatırımların büyük oranda geriye gittiği bir bütçe ile kalkınmak mümkün değildir. Yani bizi %5 kalkınma hızı zaten kurtarmaz da bu bütçe ile %5 kalkınma hızına ulaşmak dahi hayaldir. Rakamlar ortada. Yatırımların büyük bir bölümü zaten üretici yatırımlar değildir. Büyük bir bölümü zaten altyapı yatırımlarıdır. Buna rağmen bütçe hacmi içindeki oranı düşmüş bulunuyor.

- 1747 -

Yüzdesi de azalmış bulunuyor. Bu çerçevede doğal olarak bu bütçeye ve bu bütçenin de tümüne daha önceki konuşmalarımda söylemedim, şimdi söylemiş olayım, ret oyu, olumsuz oy vereceğiz. Yani memlekete bir sürü olumsuzluğu getirecek olan bir bütçeye pek tabii ki olumlu oy vermek, hem bizim çıkarlarımıza, hem de toplumun çıkarlarına aykırı olur Sayın Bakan.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİR BORMAN (Yerinden)-
Yalnız olumsuzluklar, olumlular?

MUHARREM SÖYLEMEZ (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Gene de memlekete hayırlı olsun.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Olumlu oldu mu şimdiye kadar, hiç olumlu? Hep aşağıya doğru gideriz. Saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Vehbi.

Sayın milletvekilleri; oturumu kaldığımız yerden devam etmek üzere, öğleden sonra saat 14.30'a erteliyorum. Teşekkür ederim.

Kapanış saati: 12.45

../1748.

İKİNCİ OTURUM

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Oturumu açıyorum, ad okunmak sureti ile yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı)

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır. Sayın milletvekilleri; Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesi üzerindeki görüşmeleri sürdürüyoruz. Söz sırası Sayın Ali Süha'dadır. Sayın Süha buyurun efendim.

ALİ SÜHA (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; her bütçede konuşmadan adeta sıkılıyorum ama madem ki bu işler bize düşmüştür.

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Ali Bey biz sıkılmıyoruz, biraz da tecrübe konuşur.

ALİ SÜHA (Devamla) - Konuşmak mecburiyetindeyiz ve bir de Fransız bilginine demişler, politikacının öldüğünü neresinden anlarsın? Ağzından demiş, eğer kapalı ise öldü demektir. Biz de ölmediğimizi ispat için konuşmaya mecburuz.

TOKAY KEREM (Lefkoşa) (Yerinden) - Ne gerekiyorsa yapınız efendim.

ALİ SÜHA (Devamla) - Bütçenin bu son kısmında bir görüşümü burada vurgulamak istiyorum ve eminim ki Yüce Meclis

bu görüşümü paylaşmaktadır. Bizim inancımız dünyada bir faniye nasip olan en büyük şeref, devlet olma şerefidir. Bu şeref ve bu mutluluğa Kıbrıs Türkü ulaşmıştır, çeşitli sıkıntılarla bu noktaya gelinmiştir. Bunun kıymetini hepimizin bilmesi ve görevlerimizi ve tenkitlerimizi ona göre yapmamız gerektiği inancını burada bir kere daha tekrarlamak istiyorum.

Sayın milletvekilleri; dün Sayın Başbakanın Vakıflar konusu ile ilgili vermiş olduğu bilgiler bir nevi müjde olarak kabul ediyorum ve Evkafın hakikatten kaldıramayacağı bu yüke formül bulması ve tahmin ederim Anavatandan da birtakım katkılar gelmek sureti ile biraz hafiflemesi, Evkafın gelişmesi açısından fevkalade önemlidir. Bunu büyük bir memnuniyetle, mutlulukla karşılıyorum.

Muhterem arkadaşlarım; Kıbrıs piyasasında ister bankası olsun, ister kredi şirketleri olsun, ister bankerlik müessesesi olsun, başıbozuklukla karşı karşıyayız. Eğer bu hakikati kabul edip gerekli önlemleri alamazsak, bir gün çok geç kalacağımız ve doğacak neticelerden sadece sermaye piyasası değil, hepimizin etkileneceği bir gerçektir. Evvela bu banka konusunda çok yıllar dilimizin döndüğü kadar banka toplantılarında dile getirdik ve karşımıza şu görüşlerle çıktılar. Efendim, sen falan şirketin içlerine karışabiliyor musunuz devlet olarak? Ben de yine dilimin döndüğü kadar ve burada bir kere daha zabıtlara geçmesi açısından söylemek istiyorum ki, hiçbir banka mali müessese alelade bir şirketle mukayese edilemez. Şirket ve sahibi kendi sermayesini şu veya bu şekilde mala çevirirve müessesesinde muhafaza eder. Satar, satmaz, ne satar, ne satmaz o onun bileceği bir şeydir. Ama banka böyle mi? Aziz arkadaşlarım; yani banka sadece sermayedarların, hisse senedi sahiplerinin katkısı ile mi ayakta duruyor? Yoksa onun çoğu zaman beş misli, on misli, yirmi misli fazla mevduat toplamakla ayakta duruyor?

O halde sen halk parasıyla oynuyorsun. Ve ister halkın sağlığı olsun, ister mali geleceği olsun, tamamen devletin kontrolu ve gözetimi altındadır. Biz bankalarımızı etkin bir şekilde kesinlikle kontrol etmiyoruz ve bunların nede-nini bir bir burada ifade edeceğim. Evvela kurulmuş olan bankaların bugün çok cüzi bir miktarla sermeye koymak suretiyle halen bankalar artık gülünç duruma gelmiştir. Yani 4 milyar 5 milyarla sen bazı 70 milyar 100 milyar, belki üzerinde para topluyorsun ve bunu nasıl kullandığını izah edemiyorsun. Edemiyorsun, çünkü idare meclislerini ellerine geçiren büyük hissedarlar bu bankaları birer paravana olarak kullanmaktadır. Yani ben bankayı kurarım, mevduat toplarım, kendi maksatlarım için kullanırım. Böyle bankacılık sistemi olmaz. Banka kuranların dahi borçlanabileceği miktar gayet ölçülüdür. Yoksa kendi işlerini daha rahat çevirebilmek için piyasaya göstermelik olarak o koyduğu sermayeyi bile sonradan kendi maksatları için kullanan bir zihniyetin idare edeceği banka sistemi sistem değildir ve bu ülkeye felâket getirir. Bu bakımdan Maliye Bakanlığının mutlaka ve mutlaka idare heyetlerinde görev alanların evvela kaydı maliyede bulunması lâzım ve bir de bankalar bu arkadaşların borçlanmalarını behemehal aylık raporlarla Maliyeye bildirmesi lâzımdır. Eskiden bu sistem vardı. Yani bu yeni bir sistem önermiyorum. Bu sistem mevcuttu ama bizim bir süre önemsemememizin nedeni de, hatta ayıptır söylemesi, bir bürokrat "yahu yeter, biz bunlarla mı uğraşacağız, siz bize bunları artık göndermeyin". E oldu mu? Bu bakımdan bankaların dahi idare meclisi seviyesinde kontrol edilmesi gerekir.

İkinci bir husus; banka kurulur, yatırım yaptığınız ve hisse senedi aldığınız banka zaman içinde bire bir, ertesi sene bire iki, a ertesi sene bire üç, bire dört hisse senedi çıkarmak suretiyle veriyor. Nedir bu? Kendi kendini yemektir. Eğer bir borsa varsa ve bu borsada bu hisse senetleri satılıyorsa ve vatandaş tasarrufunu bu

hisse senetlerine yatırıyor, sen hisse senedi isdar ederken devletin tasvibini alacan. Dur arkadaş demek lâzım. Ne maksat için çıkarıyorsun. Bunu çıkarttığında bankaya, yani diğer hissedarlara ne gibi zararlar getiriyorsun ve öyle bir durum çıkmıştır ki bir devir 20 Kıbrıs Lirasına satılan hisse senetleri 1000 Türk Lirasına alıcı bulamıyor. 300 Türk Lirasına alıcı bulamıyor. E peki bu ne demektir? Enflasyon demektir, hisse senetlerinde enflasyon demektir ve yani bu bir vicdan meselesidir. Ve davamlı hisse senedi al al hiçbir karşılığı yok ve adeta bu yatırım sektörü birer körkuyu haline getirilmiştir. Bu kadar serbestçe hisse senedi çıkarmak ve kontrolsüz çıkarmanın mantığını anlamak çok güçtür. Saklanılan gerekçe, mazeret... E...

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Hocam iki-üç kişi geçirirse bu hisse senetlerinin %50'sine...

ALİ SÜHA (Devamla)- Kim geçirirse geçirsin, isdar edemez, istediği kadar hisse senedi şey edemez.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Yani o maksada da şey olabilir bu politika. Yahut da birkaç kişinin banka...

ALİ SÜHA (Devamla)- Yani bir bir kontrol altında tutulması gerekir.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Yahut da birkaç kişinin banka şeyi...

ALİ SÜHA (Devamla)- Ve bizim arkadaşımız bundan sonra banka kuracak olanların eğer hakikaten bankacılığı benimsemişse

Daha büyük bir sermaye koyması gerekir. Öyle üç milyar, dört milyar bugün köşe bakkalında da vardır. Bir super markette daha fazla bir sermaye vardır. Bu bakımdan en az 25 milyar, hatta 30 milyar olması gerekir. Ve göreceksiniz bizim kurmuş olduğumuz bankalar, bir türlü izahı da zordur ama bünyeleri itibarı ile de zayıf bankalardır. Bu zayıf bankaların güçlenmesi için, batıda uygulanan ve adına amalgame denilen bir sistem vardır. Nedir bu amalgame? Daha küçük bankalar büyük sermaye karşısında tutunabilmek için kaynaşırlar. Yeni bir ad altında birleşirler, sermayelerini birleştirirler ve daha güçlü ve ülkeye daha yararlı bir hale gelirler. Bunun da devlet teşvikçisi olması gerekir. Yani denilebilir ki siz küçük bankalar, eğer birleşir daha güçlü olursanız, biz de size şu kadar sermaye aktarımı yaparız fonlarımızdan diyerekten bunları teşvik etmesi gerekir. Bir de, tabii daha evvelden bu konular burada da görüşülmüş ve arkadaşlarımın aktardığına göre bütün mevduatların sigortalıması çok mali bir külfet getiriyormuş. Ancak bu günkü şekli ile bankalar havala eder, bu bankaların bir gün iflas ederse bu mevduat sahibi ne yapar? Şimdi bizim getirdiğimiz garanti 2000 Sterlin kadar veya bazı şartlarla bu 4000'e de çıkabilir. Esasında 2000 Sterlini koruyoruz. Yani ne demektir bu? 9 milyondan kabul etsek 18 milyonluk. E, adamın 200 milyonu, 300 milyon yatırımı olan bu adamın 20 milyon bir garanti değildir. Buna batıda "it's enough for suicide," intihar etmek için yeterli bir para. 600 milyonunu, 1 milyarını kaybeden bir adama 20 milyonluk bir teminat veriyoruz. Bu bakımdan ya yasal karşılıkların yükseltilmesi veya kurulacak başka fonları

takviye edilmek sureti ile vatandaşın ve ecasen kuruluş sermayesi yüksek olursa, bir dereceye kadar mevduat sahibini korunmuş olur.

Sayın arkadaşlarım; yüksek faiz, başından beri inanmadığım bir konuydu ve Sayın Salih Coşar'ın Maliye Bakanı olduğu zaman bu konular gündeme geliyordu. Zaman zaman hiç boynumun borcu olmadan kendisini telefonda rahatsız eder ve bu şikâyetimi belirtirdim yüksek faiz. Ancak tabii ki Anavatanda bu yüksek faiz uygulaması olduktan sonra buranın yapmaması pek kolay bir şey değildir. Ancak yine de aynı kanaatteyim. Bu yüksek faiz hele bizim Kıbrıs'ta kontrolsüz bir şekilde gelişmesi hakikatten samimi olarak söylüyorum önümüzdeki bir yıl içerisinde piyasadaki iflaslar korkunç derecelere ulaşacaktır ve bugün bu yüksek faiz halen şu anda birçok kuruluşların zamanında yapmış oldukları kârlarını da silip süpürmekte ve artık anasını tehdit eder hale gelmiştir. Şimdi arkadaşlarım bir olayı burada anlatmak isterim. İsa'dan yüz yıl evvel, Roma'da, Roma İmparatorluğunda bir grup asilzade, daha zengin asilzadelerden borçlanmış zaman içerisinde ve bu da borçlarını ödeyemez hale gelmişti. Sistem neydi o devirde?

Sistem faizin herhangi bir tahdidi yoktu ve size borç veren alacaklı, iki arkadaşını yanına alır gider ve der ki, "bana paramı ver". "E vallahi veremiyorum." "Şahitsiniz, paramı istedim veremiyorum dedi". Ve o anda orada alauna aladre vermiş olduğu, teminat olarak vermiş olduğu çiftliği hemen satışa çıkarırlar ve diyelim ki 1000 altınlık, 2000 altınlık çiftliği insafına göre, karşı tarafın öderlik durumuna göre ya 100 altına, ya 150 altına toprakları herkesin elinden alınıyordu ve bunların da bir kısmı asılzadeydi. Bundan fevkalade rahatsız olan ve artık sonlarının, maddi bakımdan iflasa doğru gittiğini gören asılzadeler o zamanın bir generali olan Süllüvan'a yaklaşıtlar ve derler ki, "Biz seni imparator tayin edersek, siz bize bu borçları bağışlar mısınız?" Süllüvan da der ki: "Evet, bağışlarım." Bir görev verirler ve Kuzey Afrika'ya Kartaca'ya gönderirler ve Süllüvan'ın en küçük başarısını büyük bir zafer olarak Roma'da kutlarlar ve Süllüvan'ın prestijini, popülaritesini oluştururlar ve kıvamına geldiği zaman derler ki: "Hade gel, tamamdır, seni imparator yapacağız" ve hakikaten Süllüvan gelir, merasimlerle Roma'ya girer ve imparator olur ve ilk imzaladığı kararname, "kimsenin kimseye borcu yoktur" diye bir emirname yayınladı ve bütün borçları sildi. Tabii ki zengin ve alacaklı olan diğer grup daha güçlüydü, onlar başladılar mücadeleye ve neticede Süllüvan'ı başaşağı ederler ve aynı sistemi tekrar getirirler. Bu defa Sezar'a yaklaşıtlar ve derler ki; "Bu kadar kötü durumdayız. Acaba seni imparator yapsak bize bu borçları bağışlar mısınız?" O da kabul eder. Onu da Galler'e yollarlar. Her başarısını Roma'da böyle alkışlayarak, zafer şenlikleri yaparak popülaritesini onun da artırır- lar ve nihayet Sezar gelir ve imparator olur ve bakın beyler İsa'dan 100 sene evvel Sezar'ın zekâsının getirdiği şeyler:

1. Faiz %12 olacak. Nasıl tespit edilmiş? Tarih onu yazmaz. Faizi %12 tespit eder. Şimdiye kadar faiz olarak ödenenler %12'nin üzerinde ödenenler ana paraya sayılacak ve devlet o vatandaşın malına paha biçmeden hiç kimse satışını yapamaz. Yani devlet memurlarının huzurunda gidecekler diyecekler ki bu çiftlik 10,000 altın eder, 10,000 altının üzerinde ancak çiftlik satılır, altında çiftlik satılmaz. Yani düşünebiliyor musunuz İsa'dan 100 sene evvel Roma'da faiz diye bir sorun oldu, yüksek faiz ve bunun için iktidarlar değişti, iktidarlar indi bindi ve neticede Sezar'ın büyük zekâsıyla rayına oturdu. O gün bugün Roma hukukundan kaynaklanmaktadır %9'lar %12'ler falan. Dikkat ederseniz yıllar yılı böyle gitmiştir. Şimdi o zaman daha devletin koruyabildiği vatandaşını bugün tamamen başı boş bırakmak kanaatimce büyük haksızlıktır ve devlet vatandaşını koruyacak. Meselâ nasıl koruyacak? Bir defa o ilk talepte sanayiye verilecek kredi fevkalade hatalıdır. Bu kredinin mutlaka şartlandırılması lâzım ve sanayiye akacak olan bu kredilerin en az birkaç yıl ödemesiz bir devre geçirilmesi gerekir. Şimdi Cumhuriyet kurulduktan sonra Birleşmiş Milletlerden gelen bir heyet Kıbrıs bankacılığını etüt etti ve getirdi, bulduğu formül şuydu: Yasal karşılıkların mutlaka %50'si sanayiye gidecek ve bu %50 de ödemesiz devreler de kabul ettirilerek belirli bir süreyle

Ve düşük faizde, en azından sanayiye elini uzatacak olan vatandaş %25 civarında bir faizle karşılaşması gerekir, bunun dışında endüstriyi cesaretlendirmek ve hele bankaların insafına bırakılarak teşvik etmek korkunç hatalıdır. Dolayısıyla karşımıza şu çıkar. Merkez Bankası artık yasal harçlarının %50'sini mutlaka sanayiye aktarması gerekir. Bunu yaparsa Merkez Bankalığı yapar ve bizde bu olmadığı gibi ilk talebe mahsus bir de kredi şirketlerinin daha evvel burada da izah ettiğim gibi iki yıl peşin faizini almak suretiyle şayet siz dördüncü ayda ödeyemeyecek durumdaysanız sizi hemen mahkemeye çıkarır ve bütün iki yıllık faizi de üstünde bütün parayı talep eder ve alır.

Şimdi arkadaşlar; burada bir başıboşluk var. Ne var? Bugün 1966'dan beri Güney Rum tarafı "hive purchase" Yasasını geçirmiştir. Yani taksitle mal almak. Nedir burdaki espri? Burdaki espri devlet tarafından alınacak olan arabaların taksidi tespit edilir. Yani der ki eğer hakikaten birazcık sermaye akımını önlemek istiyorsa veya tam tersi otomobil sanayini geliştirmek istiyorsa ona göre on iki taksitle bırakırsınız biz yaşadık 18 taksitle çıkarır devlet. Eğer daha da bir o sektörde işsizlik varsa, sorun yoksa yirmi dört taksitle çıkarır. Bu taksitleri bir de şeye bakarlar önde vereceğiniz, bir anakapitale bakarlar. Yoksa bizim vatandaşımız gibi kuzu kuzu gidecek de altına imzayı atacak da 24 taksitle bütün faizleri de üstüne bindirmek suretiyle

elli milyonluk arabayı yüz elli milyona mal edeceksiniz işte böyle Sarayönünde bu insanlar perişan olur. Olanlar kim? Olanlar senin benim vatandaşım, orta halli, orta tabakanın da çoğu zaman altındaki. Günah değil mi bu insanlara? Ve bu bizim öngördüğümüz tedbirler buraya dayanan bir tedbirde değil. Bir yasa meselesidir ve bu tedbirlerin alınması gerekir. Bu kadar başı boş mali müesseseler bırakılmaz. Hatta İngiltere'de Kıbrıs'ta yoktur Güney'de ama İngiltere'de doğrudan doğruya "consumer" i yani alıcıyı koruyan yasalar da vardır. Biz ondan da vazgeçtik ama hiç olmazsa belirli bir miktar parasını biriktiren adam gitsin ve araba satın alabilsin. En azından üçte bir, dörtte birini neyse verebilecek güçte olan aksi halde bu insanlarımız borç alır ve alabildiğine de serbest gider. Şimdi bankalık müessesesi, hakikaten iyi bir şey değildir. Bana mı sordu alırken demek doğru değildir. Elbette bana sormaz. Ama bu müesseseyi yürüten yani bankerlik müessesesini yürüten de sana sormadı. Bu kadar boş mu yani bir bisikletçinin bu kadar milyarlarca liralık bankerlik yapması bu kadar yani gözden uzak yürütülebilir mi? Dolayısıyla bankerlik müessesesi hele bu şekilde palyatif işlemlerle çıktı evet vatandaş itimat etmemesi lazım ama sırf vatandaşa o tarzda bir cazip kılar ki faizlerini bilmem şeylerini o da zengin olacağını zanneder, zavalı elindeki 5-10 kuruşu da bu şekilde dolandırıcılara kaptırır. Bu doğru bir hareket değildir, başta bankalar olmak üzere, kredi kuruluşları olmak üzere, bankerlik müessesesi olmak üzere, faizcilik müessesesi olmak üzere herkesin bir zapturapt altına alınması gerekir.

Ve mutlaka "hire purchase" sisteminin bu ülkede de uygulanması gerekir. Bankaların haksız olarak uyguladığı ve asıl vatandaşlarımızı iflâsa götüren husus, meselâ altı ayda tahakkuk edecek borçlarla borçlanırsınız ama size ansızın bir kâğıt gelir. Üç ayda bir faiz uygulaması yapılacak. Yani, şöyle iyi vaziyette bir super-marketin çoğu zaman getirdiği muafiyet 500 milyondur bir kalemde. Nereye gidiyoruz? Yani, bu üç aylık faiz tahakkuku nerden çıktı? Yani, nedir bunun ihtiyacı? Bankaların izahı nedir? Ben sana halkın parasını mevduat olarak toplama fırsatını vereceğim ve sen bunu istediğin gibi memleketin ekonomisini, memleketin ticaretini mahvedecek şekillerde kullanacaksın. Bu kadar bu ülke sahipsiz olamaz. Bunlar birer yasa meselesidir, bunlar kontrol altına alınabilir. Hangi çevre şikâyet ederse etsin önemli değildir. Bütün bankalar böyledir. Merkez Bankasından bahsederken buraya yapılmış olan tayinlerin ne kadar gelişigüzel olduğunu bu kürsüden, çünkü çok içim yanıktır, bu kürsüden ifade etmek isterim. Bugün düşünebilir misiniz rakam olarak bir sayıyı yazıya dökemeyecek kadar gabi insanları belirli kilit noktalarına getirebiliyoruz. Yani, bundan ne fayda umar? Bu kadar genç ve her sahada yetişmiş, işletmecisinden, şurdan, burdan. Elbetteki bankacılık da bir tahsil o da hikâye. Bankacılık, "talent" değildir diyor İngiliz. Yani, bir kabiliyet değildir bankacılık. Bankacılık "wisdom"dur, akılcılıktır. Bu akılcılık tecrübeden ve çeşitli "talent"lerden doğan bir "wisdom"dur, bir akılcılıktır. Bir tecrübedir. Senin ne bilgin var, ne tecrüben var ama Ocak, bucak başkanı gibi hareket eden bir adamı en kilit noktaya getirirsin ve işte Merkez Bankasının durumu bu. Bir de, daha sonra da bu konuya geleceğim. İdari kapasitede, daha üst kademedede olan ve içi içinden geçmiş insanları da artık bu mali kuruluşlardan uzaklaştırmak gerekir. Akşam televizyonu seyrederken Ankara Hükümetinin fevkalâde güzel bir tedbir

aldı. Adamlar nasıl çalışıyor? Yani, bir oturumda ülkenin faydasına olacak tedbirler alır ve ne dedi? Hiçbir bürokrat, yüksek seviyede bürokrat hiçbir KİT'te görev alamaz. Bitti, durdu artık.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Eskiden bizde vardı bu.

ALİ SÜHA (Devamla)- Şimdi, ...

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)- Kanun hükmünde kararname.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Bizde vardı eskiden bu.

ALİ SÜHA (Devamla)- Burada da bu yolun mutlaka izlenmesi gerekir ve artık müdür ve müsteşar bir idarenin belkemiğidir. Bunların 24 saat müsteşarlara ve müdürlere bağlı birimlerin kontrolünü, gelişmesini yapacak olan insanlardır. Değil mesai saati içerisinde, şu KİT'te veya bu KİT'te görev yapma. Bu mudur onların görevi? Bu kadar zamanları bol mudur bu insanların? Olmadığı kesindir. Bu bir. İkincisi, devlet prestijiyle oynanmaktadır. Ama doğru, ama yanlış. Bir ara, bir KİT'ten falan Bakanlığın müsteşarı, filan kurumun müdürü birden bire istifa ederler ve bir sürü artık, ağızlar kapanmaz. Onun etrafında çeşitli spekülasyon, yalan, doğru, onu da bildiğimiz yok. Peki, ben müsteşarımı, müdürümü bu KİT'lere vermek suretiyle orda, çünkü ticari kuruluşlardır. Çıkacak bir aksaklıktan, devletin aldığı yaraların büyüklüğünü siz görün.

Asıl endişe edecek olan Hükümettir ve Ulusal Birlik Partisi iktidarlarıdır. O halde bu insanların sanki çok vakitleri varmış gibi bu kuruluşlarda kullanmak büyük hatadır ve dediğim gibi devletin sorumluluk isteyen müsteşarlık kaydı hayat şartıyla verilen makamlar değildir. Müsteşarlar doğrudan doğruya bir Bakanın idari felsefesine uygun icraat yaptığı sürece orada durur. Eğer farklı düşünürse teşekkür ederim arkadaş hizmetlerine der ve bu politikayı uygulayacak başka adamlar seçer. Müsteşarlık budur. Müdürlük de administrasyonun belkemiğidir. Yirmi dört saat orada bulunması lazım. Hiç unutmam çok eskiden maliye müdürü gittim ziyaretime gittim bir konuda baktım içerde yok. Nerdedir? Falan yerde toplantıda, bu eski bir olaydır yani şimdiki Bakanlıkla alakalı değil. İki gün sonra tekrar gittim yine falan toplantıda ve bunlar düşünebilir misiniz bir sürü iş adamı çeklerinin imzalanmasını beklerdi. O da alacak ve dağıtacak. Adamlar ben senden bu malı alıyorum falan tarihte devletten alacan sen de falan tarihte ödeyeceksin der, adam bu sıkı içerisinde aman bir an evvel çekimi imzalanmış olarak alayım ama mutlaka toplantılarda ve bu koridorlarda devlete en gariz küfürlerin yapıldığını kulaklarımızla işittik. Vatandaş da haklıdır. Artık müdürlük makamına oturan, sekiz saat mesami, sekiz saat masanın önünde oturup hizmet verecek bir makam olduğunu herkes bilmesi lazım. Ama müdürün maaşı azıdır, çoktur ona daha yan ödemeler getirmek suretiyle tatmin mi edilir, edilsin. Ona hiçbir itirazımız yoktur. Ama yalnız kendi görevlerini tamam olarak yapsın.

Sosyal yardım konusu hiç "exaggerate" etmiyorum şöyle bir on on iki gün evveldi Ali Korun'dan çıkarken bir vatandaş önümü kesti. Ne olur dedi bizim de derdimizi dile getirin, sürünüyoruz. İnanın dedi yalnız patatesle ekmek yani hele ayın onundan sonra patates ekmek yiyoruz diye. Perişanız diye adam adeta ağlamaklı şey etmiştir şikayet. Ve bu şikayetleri genelde duyarsınız yani sosyal yardım alanların aldıkları miktar bakımından fevkalâde düşüktür, Bunun gözden geçirilerek bir tedbir alınması gerekir, bir de bu insanların artık her onbeş günde ödemek gerekir. Çünkü o eline geçen parayla, az parayla bir ay idare etmelerine imkân yoktur. Hiç olmazsa onbeş günde ödemek politikasıyla bunlara o yönüyle de biraz rahatlık getirilebilir.

Sayın arkadaşlarım maliyenin birimlerine geldiğimiz zaman Gelir ve Vergis Dairesi, Bütçe Dairesi ve gümrüklerde büyük münhallerin olduğunu görüyoruz. Meselâ gümrüğü ele alırsak iki tane müdür muavini, idari kapasitede iki müdür muavini kadro iki, münhal iki yani hiçbir müdür muavini tayin edilmiş değildir.

Yine, müfettiş, müdür, 5 tane kadrosu var. 4 tane münhali var. Yani, bir tek müfettiş görev yapabilir. Yapabilirse o da ve aşağı indik sonra özellikle Maliye Dairesinde adeta insanın şunu diyeceği geliyor. Yani mum dibine ışık vermez kabilinden asıl suyun başında oturan Maliye Bakanı etkin dairelerini, Gelirler Dairesiyle, Gümrük Dairesine asıl can alıcı yerlerine tayin yapamıyor. Bunun şimdi Gümrükte iki müdür muavini, müfettişim yok teftiş edecek ve bir sürü bu münhallerle asıl can alıcı bunlar. Neyi bekliyoruz? Yani, izah nedir? Ne olabilir bunun izahı? Bunun izahı gayet açıktır. Bekleyin büyüsünler, adam olsunlar ve tayin edelim. Yani, Gümrük adeta bir beklenti içinde. Belirli adamlar, belirli yerlere gelecek ondan sora siz bunları açıp dolduracaksınız. Ayıp ve günahıdır. Olmaz. Herkes sırasını bekler. Zamanı geldiği zaman, ona da bu imkânlar doğar. Ama eğer Gümrüğün içinde bu işleri yapacak kapasitede adamlar varsa, niye yıllar yılı vekâlet suretiyle bunlar yerine getirir bu hizmetler. Çünkü, kıdemi olan ve hakkı olan insanlara bu defa ne diyeceğiz? Canım, günahıdır, 4 seneden beri vekâlet eder. Dolayısıyla bunu terfi ettirelim. Netice buna gelecek. Bunu beklemeden mevcut kadro içinde bu işleri yapabilecek kapasitede insanların mutlaka yerilerine gelip oturması gerekir. Bu bir. İkincisi müdür muavini teftişle ilgili olanlar, bir tek adam kaldı. Çünkü, yetişen istifasını basarak çıktı. Neden? Teftiş birimine vereceğiniz bütün vasıtalar, Gümrük Müdürünün omuzlarındadır veya sorumluluğundadır. İsterse size vasıta verir bir yere yollar, isterse vermez. Bu şekilde bir denetleme nasıl çalışır? Dolayısıyla Komitede de söyledim. Teftiş Birimini tamamen müstakil, Bakanlığa bağlı olarak ve sorumlu tutmak suretiyle vereceğiniz araç ve gereçleri de tamamen o birimin sorumlusuna tahsis etmek gerekir. Gümrük müdürünün veya müdürlerin kendi şeyine kalması

doğru bir hareket değildir. İşte teftiş mekanizması bu şekilde çalışmaz ve durur ve vekâletler kesinlikle hatadır. Kimin hakkıysa, çıkar alır, o görevini yerine getirir. Ama vekâletlik suretiyle adam yürütme istemi doğru bir sistem değildir bürograside ve şunu söyleyeyim. Arkadaşlar o hale geldi ki kimseye dokunmama prensibini adeta ittihaz etti. Şimdi, Plevne Savaşını kaleme alan bir İngiliz gazetecisi diyor ki hiç şüphe yok ki Osman Paşa büyük bir komutan ve hiç şüphe yok ki Türk Askeri de fevkalâde fedakâr. Ama Plevne Zaferi yalnız bunlarla izah edilemez. Acaba Rus'lar ne gibi hatalar yapmışlardır bu zaferi hazırlamak için ve yaptığı hata şu: Aynı komutan, devletten, Rum Komutanı devletten 20,000 asker ister, şu kadar top ister. Bir plân yapar. O plânı uygular, Osman Paşa bunları keser. Döner aynı general, hükümete der ki, bu iş 20,000 kişiyle olmadı, ben 35,000 kişi isterim. Bu sefer 35,000'i alır ama, aynı plânı uygular. Yine Osman Paşa bunları keser. Bu defa, 60,000 ister. Yine Osman Paşa keser ve netice, diyor ki, bu sistem diyor, hiç kimse de kalkıp sen bu görevi yapamıyorsun. Gel sayın generalim. İstedin bir, istedin iki. İn aşağıya, başka general gelsin, başka plân ve uygulasin. Belki bir yere, bir zafere ulaşırız diyemedi. Bunu diyor Çarlık Rusyası hiçbir sektörde söyleyemedi. Ne hariciyesinde, ne ordusunda, ne ekonomisinde, hiçbir şeyde ve diyor ki gazeteci, 1917 ihtilâlini hazırlayan hakiki nedenler, aman dokunmayın huzursuzluk çıkmasın nedenidir diyor.

Devlet, devlette insaf olmaz. Devlet bürokratin hakikaten yardımını görüyorsa, hizmetini görüyorsa tutar, eğer tutmazsa onu ben demiyorum kırın, tart edin, atın. Ama buyurun arkadaşım bir kenarda bu işi daha iyi yapacak olanlar vardır, buyursun başkası gelsin. Yoksa böyle iş geçmiş bürokratlar bütün bu onların ağzından söylediğim kelimelerdir. Bana dokunmayan yılan bin yaşasın aman beni bu işlere karıştırmayın adam hiçbir sorumluluk almaz. İşin ne? İşin ne? Göstermelik müsteşarlık mı olur? Şunu burada ilâve etmek istiyorum ki bu lafım bütün müsteşarlar içindir. Maliye müsteşarı için değil. Onun için sayın arkadaşlarım bürokrat ve üst bürokrat yani üçlü kararnameyle tayin alanlar görevini hakkıyla yapabilenler mevkiinde kalır ve üçlü kararnameyle bir yere gelenler kesinlikle kitlerde görevlendirilemez ve onlardan uzak tutar. Varsın daha alt kademede insanlar tecrübe kazansın ve bu hizmetleri yürütsünler. Ve şunu da ilâve edeyim ki her geçen gün gelirlerinde düşüş, düşüş, düşüş ve devam eder. BU da hayırlı bir indikasyon değildir ekonomi açısından.

Gelirler Dairesine gelince tahsilat memuru altında kadro, 12 kadrosu var tahsilat memuru münhal on iki tane. Düşünebilir misiniz Gelirler Dairesinin tahsilat memurlarının para, devlete parayı alacak olan adam 12 tane, münhal 12, kadro 12 münhal, gelir ve vergi katibi 58 kadro, 58 münhal ve dolayısıyla en can alıcı yerlerdeki kadroları tamamlayamadığımız için belki de Gelir ve Vergi Dairesi gelir kaybına da uğramaktadır. Ve bir kere daha komitede

dile getirdim aynı şeyleri, yine söylüyorum. Müdürlerin ihmalinin cezasını çok daha küçük seviyedeki memurlar çekmemelidir. Kesinlikle çekmemelidir. Eğer müdür müdürse bütün birimlerini avucunun içi gibi bilmesi ve kontrol etmesi lazımdır. Bu sünnetçi korkusu vermek suretiyle değil. Bir abi, bir hami, bir yetiştirici göreviyle hareket etmelidir. Ve nitekim her kaza merkezinde tahsildarların açıkları çıkmıştır. Girne'de çıkmıştır milyonlarca, Güzelyurt'ta çıkmıştır, Mağusa'da çıkmıştır. Peki bu insanları bu yollara sevkeden nedenler nedir? Hepsi ahlaksızlık yüzünden yoksa senin getiremediğin sistemler yüzünden mi? Ve üst kademenin yapamayacağı kontrollerin bütün sorumluluğu daha alt kademe bir memura yükletmek suretiyle bu işler geçiştirilir. Temennim Gelirler Dairesinin kendi kendini kontrol edebilecek mekanizmalarını geliştirmesi gerektiği inancındayım ve geliştiresin istiyorum.

Devlet ve Emlâk Malzeme Dairesinde bu konuda çok küçük bir hususu belirtmek istiyorum. Kazalarda bir birimde çalışan bir işçi saat 4.30'da otobüsü kalkıyor ve köye gidiyor.

Bu adam ya özel bir taksiye atlayacak gidecek, ona mali gücü yok. Ya bir akrabasında sığıntı olarak kalacak. O da kaç gece kalırsınız ve bu vatandaş müdüründen der ki, bana da müsaade et 4.30'da, daha erken geleyim, öğle paydosunda bu açığı kapatayım. Ama bu 4.30'da müsaade et. Hayır, sayın müdür etmez veya sayın sorumlu. Neden etmez? Eğer sen devlet olarak gücün varsa otobüslere paydos saatinde hareket etme izni verirsin. Yani, otobüs ancak 5.15'te kalkar deyin, o vatandaş da 5.00'e kadar kalsın, Yani, Türkçe'de bir lâf var. At teper katır teper, arada eşek ölür. Otobüsçü seni dinlemez, sorumlu kendi kafasında. Arada adam ne hali varsa görsün. Bu ezmek istediğiniz insanlar nihayet bir işçidir ve üç kuruş para alır. Devreye girersiniz, anlatmak istersiniz falan, adam adeta büyük vazifeşinas, sanki kendi çok dikkat eder bu konulara ve en ufak bir hal çaresi getirmeyi dahi aklına getirmez. Bu bakımdan, bu otobüs sorununun da memlekete bir dert olduğunu, eğer devlet gücünü gösterecekse, otobüsçüye derki saat 5.15'te hareket edebilirsin. Eğer beklemezsen senin çalışma iznini alırım. Ha, eğer bunu diymiyorsak, o zaman biz kendi memurumuza dememiz lâzımdır, otobüsçüye göre kendinizi ayarlayın deyip, artık onları serbest bırakmamız lâzım.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Nasıl dediniz?
At teper ...

ALİ SÜHA (Devamla)- Bu bakımdan, katır teper arada eşek ölür.

Şimdi, sayın arkadaşlarım; çok etkin bir bakanlıktır. Tutun Gümrüğünden, Gelir Vergi Dairesinden, Bütçesinden, ihale kısımları falan. Fevkalâde ağır bir Bakanlıktır ve burada defalarca dile getirdiğim bir konuyu tekrar dile getirmek istiyorum. Ekonomi, Maliyeden ayrılmalıdır. Bugün, bütün bakanlıkların üzerinde en az bir dönem faaliyet göstermesi gerekir ve bu vatandaşa, bu ülkenin insanlarına bizim ekonomimiz hangi yolda ilerleyecek, ne yapmamız gerektiğini açık seçik ortaya koyması gerekir. Bu bakımdan, bizim bütün

tenkitlerimiz, bu Bakanlığın ve bütün bakanlıklarda yapmış olduğumuz tenkitlerin daha verimli hale gelmesi ve vatandaşlara hizmet etmesi en büyük temennimizdir. Şu veya bunu yıpratmak aklımızın kenarından bile geçmez. Ama, özellikle alınacak tedbirlerin hiçbir maddi harcamaya gerek olmayan, tamamen yasal tedbirlerle halledilecek olan bu hususların mutlaka yapılması gerekir ve dediğim gibi, artık müsteşar, müdür yani üçlü kararname kapsamı içerisinde olan bürokratlarımızı rahat bırakalım. Onları maddeten destekleyecek çeşitli tedbirler alalım. Yan ödemeler sistemini getirelim. Daha iyi, huzurlu olsunlar. Ama dağılsınlar. Şurda, bu KİT'lerde, o KİT'lerde dağılsınlar ve ne onların, çünkü, ticaret çok tehlikelidir. Ne onların prestiji yansın, ne onlar kanalıyla devletin prestiji yansın. Bu fevkalâde önemli konulardır. Ankara bir akşam oturur ve bunun kararını verir. Burasının vermemesi için hiçbir neden yoktur ve daha alt kademelerde yetişmesi gerekir. Sonra, bürokratların tayin etti de yine çok mu başarılı oldu KİT'lerde?

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- O ayrı bir yara.

ALİ SÜHA (Devamla)- Yani, KİT'lerin düşüşü de, kalkışı da, iflâsı da, bilmem nesi de hep daima bütün bürokratların şeyi altında kalmıştır ve KİT'ler, her zaman söylediğim gibi, kârlılık esasına göre idare edilememiş ve çeşitli zamanlarda politikacıların orayı adeta bir çöplük, otluk, affedersiniz çöplük demeyelim, otluk halinde görmesi ve bu şekilde davranmak suretiyle şişirilmiş kadroları yüzünden iflâsa ve ne kadar acıdır ki, bu bürokrat dediğimiz arkadaşlarımız da, meselâ KİT'lerde, kâr getiren birimle zarar eden birimi ayıramayan ve kâr getiren birimlerin kârını da zarar edenlere yükletmiş ve neticede, gün geldi, kâr eden birimin hammaddesi için gerekli para bulunamamıştır. Yani, bu kadar da günün şartlarından uzak bir idare tarzı getirilmiştir.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa)(Yerinden)- KİT'leri de kapatıyoruz.

ALİ SÜHA (Devamla)- Efendim?

GÜNER GÖKTUĞ (Yerinden)(Devamla)- Kapatıyoruz.

1768- 1769

ALİ SÜHA (Devamla) - Kapatılabilineni kapatalım. Yani devlet işletmeci. Bir devre gerekliydi. Bir devre kitler de gerekliydi.

Sayın arkadaşlarım; Anadolu milli mücadeleden çıktığı zaman bir karış bazene ihtiyacı vardı. Bir karışlık bazene. O kadar memleketimiz perişandı. Elbette hiçbir sermaye birikimi olmayan Türk toplumunda devlet öncülük yapmıştır. Ama miyadını doldurmuşsa artık bunlar da elden çıkarılabilir, çünkü hiçbirisi, faydası görülmez. Devletin yeni idaresinde...

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Şu anda kamburdurlar devletin sırtında.

ALİ SÜHA (Devamla) - Evet. Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Süha. Buyurun Sayın Akın.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Kenan'ın da ceketi konuşur be kardeşim.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) - Sana yetişmeye çalışıyorum ben.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Biz dost olduğumuz için baktık.

KENAN AKIN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;... Giyim konusunda Sayın Adaoğlu'na yetişmeye çalışıyorum ben.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Dost başa düşman ayaka bakar. Onun için biz başa baktık.

../ 1770.

KENAN AKIN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonominin bu denli bozuk olduğu şu günlerde Maliye Bakanlığı Bütçesinin gündeme geldiği bugünde de birtakım eksiklikleri yapıcı yönleri ile eleştirmeye çalışacağız. Bazı eleştirilerde sert veyahut da kendi mizacım çerçevesinde beğenmediğiniz kelimeleri de söylersem şimdiden affınıza sığınıyorum.

BAŞKAN - Söylemeseniz daha iyi olur Sayın Akın. Evet buyurun.

KENAN AKIN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten ekonomiye baktığımızda, ülkenin bugünkü yaşam şartlarına baktığımızda, hangi kesimin, hangi grubun ekonomisinden başlayacağımızı, hangi kesimin iflâslar eşiğinde olduğunu anlatacağımızı şaşdırmamak elde değil. Ülkede yaşayan tüm kesimler, hayvancısından tut, üreticisine, küçük işyerinden, küçük esnasına ve fabrikatörlerine kadar büyük sıkıntı içerisindedirler. Bu ekonominin sağlam temellere oturmadığını bir de uzun zamandır güvendiğimiz ve devamlı güvenmeye de devam ettiğimiz birtakım yanlış politikalardan dolayı birkaç bürokrasinin özellikle Türkiye'deki birkaç bürokrasinin valiz turizmine son yılda, son günlerde valiz turizmine vermiş olduğu sözde yönlendirme veya destekleme adı altında ülkede küçük esnaf diye hiçbir şey kalmamıştır. Bırakın küçük esnafı, bu küçük esnafın raflarını Uzakdoğu'dan veyahut da şu veya bu şekilde üçüncü ülkelerden valiz turizmine ait eşyaları getiren o büyük tüccarlar bile korkunç derecede sıkıntıda, yanaklarını ellerinin arasına koyup düşünmektedirler. Ne olacak? Bir çoğunun elinde milyarlarca mal vardır. Bir çoğunun elinde bırakın milyarları, milyarlardan fazla dışarı vermiş olduğu mal vardır. Bunların akibeti ne olacak diye kara kara düşünülmektedir. Bir üzüntülü olay yaşadık. Protokola devamlı bu bütçede özellikle yapılan protokolları eleştirme durumuna geldik. Neden? Çünkü Devlet Bakanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı buraya Başbakanımızla görüşüyor, teknik heyetler görüşüyor, ortaya birşey çıkıyor. Bugünkü ölçülerde Kıbrıs'ın dayalı olduğu, bugünkü ölçülerde valize dayalı olduğu turizmini 2000 Marklık alış-verişten dolayı biz bunu rahatlatırız ve buradaki küçük esnafıma, küçük esnafa mal getiren birkaç tane

Tabii aynı protokola dayalı Sayın Başbakanımız da aynı iki bin marklık açıklamayı tüm esnafımızı sevindirici bir olay olarak, haber olarak vermişti. Fakat tüm protokollerde olduğu gibi aynı eksiklik, aynı bozukluk burada da görüldü. Bugüne kadar eğer bir bozuk düzen varsa, konulmadan yapılan protokoller bu sıkıntıyı satmaktadır. Türkiye'ye gidiyoruz. Sayın Bakan Türkiye'ye gidiyor. Teknik heyet Türkiye'ye gidiyor. Burada yapılan, imzalanan protokol burada kalıyor. Ankara'ya gidiliyor. Efendim Kıbrıs'tan Türkiye'ye valiz ile eşya getiren kişi 700 Mark'tan fazla eşya getiremez diye. Bir kişi da ciddiyete yakışmayan uygulama görüyoruz.

GÜNER GÖKTUĞ (Lefkoşa) (Yerinden) - Hükümetin kabahati nedir? onu söyle.

KENAN AKIN (Devamla) - Burada hükümetin kabahati vardır demiyorum. Tüm konuları Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin her türlü konumunu ortaya koyacağız, masaya koyacağız ve ve imzaladığımız protokollar burada imzalandığı şekilde uygulanması lazımdır. O maskaralığı yaşadık. Ben bunun adını maskaralık koyuyorum. Ve Sayın Başbakanımız, bu ülkenin Başbakanı halkına yalancı duruma gelmiştir. Belki de Sayın Maliye Bakanımız da o günlerde açıklama yaptı. Sayın Maliye Bakanımız bile yalancı duruma geçti. Prestiji sarsılmıştır. Bu tip yanlış, bu tip geniş taraflı ölçülmeden, biçilmeden yapılan protokollar veayhutta dayatılma sulu birkaç tane brökratin getirmiş olduğu fikirlerle, dayatılan ve imzalatılan protokoller bugün ülkemizin bu ekonomik sıkıntıyı çekmesini sağlamaktadır her konuda. Bu ülkenin hükümetinin suçu var demiyorum ben. Pazarımızın bugünkü ölçülerde Anavatan Türkiye'ye dayalı olduğu halde. Ama biz Anavatan'dan yaptığımız ithalat karşılığında ne ihraç ediyoruz. Bu hiç ortaya konulmadı bugüne kadar. Ayağımızdaki çoraptan, dikiş diktiğimiz ipliğe kadar Anavatan Türkiye'den alıyor muyuz? Alıyoruz. Türkiye'ye bu aldıklarımız karşısında neler satıyoruz. Satmamız için kolaylıklar nelerdir?

Bunu bugüne kadar, ciddi olarak, samimi olarak ortaya koymuş değiliz. Veyahutta ortaya koyacak cesareti mi bulamıyoruz. Yani Anavatan Türkiye bize her türlü yardımı yapıyorsa, yapıyor, yaptığı için de şükran duyuyoruz, biz reddetmiyoruz. Ama bu yatırımları yaptığı için birkaç tane bürokratin Kıbrıs tanımayan, Kıbrıs'ın yapısını, Kıbrıs'ın genel ölçülerini bilmeyen bürokratin getirmiş olduğu protokoller bize daima sıkıntıya sokmuştur. 700 Marklık olayın... hade dendi gene küçük esnaf aman olsun bu iş, yeter ki bir çark dönsün dendi. Mersin'den vatandaşımız gümrükten geçiyor. Öteki tarafta, on dakika sonra, narkotik şube yakalıyor. Nerden geldin? Kıbrıs'tan geldi. Kaçakçılık işlemi görüyor. Çünkü geçmişte bu işi ben de yaptığım için, benim eşime ait olan dükkandan alan kişiler bu şikayeti yapmışlardır. Geliyor buradan malzeme alıyor, valizinden, elektronik olmayan, cam eşyası getiren veren o protokolda geçen, madde madde geçen cam eşyalarını alıyor, gümrük muamelesinden geçiyor. Öbür tarafta, 200 metre ötede narkotik şube sorumlusu polisler burdan eşya götüremezsin, cam eşyası götüremezsin. Valiz içinde eşya taşıyan insanlara kaçakçılık muamelesi yapmaktadır. Biz Anavatan'a hiçbir zaman kaçakçılık yaparak ticaret yapmak düşüncesinde değiliz. Bunu da kesinlikle kabul etmeyiz. Ve devamlı da reddederiz. Bakıyoruz. Anavatan Yavruvaran işbirliği. Bizi tanıyan tek ülke Anavatan Türkiye'miz. Kıbrıs'a bu kadar ambargo, Kıbrıs'a bu kadar zorluk. Kıbrıs'tan giden mallara bu kadar korkunç, çirkin yakıştıрма, yaklaşma, kaçakçılık muamelesi yapılması. Diğer taraftan Rusya Pazrına bakıyoruz. Karadeniz Sahillerine bakıyoruz. Diğer taraftan İstanbul Çarşılarına bakıyoruz. Hem ticaretimizi, ekonomimizi Türkiye'de yapacağız. 3 - 5 kuruş ticarete dayalı her türlü konumu ile her türlü plan ve programı ile Anavatan'a ayak uydurmaya çalışıyoruz. Bu sıkıntıları tabii ki Ticaret Bakanlığı bünyesinde çekmek durumundayız. Aynı ekonomi ile maliye... ki Sayın Ali Süha Bey biraz önce ekonominin biraz evvel ayrılması gerekir dedi. Ki ona katılıyoruz.

Ama bu ticaret konusunda Sayın Ticaret Bakanının da bu konularla, mevzuatlarla ilgisi, yakından ilgisi olduğu için aynı Bakanlığa, aynı şekilde sıkıntıya sokuyoruz. İthalâtımız belli, ihracatımız yine belli. Anavatan Türkiye'den ki belki de Türkiye'den almış olduğumuz, yapmış olduğumuz ithalât, ihracatın %100'ünden fazladır belki. Eğer 100 milyarlık mal alıyorsak Anavatan Türkiye'den, ithal ediyorsak, herhalde 100 milyara karşı 100 milyon belki ya yapıyoruz, ya yapmıyoruz. Bunların...

TİCARET VE SANAYİ BAKANI ATAY AHMET RAŞİT (Yerinden)-
46 milyon.

KENAN AKIN (Devamla) - Korkunç derecede fark vardır. Biz bunları ortaya koymamız lâzım. Eğer bir narenciye olayı, bu ülkenin ekonomisinde çarşısına ve nüfusuna büyük para, büyük katkı yapacak olan bir narenciye olayı dahi maalesef Türkiye pazarına sokmak durumunda zorluklar çekiyoruz. Sonunda 1000 Dolar. Böyle maskaralık, böyle yanlışlıkları ortadan kaldırmak lâzım. Belki maskaralık kelimesi biraz ağırdır ama bu sıkıntıları çeken bir insan olarak bu tabir çok yumuşak gelmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu denli Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne biraz önce söylediğim gibi bunları getirirken Rusya'ya ne satıyoruz biz? Hiçbir şey ama Rusya'dan gelen A'dan Z'ye, her türlü şeyi Karadeniz Pazarında görmek, sınırsız görmek mümkündür. Yani Karadenizdeki malın, çarşıdakileri toptasak belki de bir yıllık Kıbrıs'tan giden malın karşılığında on kat daha fazladır. Polonya'dan gelen, Romanya'dan gelen mallar aynı şekilde. Bunları biz ortaya koyup Türkiye'deki yetkililere, Anavatan yetkililerine biraz da Protokolün dışında samimi duygularla ortaya koymazsak bu sıkıntılarımızı gerek Ticaret Bakanlığımız, gerek ekonomiden sorumlu Maliye Bakanımız, gerekse Hükümetin başı Başbakanımız bu sıkıntıları ve bu eleştiriye daima maruz kalacaktır. Çünkü bu ülkedeki küçük esnafı, bu ülkedeki tarımcı ile, tarımla uğraşan hayvancısını herkesi korumak ve kollamak durumundayız. Nasıl? İki ülke ile daha samimi işbirliği içerisine girmekle eğer giremiyorsak sıkıntıları hep

hükümeti bağlamaz. Bu ülkede yaşayan herkesi bağladığı için, herkes sıkıntıyı çektiği için, bu sıkıntının yollarını nereden bulacağımızı araştırmak mecburiyetindeyiz. Bu ülkede yapılan, yıllarca yapılan bu dış politika, ekonomiyi sarsan bu dış politika Anavatanla yapılan dış politika tamamen yanlışlar üzerinedir bize göre. Bunları daha samimi koşullarda ortaya koymak durumundayız. Bakıyoruz; ülkeden, Türkiye'den valiz turizmi, o Protokol çerçevesinde daha önce kontrollüydü, gümrük memuru arkadaşlarımız, gümrük memuru kardeşlerimiz gümrükte belirli ölçülerde kuru yemişlere izin veriyorlardı. Halısıymış, gömleğiymiş, pantolonuymuş, ayakkabıymış, o Protokoldan sonra burada 2000 Mark açıkladım, 700 Mark olan Protokoldan sonra gümrüklerimizde Türkiye'den gelen mallara muazzam bir rahatlatma getirildi. Bunun zararını kim çekiyor şimdi? Küçük esnafımız çekiyor. Dükkân kirası veren, vergi veren, işçi çalıştıran, küçük esnafımız çekiyor. Nasıl çekiyor? Gömleği getiren valizci, gümrük vermemekte, verse bile çok cüzi bir rakam da gümrük ödeyip piyasanın altında köşede bucakta sattıkları gömlekler piyasayı, bozuk olan, şu anda bozuk olan piyasayı daha fazla bozmaktadır. Her köşe başında ceviz satan, kuru yemiş satan, fıstık satan arabacıları görmekteyiz. Bunların gümrükten geçerken bize katkısı nedir? Hiç denecek, azdır, hiçtir. Ne gümrük ödüyorlar ki sağlığa koşullu mu değil mi onları da araştırmadan, piyasamızda bu valiz turizminden dolayı getirilen piyasa dengesini daha çok bozuk olan bu piyasayı daha da çok bozmaktadır. Ne bir belediye karışabiliyor, belediye sınırları içerisinde bir satış yapılıyorsa, belediyeye vergi ödemesi lâzım. Bu ülkede bir para kazanılıyorsa kazanç vergisi verilmesi lâzım, gümrük verilmesi lâzım. Maalesef bu Protokoldan sonra ülkemizin maliye ve gümrük gelirleri daha da düşmektedir. Bakıyoruz omuzunda herkesin, valizlerin içinde üç tane, beş tane halı arabasının bagajında halı, halı satılmaktadır.

Bu halılar nasıl geliyor bu ülkeye? Hangi mevzuatla, hangi ithalat rejimi ile girmektedir, hangi ithalat belgesi ile girmektedir? Biz bütün protokollerden sözümüzde durup samimi yaklaşımlar içerisindeyiz. Ama maalesef Anavatan Türkiye'deki gümrükler birkaç tane bürokratin elinde kalıp Türkiye'ye giden mallarımızı daima sıkıntıya sokmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Hade Kenan mal kararını buldu.

KENAN AKIN (Devamla) - Çift dikiş attık.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Yani bugün gına geldi artık.

KENAN AKIN (Devamla) - Yok biz daha yeni başladık.

İSMET KOTAK (Devamla) - Kimse yok be kardeşim.

KENAN AKIN (Devamla) - Olsun. Sayın Bakan bazı önemli şeylerde bilgi almak durumunda...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Çatlayacak Sayın Bakan da.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZIFBORMAN (Yerinden) - Beni mi bekliyor dunuz?

KENAN AKIN (Devamla) - Yoo, hayır Sayın Bakanım. Su içtim de onun için.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi biz bu bozukluk, bu protokollardaki genel olumsuzluklardan dolayı mı her şey bozuluyor? Hayır. Hayır bizim de bazı yanlışlıklarımız vardır. Efendim gümrüklerde yapılan %1, %2, %3

zamlarla artık Türkiye'ye giden valizcilerin düşmüş olduğu olaylar da bir cazibe kalmadığı için de biraz da rağbet düşmüştür. Bunları... yalnız bu mu? Daha önce şu anda Türkiye'de 10,000 liraya alınan ayakkabı, burada lastik ayakkabı, çobanın, köylünün giydiği ayakkabı son kesmiş olduğu, geçen yıl seçmiş olduğu fonlarla artık 40.000- 50.000 liraya satılır duruma gelmiştir. Orada bile bir değişikliğe, uğrattınız önce yapılan açıklamadan sonra. Bir değişiklik yapıldı. Ancak kifayetli değil. Türkiye'de 10,000 liraya satılan lastik ayakkabı gümrüğü ile, fonu ile bilmem neyi ile 3 defa katlanmıştır, 3 defa 4 defa daha fazla maliyet üzerine konmuştur. Ve gümrüklerin bu denli olumsuz fonları ile de piyasadaki durgunluk ondan ileri gelmiştir.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Getirirler de, satarlar da o ayakkabıyı.

KENAN AKIN (Devamla) - Gümrüksüz ayrı, onlar gizli, gizli.

İSMET KOTAK (Devamla) - Bayan ayakkabıları pazarlardı.

KENAN AKIN (Devamla) - Sayın Bakan'a onu vurguladım. Herhalde gümrükcü arkadaşlardan...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Sen imamların lastiğinden bahsettin ama...

KENAN AKIN (Devamla) - Köylerdeki, köylerdeki çoban lastikleri bile 10,000 lira Türkiye'de. Burda 50,000 lira. Getirilen son fonlardan dolayı bu fahiş rakam artmıştır ve artmaya devam edecektir.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - Onlar 1,000 liradır, en çok 5,000 liradır.

KENAN AKIN (Devamla) Hayır Sayın Bakan. getirilenlerin hakikaten getirilenlerin samimi olarak alıp bir dinleseniz. Bir numara konuldu. Numaralar lastikte de aynidir. Türkiye'de bir adidas ayakkabısının rakamı belli. Avrupa'dan gelen belli. Bunlarda da anomali vardır. Yani Avrupa'ya daha rağbet var. Onların tekrar...

NAZİF BORMAN (Yerinden) (Devamla) - Burda yapılan ayakkabı varsa ebette gelene yüksek gümrük uygulanacak. Burdaki zaten battı.

KENAN AKIN (Devamla) - Bir de sınır kapılarımız var. Ercan var. Mağusa var bir Girne var. Girne'de adı turizm limanı. Hangi turizm? Hangi turizme hizmet edecek? yat limanı. Girne Limanının en kısa zamanda ithalat ve ihracata açılması durumuna getirilmesi lazımdır. Neden? En azından gıda olayında sebze, meyve olayında nakliyeden dolayı binen fonlara katlanan rakamların daha aşağıya çekilmesi için, halkımızın daha ucuza sebze ve meyve yemesini sağlamak için Girne Limanının bu işleme açmamız lazım. Girne, turizm limanı, yat limanıymış. Hani yat, hani turizm, hani turist? Yatçılık yapan burada kaç kişi var? Bu ülkede kaç tane yatımız var. Bunu mutlaka bu şekle getirmek durumundayız. Yok eğer ithalatçının, ihracatçının iliklerine kadar sömüren bir Mağusa liman işçileri buna izin vermiyorsa. Buna hiçbir şey, diyeceğim birşey yok. Maalesef bu ülkedeki Mağusa limanının işçilerinin de ayrı bir kaosu vardır. Hiç el değmez, dokunmaz. Belli bir hamaliye almaktadır. Neden? Box'la gelmektedir ya da tırla gelmektedir. Tırla hiçbir liman işçiliği yok. Ama 80-90,000 lira bir para ödenmektedir liman işçilerine. Bu anomali ortadan kaldırılmalıdır. Bu devamlı ithal edilen mallara , devamlı üzerinde... fiyatları üzerinde arttığı için ülkemizde pahalılığa yol açmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Devlet Emlâk ve Malzeme Dairesinin zannederseniz artık kuruluşu, bilebildiğim kadarı ile yanlışım varsa Sayın Bakan doğrularını mutlaka burada söyleyecektir. Maraş'tan çıkan, devletin korumasına alınıp ve sonradan devlete gelir sağlaması amacı ile malların satılması için bir kurum ve kuruluşur. Fakat ne halse 1974 ve 1975 yılındaki konumu korumaktadır. Bu, ben bunu ümit ediyorum ki tahmin ediyorum, bu ülkenin mali katkısı da çok büyük bu dairenin. Sadece bir Merkezi İhale Komisyonu işlerini yürütmekte, onun dışında başka hiçbir şey yok. Maraş'ta korkunç derecede sayısı belli olmayan bekçiler var. Bu bekçilerin koruduğu mallar ülkemize ne kadar katkı getirmektedir? Onu, eğer o bekçileri seçim yatırımı için böyle seçimlerden seçime çoğaltmak, beceriklilikse ona ben hiçbir şekilde anlam veremiyorum. Bu ülkenin ekonomisine ve mali külfet getirmekten başka hiçbir şey getirmemektedir. Kaldı ki orada tamamen askerinin kontrolündedir, Güvenlik Kuvvetlerinin kontrolündedir, Türk Barış Kuvvetlerinin kontrolündedir.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - Doğrudur, külfeti vardır.

KENAN AKIN (Devamla) - Mali külfeti de çok büyüktür Sayın Bakan bunu siz de biliyorsunuz. Yani işleri bitmiştir. Devlet Emlâk ve Malzeme Dairesinin bana göre işleri bitmiştir.

NAZİF BORMAN (Yerinden)(Devamla) - Benim görevim değildir Güvenlik Kuvvetlerine karışmak.

KENAN AKIN (Devamla) - Fakat paramızın durumunu ortaya koyduktan sonra bunu yani asgariye indirmek lâzım. Kaldı ki çalışanların...

NAZİF BORMAN (Yerinden)(Devamla) - Azaltıyoruz.

KENAN AKIN (Devamla) - Çalışanların belki de köyde hayvanı da vardır, geliri de vardır, bilmem nesi de vardır. Zaman zaman yapılan içki ve sigara zamlarında, aynen petrole yapılmış olan kontrol yapılabilir mi? Hayır. Yapılması mümkün değil. Türk Petrollerinin getirmiş olduğu akaryakıtlara zam yapıldığı zaman Bakanlar Kurulunun almış olduğu zamlar gizli, açıklanmadan önce gidip petrol bayilerinde kontrol edilmekte. Güzel bir sistem. Devletin veyahut da o şirketi gelir kaybına uğratmamak demektir. Petrollerdeki mazot, benzin tespit ediliyor, eğer fazla mazot, benzin, ne kadar fazla varsa fark alınmaktadır. Sigara ve içkiye yapılan zamlar yapılırken bu tespit yapılabilir mi? Mallar yapılabilir mi? Yapılmıyor. Yapılmadığı için de devletimiz korkunç derecede zarara uğramaktadır, gelir kaybına uğramaktadır. Daha değişik, belki şu andaki sistem buna müsait değil diyebilir Sayın Bakan ama bu müsait olacak sistemi oturturmak durumundasınız. Çünkü gerçekten bir sigaranın bir paketine yapılan zammın genellemeye bir kartona verdiğiniz zaman veyahut da bir box'a verdiğiniz zaman içkiye ve sigaraya verdiğiniz zaman devletimizin korkunç derecede gelir kaybına uğramasına sebep olmaktadır.

Vergi sistemini ele aldığımız zaman; gerçekten de memnun edilecek bir sistem olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu ülkedeki hayvancının durumu belli, geliri belli, ihracat yapılmamış, hayvancı borç...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Maliye Bütçesinde hayvancıyı bırak be Kenan artık.

KENAN AKIN (Devamla) - Gelir, vergi var ama yarın hep hayvancının peşine düşer Vergi Dairesi.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Hep dost olarak geçinelim. Hadi bağlayalım bu işi Allah aşkına, hayvancıyı boş ver.

KENAN AKIN (Devamla) - Hayvancı ve üreticiden tarımla uğraşan insanların sebze ve üreten insanların geliri belli. Narenciye yıllardan beri zarara uğramakta, ama maalesef ne halse bütün vergi memurları o hayvancının ve üreticinin peşine düşmektedir. Bu ülkede vergi kaçırın kimlerin olduğunu bu memleketteki sağır sultan bile bilmektedir.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Kasaplar 40 bin liraya çıkardı kıymayı bugün. Tabelâyı da kaldırdılar, yazmazlar.

KENAN AKIN(Devamla) - Sağır sultanlar bilmektedir. Hayvan üreticisine bir Vergi Dairesi memuru veyahut da o şubenin ilgili kazanın sorumlusu bir hayvancıya 2 milyon, 2 milyon vergi götürüyorsa, senelik o hayvancının üretmiş olduğu hayvanı satın alıp et olarak satan kasaba ne götürüyorsun? Bir şirkettir, adını şirket kurmuşlardır, yalanla dolanla bu ülkenin her kuruş tertemiz parasını değişik yollarla çalma yoluna gidilmekte, vergi ödememektedir. Bu konuların derhal düzeltilmesi gerekmektedir. Bunun zararını kim görür? Hepimiz görüyoruz. Hayvancı vergi vermesin mi? Tabii ki verecek. Vergisiz bir vatandaş olmaz. Vatandaş devlete, birşey istiyorsak devletten, devletten hizmet istiyorsak yerine vatandaşlık görevini yerine getirip, kazandığımızın belirli oranını da vergi vermek durumundayız.

Ama kooperatifci kooperatifdeki borcunu ödeyemezken öteki taraftan Vergi Dairesinin mahkemesi ile uğraşmaktadır. Bunların memleketimiz tarımını gözönüne alırsak, haklı durumunu da gözönüne alırsak. Üreticinin bu memlekete vergi yerine hükümetten daha fazla stopaj adı altında yardım alması gerekmektedir. Vergiyi kimden alıyorsunuz? Başta milletvekillerinden. 1,800,000 lira vergi kesiyorsunuz her ay kendilerinden.

MUHARREM SÖYLEMEZ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - 2,000,000.

KENAN AKIN (Devamla)-2,000,000 her ay. Ama basına bakınca veyahutta vatandaşa bakınca yine gündeme gelecek milletvekilliği maaşı.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Eline ne geçer onu da söyle.

KENAN AKIN (Devamla) - Onu da söyleyeceğim. Gelecek gündeme. Yani elime geçen 6,300,000.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - E, benim 4,000,000 geçer. Onun için sordum sana.

KENAN AKIN (Devamla) - Senin kesintin var galiba. Net olarak ayrı 4,000,000 da geçmez.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Demek ayırım yapar aramızda Maliye Bakanı.

KENAN AKIN (Devamla) - Yani vergiyi, ben 2,000,000 vergi öderken. Gazete, bunu basın yazmaz. Ama milletvekillerinin aldığı maaşı büyütüyor böyle uçan balon gibi vatandaşın üstünden hiç eksik yok, tetkik eden yok. Efendim milletvekildir...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Yani yılda 24 milyon verin.

KENAN AKIN (Devamla) - Evet yılda 24 milyon lira veren milletvekili grubu olarak acaba her ay veyahutta eşine ve kendine araba değiştiren, klimalı, merkezi kilitleme sistemli renkli camlarla döşetilmiş...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Kara camlı.

KENAN AKIN (Devamla) - Denizde yatları olan o işverenler kaç para vergi vurmaktadırlar. Bir milletvekili bu memleketteki devlete 24 bin lira yılda vergi ödemektedir.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - 24 milyon.

KENAN AKIN (Devamla) - 24 milyon. Yılda 24 milyon vergi ödemektedir maliyeye. Veyahutta o korkunç olan maaşından 24 milyon yılda kesilmektedir. Kamuoyu önünde biz öyleyiz. Para yiyen 50 kişi. Bir kere Maliye Bakanlığımızın görevlerinden biridir. Eğer milletvekili bu devleti korumasını bilecekse bugünkü maaşları ile de yalnız milletvekili değil tüm kamu çalışanlarının maaşlarının çok daha iyi duruma getirmek durumundasınız. Kaldı ki öyle kamuoyu ile böyle bir şamar oğlana döndük biz. O kaba tabiri kullanıyorum beni bağışlayın.

25 yıldan emeklilik olayı, 25 yıldan emekli olacak. Bir devlet memuru masanın arkasında 25 yıl oturabilir, çalışabilir ama bu Meclisin çatısı altına girmek öyle her 25 yıl Hacıahmet'den başka herhalde kimseye nasip olmaz kolay kolay. 25 sene efendim seçileceksin. Yani bu milletvekilleri, Maliye Bakanlığını sömüren kişiler olması hasebi ile ki bunu kabul etmiyoruz. Bunu tüm basın ve kamuoyunun bilgisine getirmek açısından 24 milyon yılda vergi veren bir kişi olarak ve eşdeğerci olarak...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla)- E, kaçınıcıdır.

KENAN AKIN (Devamla) - 100 defa daha söyleyeceğim. Ezberlerler belki. Çünkü yazmıyorlar, belki yazarlar. Şimdi dönüyoruz, efendim milletvekilleri mercedes araba alıyor. Gümrüksüz. Neresi gümrüksüz bunların? Dünyadaki, hükümet olarak burda hepinizindir. Sizinle ilgili bakanlığa ait olduğu için bunu gündeme getirmek mecburiyetindeyiz. Anavatan Türkiye'ye bir göz attığımızda hem Anavatanımıza şükran duyuyoruz. Ama ordaki uygulamanın daha siz %1'ini şu milletvekillere getirmediğiniz Hükümet olarak. Ama kamuoyunda avanta yiyen milletvekilleri. Neresi avanta yiyor? Evet taksitle gümrük olyı vardır. Ama avanta gümrük yokut. Gümrüksüz araba yoktur. Bunu açıklamanız lazım. Ama herkes diyor ki milletvekilleri avanta gümrüksüz arabaya biner. Nerde o? Doğrudur bir avantaj vardır. Taksitli ödediğiniz için avantaj vardır. Ama diğer ülkelerde milletvekilleri her zaman gümrüksüz araba...

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) (Yerinden) - Güneyde gümrüksüzdür.

KENAN AKIN (Devamla) - Hacı Dayı Türkiye'de de vardır. Yerli arabaları imalat fiyatına alır Türkiye'deki milletvekilleri. 450 kişi. E, bunları artık korumak mecburiyetindedesiniz. Eğer biz bu devletin, hükümetin savunucuysak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin varlığını devam ettireceksek, bizden sonra gelecek milletvekillere güven vermek lazım. Gün gelecek bu kadar baskıdan sonra Meclise, milletvekilliğine aday olacak kişiyi de bulamayacağız.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Keşke başkları olmasa da hep biz seçilsek. Daha ne isterdin.

KENAN AKIN (Devamla) - O güzel.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Ona mı üzüldün? O kadar acındırıyor sun ki.

KENAN AKIN (Devamla) - Yok acındırma değil Sayın İsmet Kotak. Gerçekleri konuşmak durumundayız. Yani kamuoyuna siz de aynı...

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - O kadar yorgunuz ki...

KENAN AKIN (Devamla) Yılbaşı geldi. Piyango biletleri, düğünler, müğünler. Yani milletvekilinin aldığı maaşlar devleti sömüren 50 kişi değildir. Bunu kamuoyuna duyurmak lazım. Milletvekillerinin maaşının en kısa zamanda mutlaka devleti koruyan bu insanların maaşlarını düzenlemek durumundasınız Sayın Bakan. Bize güç verin.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bilgi konusuna bir konu da üreticilerin ricası ile bunu da ben, bir tane de size vereceğim. Açık pazarda, Mağusa açık pazarındaki komisyoncuların, 15 kişinin imzasını taşıyan ve vergi dairesine Meclis tutanakları açısından bu sizi de ilgili olduğu için okumak istiyorum. "Biz aşağıda imza sahibi Gazi Mağusa açık pazar toptancıları halen dairenizle aramızda sürmekte olan gelir vergisi konusundaki sürtüşmelere köklü bir çare bulmak arzusundayız. Malumunuz icabı halen belediye %3'lük harcı peşin olarak almaktadır ve bu uygulama bizler için oldukça uygun ve müsattir. Dolayısıyla aynı veya benzer bir prensipten hareket edilerek gelir vergisinde peşin olarak örneğin %2'lik - onların önerisi - örneğin %2'lik bir oranla belediye harcı ile beraber veya ayrıyeten alınmasının böyle bir uygulamanın bizlere büyük bir kolaylık sağlayacağını kıymetli dikkatelerinize arzederiz."

Sayın Başkan, bu konu gerçekten oldu. 15 tane açık pazarda komisyoncu var. Birine 10 milyon geliyor, birine 130 milyon geliyor. Bu anomali düzeltmek lazım. Günlük satış fişlerinden belediye zaten bunu hergün alıyor. Bu sistemi lütfen getirin. Onların da ne mahkemede itirazları, olsun ne bilmem ne olsun. Bunu da düzeltirseniz zannedersem çok daha iyi bir sistem oturtmuş olacaksınız.

Kaçak işçi konusu bu ülkemizi zarara uğratan ayrı bir bölümü daha. Çalışan ve çalıştıran da, çalıştıran işçi çalıştırdığı için vergi ödememekte, çalışan çalıştığı parayı kaçak çalıştığı için...

SALİH COŞAR (Lefkoşa)(Yerinden) - Mal kararını buldu mu?

KENAN AKIN (Devamla) - Mal kararını buldu. Başkanına saygı duyarım.

İSMET KOTAK Gazi Mağusa)(Yerinden) - Ben söyledim dinlemedi.
Salih Beyi olsun dinler.

KENAN AKIN (Devamla) - Kaçak işçi kaçak çalıştığı için de vergi ödememektedir. Bunun zararını kim görmektedir? Bu ülkedeki hem Hükümetimiz, hem de vatandaşlarımız çekmektedir. İnşallah bu anomalinin bir dahaki günlerde, daha önümüzdeki günlerde düzeltileceği ümidi ile beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kenan Akın. Sayın Bakan buyurun efendim.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN - Sayın başkan, sayın milletvekilleri; 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının görüşüldüğü bu son günde ve yasalaşacağını ümit ettiğimiz bu son günde özellikle maliye ve ekonomi konularında pek çok konular gündeme gelmiştir. Şimdi bu konuları detayda irdelenmek mümkün, ama zannedersen ana konulara değinmekte yarar vardır. Yalnız bir noktayı açıklıkla ortaya koymak istiyorum. Burda bize vaki tenkitlere cevap verirken elbetteki bu tenkitleri yapan arkadaşlar burda ise cevap vermem de mantıklı birşey olur. Günümüzün en uzun tenkitini yapan bir arkadaşımız şu anda yoktur. Onun için onu tatmin edemeyeceğiz.

Şimdi değerli arkadaşlarım biliyorsunuz bir maliye bakanı elbetteki büyük tenkitler alabilir ve acımasızca da alabilir. Esasında bizim durumumuzda iki cepheden bir ateş altına alındık bir ay içinde ve bir atış değerli bakan arkadaşlarımızdan, bir ateş de elbette öyle olması lazım parlamenter demokrasiyi benimsediğimize göre, parlamentodan

Şu şekilde aldık. Özellikle giderler bütçesinin yetersizliği konusunda, öncelikle her bakanlık elbette haklı olarak kendi fonksiyonlarının en iyi şekilde yapılması için talepte bulunuyor. Ödenek verin diyor, daha fazla verin diyor. Meclis-
teki muhterem arkadaşlarımız da kendi düşüncelerine göre bu ödeneklerin yetersiz olduğunu, daha da artırılması ve detayda da özel projelerde tahsisat artırılmaya gidilmesi noktasında onlar da haklı olarak birtakım taleplerde ve tenkit-
lerde bulunuyorlar. Tabii ki Maliye Bakanının bu talepler karşısındaki konumunda zannederim insafla bütün arkadaşlarımızın değerlendirmesi lâzım. Şimdi ben bakıyorum. Sağlık Bakanı arkadaşımız bana verdiği yetersizdir diyor, daha fazla ver ki daha güzel hizmet vereyim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) , Yok sağlık Bakanı aldı alacağını.

NAZİF BORMAN (Devasla) - Hayır ben örnek veriyorum, kesinlikle şey değil. Eğitim Bakanı arkadaşına bakıyorum, dünyada diyor %20 diyor bütçenin eğitime hasretti. Keşke bende olsa da %100'ünü versem. Yani sorun o değil ki. Ne bileyim? Bütün arkadaşlara baktığımda herkes yeterli bir ödenek istiyor. Güzel, zaten bu imkânlar olsa ne Maliye Bakanlarına gerek vardı, ne hazinecilere vardı. Vakti ile birisinin dediği gibi , "okullar olmasaydı maarifi ne güzel idare ederdim." hikâye bu kadar basit.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTOĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)
Para olmasa yani.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Para olmasa.

ERTOĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) (Devamla) - Maliye de idare edilebilir.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Yok parasız idare edilmez de para çok olsa maliye gayet güzel idare edilebilir.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Amerika'da da çoktur,

NAZIF BORMAN (Devamla) - Evet Amerika'da da bütçe açık, devamlı açık. Dolayısıyla devletin dinamik yapısının en üst noktaya çıkması için elbette harcamaların devamlı yukarıya itmekte büyük baskı vardır ve bu sebeple de devletin topladığı gelirler hiçbir ülkede buna yetmemektedir. Bu böyledir. O bakımdan ben sitem kabilinden bu cümleleri kullandım. Ama benim konumum da odur ki, Devlet Plânlama Teşkilâtının, Maliye ve Ekonomi Bakanının ve diğer bakanlıkların çizdikleri bir program altında mevcut önceliklere göre, mevcut paranın dağıtılmasını yapıyorum. Bu kadar basit ve bunu elbette Bakan arkadaşlarımızla beraber hazırladık, onayladık, Yüce Meclise geldi, Yüce Meclisin de parlamenter demokrasi sistemi içerisinde bunu tasvip etip etmemesi sözkonusudur, bütçe böyle ortaya çıkar. Bunu böylece belirttikten sonra 1992 Mali Yılı Bütçesini gerek ekonomik verilerde, gerekse mali verilerde geçmiş yıllara kıyasla erozyona uğradığını söyledim ve söylememde bir mahsur yoktur çünkü İstatistikler ortadadır. Bunları benim değiştirme olanağı da yoktur. Bir örnek vereyim. 1990 yılında sadece gümrük vergileri bir önceki yıla göre %100 oranında artıyorken, 1991 de bunun %30'lara düşmesi, 40'lara düşmesi maliyenin gösterdiği performansın yahut idarenin gösterdiği zaaftan mı ileri geliyor? Haşa, bunu kesinlikle kabul etmiyorum. Zaten Bütçe takdiminde sizlere bütün ekonomik göstergeleri verdim .

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) (Yerinden) - Bir harp olursa ve bütün gelirler sıfıra düşürülürse sen mi kapahatli olun?

NAZIF BORMAN (Devamla) - Ve biz beğensek de beğenmesek de adamız, ekonomimiz belli olumsuz unsurların etkisi altında olmuştur 90'da. Ve bu olumsuz unsurlar bir gecede, bir günde olumluların olumsuz hale getirilmiştir ama olumsuz olarak ortaya çıkan unsurların bir gecede, bir günde düzenlenmesi de mümkün değildir ve ekonomide hiçbir ekonomist. de bunun formülünü bulmuş değildir.

Yıkılan dengeleri ekonomide tekrar kurmak en azından o seviyeye gelene kadar yapılan uğraşları tekrarlamaktan ileri gelir. Bu uğraşları somut bir sonuca ulaştırmak da elbetteki kaynağınızdan geçer. O kaynakları tekrar biriktirip, tekrar ekonomiye zerkedebilir misiniz? Sorun ordadır. Detayda çok şeyler söylenebilir. Bunlar da yapılabilirdi denilebilir, yapılmamıştır da denebilir. Ama biz diyoruz ki Maliye Bakanlığı olarak mevcut koşullarımız içerisinde en iyi uygulamayı ve sonucu almak için her türlü gayreti göstermişizdir. Size bir örnek vereyim. Ocak ayında, ki esas Körfez Harbinin çıktığı aydır. Bizim gelirlerimiz 1990 Kasım'na göre. 1990 Kasım'ında gelirimiz giderimizi %103.88 oranında karşı-larken, ansızın bu oran %60.80'e düşmüştü. Çok kısa süre içerisinde. Şubat'ta gelirimizin giderimizi karşılama oranı %49.36'ya düşmüştür. %103'ten, %109'dan, ki Ekim'de de %109'du, yani benim gelirim giderimden fazla idi. Ansızın Ocak'tan sonra, ki bu Körfez krizidir belli başlı, %49'a düşmüştür. Bu gayet açık göstergedir. Ama bütün bu olumsuz istatistiklere rağmen Bakanlığımızın ve Hükümetimizin gösterdiği gayretlerle oranların tekrar düzenlendiğini ve devamlı olumlu bir yükselme gösterdiğini belirtmek isterim. Nitekim Mayıs ayında gelirimizin giderimizi karşılama oranı %87.97. Haziran ayında %97.32 ve bu 1980 ile 1990 arasında bu son Kasım ayında da %89.57'sini gelirlerimizle karşılamış durumdayız. Bu olumsuz şartlar içerisinde Maliye Bakanlığı olarak gösterdiğimiz bu performansı ben gayet olumlu buluyorum Maliye Bakanı olarak. Elbetteki muhalefetteki arkadaşlarımız bu istatistikleri konuşursa bunlar da bize aynı sonuca çıkaracaklardır.

Şimdi konuşmalarda bir arkadaşımız Güney Kıbrıs'ı yetişmek önemlidir diyor. Yoksa Türkiye ile kendinizi niye mukayese edersiniz? Yahut bir ülke dedi, Madagaskar mı ne, birşeyler söyledi.

MİLLÎ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI
(Yerinden) - Patagonya.

NAZİF BORMAN (Devamla) - E, şimdi benim elimde...

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Yoktur,
söyleme, dinlemez Sayın Bakan.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Öyle mi? Ergün söyledi.
Ne ise sözümü almışken bir iki kelime faydalıdır bu vereceğim
rakamlar.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Tabii, tabii.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Bir kere ekonominin bünyesine
baktığımızda tipik aynı göstergelerin olduğunu görüyoruz.
Bir kere değişiklik vardır. Tarım sektörü gayri safi milli
hasıla içinde Rum tarafında %6.9. Halbuki bizde %10 ile
%15 arasında değişiyor. Sanayi sektöründe onlarda %17 ile
%20 arasında değişiyor. Bizde bu rakamlar biraz daha düşük.
Hizmetler sektörüne baktığımızda %72, onlarda da hizmetler
sektörü teşkil etmektedir.

Şimdi bu göstergelere göre bizim ekonomik politika-
mızda ve ekonomik tercihlerimizde ve stratejilerimizde
hiçbir aksilik olmadığını rahatlıkla söylüyoruz. Onlar
da aynı koşullarda ekonomilerini yürütmekte. Bizler
de aynı koşullarda yürülmekteyiz.

Şimdi ticaret dengesine baktığımızda aynı şekilde
onlarda da kronik bir dış ticaret açığı olduğunu görüyoruz.
Bir milyon Kıbrıs liralık ithalat yapmış, 380 milyon
ihracat yapmış. 667-670 milyon liralık açığı var.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Turizmden kapatıyorum.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Evet turizmden kapatmış, dış sermayeden kapatmış, bu kadar basit.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTOĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) Dış yardımlar çok olur.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Dış yardımlardan da kapatmış. Dış yardımlara, tabii bu göstergeleri daha da artırabilirim. Dış borçlara baktığımızda, bizim borçlarımızın gayri safhi milli hasılaya oranı %4.3'tür. Rumların %26.2'dir ve bu dış borçlar içinde büyük ölçüde dünya bankasının ve Avrupa Topluluğunun verdiği yardımların dışında borçlar vardır. Tabii bunları bizim alma imkânımız yoktur. Ama bir istatistik daha vereyim, 1974'ten günümüze kadar, Türkiye'den günümüze kadar, Türkiye ve Avrupa Topluluğundan, Birleşmiş Milletler mültecilere yardım diye gönderdiği bir miktar paralar dahil olmak üzere 520 milyon ABD Doları KKTC'ye yardım gelmiştir 1974'ten sonra. Buna mukabil Güney Rum Yönetimine....

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yani 200 milyon Dolar değil, hemen hemen 20 milyon dolardır.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Ortalama, ortalama 20, 25 milyon.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bunlar, burslar, falan hepsi içindedir.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Buna mukabil Rum tarafına bu devre içerisinde.....

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI EŞBER SERAKINCI (Yerinden) Fena para değil.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Toplam iki buçuk milyon Dolar yardım yapılmıştır.

- 1790 -

SALİH COŞAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Alt yapılar dahil mi Sayın Bakan?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Hepsi içinde. Alt yapılar, onlar tabii borç alıyor alt yapı için.

SALİH COŞAR (Yerinden) (Devamla) - Bize gelen yani Türkiye'de ödenenler?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Evet bize fatura edilen yani bizim hesaplarımıza girenler.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - 520 milyon dolar KKTC'ye?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Bu Cumhurbaşkanlığının yaptığı bir araştırmadır.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTOĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden) 17 senede, burslar, hepsi Sayın Bakan?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Öyle.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Olsun.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) , Türkiye'den gelenler de.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Geneldir, geneldir. Dolayısıyla ekonomik tercihlerde ve himaye edilen sektörlerde tarım olsun , ticaret olsun, turizm olsun ve bunlara verilen

..) 1791

mali desteklerde politika olarak hiçbir farklılığımız yoktur. Şimdi irdelenen birkaç konuşmacı tarafından irdelenen bir faizi, faizciler türemesi konusu var. Bunun ben yasal durumunu belirtmek isterim, önemli sayıyorum çünkü. Bu faizciler dedikodusu ortaya çıktığında, Bakanlığımız 6 Mart 91'de 1962 de mevcut bir Yasanın Faizciler Kanunu dediğimiz bir kanun, bir maddesi işlenen suçlarda kimin görevli olduğunu düzenlemektedir. Siz ona dayanarak Başsavcılığamüracaatta bulunduk ve dedik ki, belki okumakta da fayda vardır, tutanaklara da geçmesi bakımından çünkü biz itham edildik yani başıboş bıraktık ve ilgilenmedik diye. Şöyle bir yazım oldu Başsavcıya.

"Son günlerde basınımızda yer alan haberlerde, Güner Seroydaş, "yahut "Motorcu Güner adı ile bilinen bir şahıs faizcilik yaptığı, bazı vatandaşlardan para topladığı, bu vatandaşlara verdiği çeklerin de karşılıksız çıktığı yönünde haberler yer almaktadır. Ülkemizde faizcilik yapabilmesi ancak 77/62 sayılı Faizler Kanunu çerçevesinde mümkündür. 18'inci maddesi bu Kanun gereğince işlenen herhangi bir suç için Cumhuriyet Başsavcısının rızası olmaksızın hiçbir cezai takibat yapılamaz hükmüne amirdir. Bu itibarla yukarıda adı geçen şahıs hakkında işlem yapılabilmesi için gerekli görülecek işlemlerin başlatılmasını saygı ile rica ediyorum."

Bir hukuk devletinde elbetteki bundan başka birşey yapamazsınız. Mevcut kanunu ilgili merciye yazımla aktardım.

Cevap: Faizciler kanunu konusunda ilk defa birşey oldu Mecliste. ben on yıldır bulunuyorum.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - İlk defa evet, gelişmeler de ilk defa.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Onu okuyorum zaten.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Tefeciler de ilk defa...

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Dinle öğrenesin bunu oğlum Ergün.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Faizciler kanununun 18'inci maddesi bu yasa altında işlenen suçlarda Başsavcının rızası alınmaksızın hiçbir cezai takibat yapılamayacağı kuralını içerdiğinden, gerekli görülecek işlemlerin başlatılmasını istemektesiniz. Basında çıkan haberlere dayanılarak böyle bir konuda soruşturma başlatılması mümkün değildir. Mağdur durumda bulunan kişiler bu şikayetlerini polis karakollarına yapabilirler. Polis karakollarına yapılacak şikayetler üzerine de gerekli soruşturma polis mensupları tarafından başlatılabilir. Soruşturma neticesinde tanzim edilecek dosyalarda suç unsuru görülür ise, davalar Başsavcı adına ikame edildiğinden cezai takibat benim imzam altında yürütülecektir. bu nedenle de soruşturma için önceden yetki vermeme gerek yoktur. Bilgi edinilmesini saygı ile rica ederim.

ALİ SÜHA (Lefkoşa)(Yerinden) - Son satırı ne idi sayın Bakan?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Bizim Bakanlığımızın bu konuya hassasiyetle...

ALİ SÜHA (Yerinden)(Devamla) - Son paragrafı okur musunuz lütfen?

NAZİF BORMAN (Devamla) - Soruşturma neticesinde tanzim edilecek dosyalarda suç unsuru görülür ise, davalar Başsavcı adına ikame edildiğinden cezai takibat benim imzam altında yürütülecektir. Yani benden başkası bu işi yapamaz demektedir.

ALİ SÜHA (Yerinden)(Devamla) - Öyle demektir.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Bu nedenle de soruşturma için önceden yetki vermeme gerek yoktur

BAŞKAN - Polis kanalı ile yapılır diyor.

ALİ SÜHA (Yerinden)(Devamla) - Polis harekete geçsin.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Geçmiş kuralların inhisarında.

BAŞKAN - Evet.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Evet, şimdi notlarımın arasında bir gazete küpürünü de not etmiştim, Cyprus Mail'den Ergün arkadaşşıma...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - İthaf ediyorsunuz.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Yok, ithaf değil de, biliyorsunuz herhalde, ama hatırlatayım. Yani kıyaslarken Rum tarafını yetişelim. Yani bizim için Madagaskar, yok bilmem ne, öyle değil...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Patagonya.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Doğrudur o. Ama ben siz yokken onu tahlil etmişim. Rum tarafından da göstergeleri ekonomik yönden bünye itibarı ile tıpa tıp iki aynı ekonomi. Yani rakamları benzemez tabii ama, yani sektörler itibarı ile Gayri Safi Milli Hasılda bizdeki dengeler ne ise, orada da aynıdır. Bir tek 3-5 puan sanayi ile tarım sektöründe değişiyor. Onlarda sanayi daha da gelişmiştir. %16 ile %20 arasında devamlı bir paya sahiptir.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Turizm gelişmiştir.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Turizm hizmetler sektörü aynıdır. Bir-iki puan farklı. Bizde de aynı, onlarda da aynı. Şimdi Maliye Bakanı temsilciler Meclisine bütçesini sundu ve bu bütçede görüyoruz ki bütçesi açık sunulmuştur. Bütün harcamaları diyor 858.9 milyon Kıbrıs Lirası ve bütün gelirleri de 605.7 milyon Kıbrıs Lirası. Dolayısıyla bunun arasındaki 254 milyon Kıbrıs Lirası açıktır. Yani sekizde ikisi açıktır. Ne oluyor matematikçi Taşkent?

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden) - %25.

NAZİF BORMAN (Devamla) - %25'i açıktır.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - %25. Adaoğlu bile bildi.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Güzel. Bu kadar önemli ve iyi bir performansı olduğunu söyleyen arkadaşşıma bu rakamları göstermek için verdim ve ne diyor Maliye Bakanı?

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Vergi koyun diyor.

NAZİF BORMAN (Devamla) - Vergi koyayım diyor ama siz de hep karşı çıkıyorsunuz.

0 zaman 1992 de 2 yıllığına Bütçedeki bütün münhal mevkileri donduruyorum. Bir tek atama yapmayacak ve 2 yıl sonra duruma göre tezekkür ederiz. Peki biz bunu 2 sene evvel yaptık, Mecburduk yapmaya, başka çaremiz yoktu. Dolayısıyla bize yöneltilen tenkitlerin en azından çok yararlanacağımız kısımlar da olmasına rağmen bazılarında haksızlık yapıldığı inancındayız. Özellikle yapılan plan ve stratejilerde hiçbir hata yoktur. Ama hep beraber bu ekonominin daha da düzlüğe çıkması için mali preformasyonumuzun daha da geliştirilmesi için gayret gösterelim. Bu ülke hepimizindir ve halkımızı daha mutlu günlere ulaştırmak için bu gayreti gösterelim bundan eminim zaten, o görüşle çalışacağız. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederken, bu Bütçenin bu güne gelmesinde eleştirilerle olgunlaşmasında katkısı olan Yüce Meclisteki bütün arkadaşlara teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Bakan.

ALİ SÜHA (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Başkan bir kısa şey söylemek isterim.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Süha.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Son söz milletvekilidir.

BAŞKAN - Buyurun, buyurun efendim. Arzu ederseniz size de vereceğim.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Hayır efendim ben değil, Ali Bey konuşacak.

ALİ SÜHA (Lefkoşa) - Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım; Eksik bıraktığım bir konu vardır, bütçe kapanmadan onu da dile getireyim. Bu da bizim eski parlamenterlerin durumudur. Sayın arkadaşlarım; bu devlet Güney'de , Kuzey'de çeşitli kuruluşlarda çalışan bazan herhangi bir yabancı elçilikte, bazan üstlerde gündelikçi bile çalışanları rehabilite etmiş, onlara devlet kucağını açmış, efendime söyleyeyim emeklilik hakkı veren mevkilere yerleştirmiş, falan. Hepsini aşağı yukarı halletti ve bonkerce de davrandı. Ama bunların içerisinde hakikatten parlamenter rejimin önceliğini yapan çeşitli devrelerde sorumluluk yüklenen ve bu sorumluluğu yüklendiği zaman da çok tehlikeler atlatarak yani bu günkü gibi rahat gidiş, geliş olmayan çeşitli barikatlardan, çeşitli Rum polislerinin kordonlarından ve barikatlarından geçe geçe parlamenter rejimdeki görevlerini yerine getiren, bir grup parlamenter ile hepsi bugün 23 kişidir. Bu insanlar kendi kaderlerine terk edilmiştir ve bunlar içerisinde hakikatten muhtaç olanlar vardır. E, biz bu ocaktan yetişen ve bu ocağa hizmeti geçen insanlarımıza karşı da bir kadirşinaslık borcumuz vardır. Bunların da bir emekli hakkı doğmalıdır. Anavatanda buna bir formül bulunmuş ve aşağı yukarı emekli olan her milletvekilinin aldığı para kadar bu insanlarımıza, yani yardıma da muhtaç olan parlamenterlere hepsine aynı miktar verilmiştir. Şimdi bu devlet bu 23 insanı omuzlayabilir, bu kadar aciz değildir. İcap ederse hepsimizden kesilmek sureti ile bu bütçeye bir aktarma da yapılabilir ama mutlaka bu sorunun halledilmesi gerekir. Bu bakımdan Sayın Başbakana, Sayın Maliye Bakanına, çeşitli zamanlarda yapmış olduğumuz bilhassa Sayın Başbakana yapmış olduğumuz müracaatlarda gayet olumlu yaklaşım gördük, konuya sıcak baktılar, şimdi öyle tahmin ederim ki bu görev artık Yüce Meclisimizde ele alınacak ve eski parlamenterlerin, hele muhtaç durumda olan bu bir kısım parlamenterlerin ve bu ocakta hizmet edenler eğer hakkı varsa onlara da teslim etmek sureti ile onların da bir emeklilik hakkına sahip kılmamız gerekir. Benim arz etmek istediğim budur. Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ali Süha.

Sayın milletvekilleri; böylece 2'nci maddeye bağlı Gider Cetvellerinin görüşülmesini tamamlamış oluyoruz. Şimdi Tasarının 2'nci maddesini bağlı cetvelleriyle birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Sayın milletvekilleri; 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının madde madde görüşülmesine devam ediyoruz. 3'üncü maddeyi ve bu maddeye bağlı gelirler cetvelini okuyunuz efendim.

KÂTİP -

Bütçenin 3. Bütçenin finansmanı için, bu Yasaya ekli
Finansmanı B (Gelirler) Cetvelinde saptanan kaynaklardan
"B" Cetveli 700,000,000,000.-TL öz gelir, Kuzey Kıbrıs Türk
Cumhuriyeti Güvenlik Kuvvetleri ile Sivil Savunma
Teşkilâtı giderleri dahil olmak üzere
300,000,000,000.-TL Türkiye Cumhuriyeti yardımı
ile 502,707,000,000.-TL borçlanmalar olmak üzere
toplam 1,502,707,000,000.-TL gelir öngörülür.

BAŞKAN - Söz isteyen var mı efendim?

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Gelirleri okuyun.

MUHARREM SÖYLEMEZ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Maddeyle ilgili cetveli okunmuş kabul edelim.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Olur mu?

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Olur mu öyle şey. Bu bütçedir.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Gelirler cetvelinin okunması lâzım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Peki, okuyun efendim. Okuyun.

PROGRAM	ALT PROGRAM	ALT PROGRAM TOPLAMI	PROGRAM TOPLAMI
05: KAMU KURULUŞLARI GELİRLERİ	01: GÜZELYURT ÇİFTLİK İŞLETMELERİ GELİRLERİ	250,000,000	PROGRAM TOPLAMI
	02: DEVLET ÜRETME ÇİFTLİKLERİ GELİRLERİ	1,525,000,000	
	03: TARIMSAL DONATIM SERVİSLERİ GELİRLERİ	-	
	04: ELEKTRİK KURUMU GELİRLERİ	1,800,000,000	
	01-02-03: KONUT KİRALARI; DÜKKAN, TESİS VE İŞYERİ KİRALARI; TARLA, BAHÇE V.S. KİRALAR	4,000,000,000	
06: HAZINE MALLARI KİRA GELİRLERİ	04: GÜMÜŞSÜZ FİŞTA SATIŞ DÜKKANLARI İLE BÜFE KİRALARI	1,000,000,000	5,000,000,000
			.../ 1800..

1992 MALİ YILI BÜTÇE İŞLE İNŞİSİNİN
ÖNGÖRÜLEN GELİRLER (MADE 3)

PROGRAM	AİT PROGRAM	AİT PROGRAM TOPLAMI	PROGRAM TOPLAMI
01: DÖVİSİZ VERGİLER			
	01: DÖVİSİZ VERGİLER	236,200,000,000	
	02: RESİM VE RUHSATLAR	8,997,000,000	245,197,000,000
02: DÖVİTLİ VERGİLER			
	01: GÜMRÜK VE RÜSUMAT VERGİLERİ	212,100,000,000	
	02: DİĞER DÖVİTLİ VERGİLER	110,000,000,000	322,100,000,000
03: VERGİ DİŞİ BÜTÇE GELİRLERİ			
	01: HARÇLAR	30,053,000,000	
	02: HİZMET KARŞILIĞI LİSANS VE SAİR GELİRLER	79,010,000,000	109,063,000,000
04: CEZALAR VE MÜSADERELER			
	01: CEZALAR	3,350,000,000	
	02: MÜSADERELER	50,000,000	3,400,000,000

PROGRAM	ALT PROGRAM	ALT PROGRAM TOPLAMI	PROGRAM TOPLAMI
07: MUHTELİF GELİRLER			
	01: ÖZEL EMANET (SU) HESABINDAN İADE	1,000,000,000	
	02: EMERLİK YASASI GEÇERİNDE DEVLET PERSONELİNİN KATKISI	7,500,000,000	
	03: MÜTEFERİK	1,500,000,000	
	04: İHTİYAT SANDIĞI İADELERİ	700,000,000	
	05: DEVLET BASIMEVİ GELİRLERİ	800,000,000	
	06: İMTİHAN HARÇLARI GELİRLERİ	100,000,000	
	07: EMANETE ALINAN PARALAR	-	
	08: ÖTEM GELİRLERİ	65,000,000	
	09: TELEFON REHBERİ GELİRLERİ	-	11,665,000,000
	MAHALLI GELİRLER TOPLAMI	700,000,000,000	700,000,000,000

PROGRAM	Akt Program	Akt Program Toplamı	Program Toplamı
08: TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARI			
	01: TÜRKİYE CUMHURİYETİ YARDIMLARI	300,000,000,000	300,000,000,000
09: BORÇLANMALAR			
	01: BORÇLANMALAR	412,707,000,000	
	02: TÜRKİYE CUMHURİYETİ İKRAZLARI	90,000,000,000	
	03: TÜRKİYE CUMHURİYETİ KONUT FONUNUN BORÇLANMALAR	-	502,707,000,000
	GELİRLER TOPLAMI	1,502,707,000,000	1,502,707,000,000

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; 3'üncü madde ve bağlı cetveli üzerinde söz almak isteyen var mıdır? Yoktur. Sayın milletvekilleri; 3'üncü madde ve bağlı Gelirler Cetveli üzerinde görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi bu maddeyi bağlı cetveli ile birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?.... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Uygulama ve Denetim 4. Bütçede öngörülen gelirin tarh, tahakkuk ve tahsili ile harcamaların yapılması ve denetimi, Anayasa ve ona uygun olarak yürürlükte bulunan ilgili mevzuata, bu Yasa ile konan koşul ve kurallara ve bu koşul ve kurallar çerçevesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun alacağı kararlara göre yürütülür.

BAŞKAN - 4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?.... Çekimser?.... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Düzenleme ve İndirim Yetkisi 5. (1) Bütçe harcamalarını, gelir tahsilâtı, nakit olanakları ve genel ekonomik koşullara göre üçer aylık devreler itibarıyla düzenlemeye, Maliye İşleriyle Görevli Bakan yetkilidir. Durum gerektirdiği takdirde, Maliye İşleriyle Görevli Bakanın önerisi üzerine, Bakanlar Kurulunca Bütçe ödeneklerinden %25'e kadar indirim yapılabilir.

(2) Bütçede öngörülen Cari ve Transfer ödeneklerinin aylık harcamaları, ilgili ödeneğin 1/12 oranını aşamaz. Ancak zorunlu ve gerekli olduğu hallerde, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın onayı ile ilgili ödeneğin aylık 1/12 oranı üzerinde harcama yapılabilir.

BAŞKAN - 5'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

İKİNCİ KISIM
Gelirler ve Cari Harcamalara İlişkin
Uygulama ve Denetim Kuralları

BİRİNCİ BÖLÜM
Gelirler

Bütçe Gelirleri 6. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kaynaklarından elde edilecek bütün gelirler ile Türkiye Cumhuriyeti veya diğer ülkeler veya Uluslararası Kuruluşlar tarafından yapılan nakdi ve aynı yardımlar, Bütçeye gelir olarak kaydedilir. Bunlardan nakdi ve aynı yardımların karşılığını, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık, ilgili Dairelere ödenek olarak kaydeder.

BAŞKAN - 6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Yeni Gelirler 7, Bütçede öngörülmediği halde cari yıl içinde ortaya çıkan gelirler, Maliye İşleriyle Görevli Bakan tarafından Bütçeye yeni gelir kalemi olarak eklenir.

BAŞKAN - 7'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Gelir Azaltıcı Öneriler 8. Bütçenin yasalaşmasından sonra, 1992 Mali Yılı içinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gelirlerini azaltıcı nitelikte yasa tasarısı ve önerileri, telâfi edici (aynı veya daha fazla) önerilerle birlikte yapılır.

BAŞKAN - 8'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

İKİNCİ BÖLÜM

Giderler

Harcamalar- 9. Bütçede gösterilen ödenek miktarları aşılamaz. da Usül Harcamalar bu Yasanın koyduğu usül, koşul ve kurallar ile bu Yasaya ekli harcama Cetvellerinde yer alan kurallara göre yapılır.

BAŞKAN - 9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Madde İçi Döküm Yetkisi "F" Cetveli 10. Bütçede gösterilen maddelerle ilgili dökümler, zorunluluk halinde, ilgili madde kapsamına uygun olması ve öngörülen ödeneğin aşılmaması koşuluyla, İta Amirinin yazılı istemi ve Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın onayıyla değiştirilebilir. (Harcamalara İlişkin Formül, "F" Cetvelinde gösterilmiştir.)

Arti A SV

"F" CETVELİ
HARCAMALARA İLİŞKİN FORMÜL

"F" CETVELİ
HARCAMALARA İLİŞKİN FORMU

1- CARI HARCAMALAR

01 - 09 MAAŞ, ÜCRET VE DİĞER ÖZLÜK HAKLARI

- Madde 01 - 02 : Kadrolu Memur Maaşları;
03 : Kadrolu İşçi Ücretleri;
04 : 22/84 sayılı Geçici Personelin Kadrolanması (Özel Kurallar) Yasası Uyarınca Kadrolanan Memur Maaşları;
06 : Sözleşmeli Personel Maaşları;
09 : Diğer Personel Giderleri ile Mevzuatlara Göre Ödenecek Özlük Hakları;
bu kalemlerden karşılanır.

10 - 19 YOLLUKLAR

Madde 11 : YURT İÇİ YOLLUKLAR :

14 Eylül, 1979 tarihli ve 79 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan "1979 Yolluk ve İaşe İbate Tüzüğü" ve halen yürürlükte olan "Devlet İşçileri Toplu İş Sözleşmesi" çerçevesinde Kamu Görevlilerine ve İşçilere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları dahilinde yapacakları görev seyahatleri dolayısıyla ödenecek yolluk, iaşe-ibate giderleri ile bisiklet, motosiklet ve maktu yolluk tahsisatları bu kalemden karşılanır.

Madde 12 : YURT DIŞI GÖREV YOLLUKLARI :

Bakanlar Kurulu Kararı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dışında yapılacak dış görev ve müzakerelerle aydınlatma ziyaretlerinin gerektirdiği yolluk giderleri yürürlükteki mevzuat uyarınca gidiş-dönüş bilet bedelleri, iaşe-ibate, otel v.b. giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 15 : YURT İÇİ VE YURT DIŞI PERSONEL NAKİL GİDERLERİ :

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yasalarına uygun olarak Kamu Görevlilerinin görevleri gereği bulunduğu yerden başka bir görev yerine atanmaları halinde taşınmak zorunda olan Kamu Görevlisinin; 14 Eylül, 1979 tarihli ve 79 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan "1979 Taşınma Ödeneği Tüzüğü" çerçevesinde ailesini ve şahsi ev eşyalarını taşımak için yaptığı giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 16 : DAVETLİ ZEVATIN YOLLUK VE AĞIRLAMA GİDERLERİ :

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu Kararı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin davetlisi olarak Dış Ülkelerden gelecek zevatın Ülkemizde davetli olduğu süre zarfında yapacağı her türlü giderler bu kalemden karşılanır.

20 -- 29 HİZMET ALIMLARI

Madde 21 : POSTA-TELEFON-TELGRAF :

- a) Telefon-Telex, Telefaxların tesis, kullanım , nakli ve abone giderleri ile Telex Hat Kiralama Giderleri;
 - b) Posta-Teigraf Giderleri ve bunlara ilişkin diğer giderler;
- bu kalemden karşılanır.

Madde 22 : KİRALAR

Hazine mali dışında kalan ve kamu yararına kullanılan her türlü gayrimenkuller ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Dış Temsilciliklerinin kiraladıkları daire ve ikametgahlar için imzalanan Kira Sözleşmeleri ile ilgili kira giderleri bu kalemden karşılanır.

Madde 23 : GEÇİCİ HİZMETLİLER :

Hizmetin gerektirdiği hallerde devrevi olarak ve belirli süreler için önceden Maliye ile ilgili bakanlıktan gerekli yetkinin alınması koşulu ile ve tamamen geçici nitelikte mahallen yapılan hizmet alımları bu kalemden karşılanır.

Madde 29 : DİĞER HİZMET ALIMLARI :

Taşıt kiralari, her türlü ilân ve reklâm giderleri, kayıt ücretleri, sigorta giderleri ile her türlü alet, makine, taşıt, bina ve sair küçük onarımlar ile ilgili işçilik ve diğer hizmet alımı niteliğindeki tüm giderler bu kalemden karşılanır.

30 - 39 TÜKETİM MALLARI VE MALZEME ALIMLARI

Madde 31 : KİRTASIYE-MATBUA-NEŞRİYAT-ABONMAN :

- a) Hizmetin gerektirdiği kırtasiye, basılı kâğıt, defter ve benzeri alım giderleri ile daire ihtiyaçlarına ilişkin her türlü tüketim malzemesi alımları, basılı kâğıt ve defterlerin alım ve yapımı ile bunlara ilişkin diğer giderler;
 - b) Hizmetin gerektirdiği her türlü baskı-yayın ve cilt giderleri;
 - c) Mesleki ve Teknik yerli ve yabancı neşriyat ile gazete alımları;
- bu kalemden karşılanır.

Madde 32 : AYDINLATMA-ISITMA-SU

Aydınlatma ve havalandırmaya zorunlu ve yararlı her türlü malzeme alımları, elektrik ücretleri, ısıtma, içme suyu ile diğer amaçlar için kullanılan su bedelleri ve bunlara ilişkin her türlü giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 33 : TEKNİK MALZEME ALIMLARI :

Hizmetin gereği olarak demirbaş niteliği taşımayan ancak kullanılıp tüketilebilen malzeme alımları bu kalemden karşılanır.

Madde 34 : MAKINE VE TAŞIT ALIMLARI :

Makine ve taşıtların işletilmesi ile ilgili akaryakıt-yag alımları ile belli işletmelerde, hastanelerde, OTEM ve sair gibi hizmetin gerektirdiği yerlerde yemek pişirme ile ilgili yakıt alımları bu kalemden karşılanır.

Madde 35 : ILAÇ VE TIBBİ MALZEME :

Sağlıkla ilgili olarak kullanılacak her türlü ilaç ve tıbbi malzeme alımları ile bunlara ilişkin giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 36 : YİYEN VE YER ALIMLARI :

Besin ürünleri ve beslenme ile ilgili her türlü satın alımlar ile bunlara ilişkin her türlü giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 37 : GIYECEK ALIMLARI :

14 Eylül, 1975 tarihli ve 79 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "1975 Özel Giysi Giyecek Kamu Görevlilerine Giyecek Yardım Tüzüğü"; Devlet İşçileri Toplu İş Sözleşmesi ve kendi özel yasa veya tüzükler çerçevesinde belirlenen personele Tüzüklerde belirlenen giyecek alımları ve bunlara ilişkin diğer giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 38 : HAYVAN ALIMLARI :

- a) Hizmetin gerektirdiği her cins ve çeşit hayvan alımları ve bunlara ilişkin her türlü giderler;
 - b) Sağlık açısından tehlike arzeden hastalıklı hayvanların satın alınıp eridikasyonu ile ilgili ödemeler;
- bu kalemden karşılanır.

Madde 39 : DİĞER TÜKETİM MALLARI VE MALZEME ALIMLARI :

- a) Her türlü temizlik malzemesi ve bunlarla ilgili giderler;
- b) Eşya ve bahçelerin bakımlarında kullanılan her türlü madde ve malzeme satın alımlarıyla ilgili giderler;
- c) Yangınlardan korunmanın gerektirdiği malzeme alımları ve buna ilişkin her türlü giderler; .. / 1810..

- d) Bütçelerinde ilaç ve malzeme alımı için ödenek bulunmayan Dairelerin ilaç alımları ile ilgili giderleri;
- e) Sabitlemiş, hareketli veya taşınabilen her çeşit makine, alet, teçhizat, taşıt bina ve sabit tesis ile ilgili küçük bakım ve onarımlarında alınacak her türlü malzeme ile yedek parça alımları ve diğer madde kapsamına girmeyen tüketilebilen her türlü malzeme alımları ile ilgili giderler;
- bu kalemden karşılanır.

40 - 49 DEMİRBAŞ ALIMLARI :

Madde 41 : DÖŞEME - DEMİRBAŞ :

- a) Daire hizmetlerinde kullanılacak daktilo, hesap makinesi gibi demirbaş niteliği taşıyan makine alımları;
- b) Dairelerin donanımı ve döşemelerinde kullanılan eşyalar ile hizmetin; çalışmanın ve işin gerektirdiği büro malzemeleri gibi her türlü menkul mal alımları ile ilgili giderler;
- bu kalemden karşılanır.

Madde 42 : TEKNİK TEÇHİZAT :

- a) Makine, teçhizat ve bunların yedek parçalarının satın alınması;
- b) Uzun ömürlü ve demirbaş niteliğinde olan makine, alet, cihaz ve sabit tesis giderleri ile buna benzer giderler;
- bu kalemden karşılanır.

Madde 44 : ESKİ ESER ALIMLARI :

İlgili Yasaya uygun olarak yapılacak her türlü eski eser alımları ile ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

50 - 59 DİĞER ÖDEMELER

Madde 51 : TEMSİL VE AĞIRLAMA GİDERLERİ :

Makamı icabı temsilin gerektirdiği her türlü giderlerin ile yetkililerce yapılacak görevle ilgili temsil ve ağırlama giderlerini bu kalemden karşılanır.

../ 1811..

Madde 52 : STAJ VE EĞİTİM ETKİNLİKLERİ

Bakanlar Kurulu Kararı veya Burs Seçim Komisyonu Kararı uyarınca kamu görevlilerinin Bakanlar Kurulu nun saptayacağı kıstaslar ile ilgili her türlü staj,kurs ve eğitim giderleri bu kalemden karşılanır.

Madde 53 : KÜÇÜK BAKIM VE ONARIMLARI :

İnşaatlarla ilgili her türlü küçük bakım, onarım ve idame giderleri bu kalemden karşılanır.

Madde 54 : BEKLENMEDİK GİDERLER VE DİĞER ÖDEMELER :

Afet, sel baskını, yangın v.b. olağanüstü hallerde Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca yapılacak her türlü ödemeler ve Maliyeden Sorumlu Bakan'ın onayı ile yapılacak diğer ödemeler niteliğindeki giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 55 : PUL BASKISI :

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kullanılan her türlü pulların baskı giderleri bu kalemden karşılanır.

Madde 56 : ACİL İÇME SULARI :

Çok acil olarak tedbir alınması gerekli olduğu hallerde köy ve şehirlerde doğabilecek içme suyu sorunlarının halli için gerekli her türlü giderler bu kalemden karşılanır.

Madde 57 : EMANET TAHSİLATLARDAN ÖDEMELER :

Bütçe yasası'na göre belli amaçlar için tahsil edilen gelirin amacında kullanılabilmesini temin amacıyla yapılacak gelir-gider kaydı sonucu kaydedilecek ödenekten amacında kullanılması koşulu ile yapılacak giderler bu kalemden karşılanır.

II- YATIRIM PROJE HARCAMALARI

A- MAKİNE TECHİZAT VE TAŞIT ALIMLARI

Proje No 51 : TAŞIT ARAÇI ALIMLARI PROJELERİ :

Kamu Hizmetlerinde kullanılmak üzere satın alınan her türlü taşıtlar ile benzeri projelerle ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

Proje No 62 : MAKİNE TECHİZAT ALIMLARI PROJELERİ :

- 1) Hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak satın alınan iş makineleri ve teçhizatları;
 - 2) Jeneratör, röntgen makinesi, telefon santrali ve diğer alımları ile hizmetin gerektirdiği benzer makine ve teçhizat alımları ile benzeri projelerle ilgili giderler;
- bu kalemden karşılanır.

Proje No 63 : MAKİNE ARAÇ GEREK BÜYÜK ONARIM PROJELERİ :

Madde 62'de belirtilen makine, araç ve gereçlerin büyük bakım onarımları ile ilgili her türlü giderler bu kalemden karşılanır.

B- YAPI TESİS VE BÜYÜK ONARIMLAR :

Proje No 71 : İNŞAAT YAPI VE BÜYÜK ONARIM PROJELERİ :

Kamu Hizmetleri amaçlarında kullanılan idari binalar, sağlık merkezleri inşaatları, okul inşaatları ve Devlet'e ait gayrimenkullerin büyük onarımları ile benzeri projelerle ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

Proje No 72 : SU TESİSLERİ YAPI VE ONARIM PROJELERİ :

İçme suları temini ile ilgili giderler tesislerin yenileme ve tadilatları, isale hatları yenileri, jeofizik ve hidroloji araştırma sondajları ve diğer inşaatlar ile benzeri projelerle ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

Proje No 73 : LI YAPILIM VE HABERLEŞME PROJELERİ :

Li yapı, ulaşım ve haberleşme ile ilgili yol, liman, havaalanı yapımları ve telekomünikasyon projeleri ile benzeri projelerle ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

Proje No 74 : TARIM VE ORMANCILIK PROJELERİ :

Tarım, hayvancılık ve tabii kaynaklarla ilgili Bitkisel Üretim Geliştirme, Tarımsal Araştırmalar, Hayvancılığın Geliştirilmesi, Hayvansal Hastalık ve Zararlılarla Mücadeleler ve Ormancılığın Geliştirilmesi Projeleri ile benzeri Projelerle ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

Proje No 75 : SOSYAL İÇERİKLİ (EĞİTİM- SAĞLIK) PROJELERİ :

İnsan sağlığını tehdit eden Verem ve Kansere Mücadele Giderleri, İlaç İmalatı Giderleri, Eğitim Amaçlı Projeler ile benzeri projelerle ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

Proje No 76 : SOSYAL İÇERİKLİ (İSKÂN-REHABİLİTASYON) PROJELERİ :

İskân, Topraklandırma ve Eşdeğer Mal Uygulamaları, İskân ve Rehabilitasyon amaçlı projeler ile benzeri projelerle ilgili giderler bu kalemden karşılanır.

Proje No 77 : TURİZM YATIRIM PROJELERİ :

Turizm Yatırımları ile ilgili her türlü proje giderleri bu kalemden karşılanır.

Proje No 78 : SANAYİ YATIRIM PROJELERİ :

Ticaret ve Sanayi Yatırımları ile ilgili her türlü proje giderleri bu kalemden karşılanır.

Proje No 79 : ETÜD-PLÂN-PROJE :

Projelerin hazırlanması amacıyla yapılacak her türlü etüd giderleri bu kalemden karşılanır.

III- TRANSFER HARCAKLARI :

Madde 81 : MALİ TRANSFERLER :

- a) Özel idarelere yapılacak Her türlü Yardımlar ve Ödemeler;
- b) Fonlara Katılma Payı ve Ödemeler;
- c) Diğer Mali Transferler ile ilgili ödemeler
- d) Birlik ve Kurumlara Yardımlar ile Benzeri Transfer Giderleri;

bu kalemden karşılanır.

Madde 82 : SOSYAL TRANSFERLER :

- a) Şahit, Kayıp, Malûi, Yoksul ve Göçmen Ailelerine Aylık Nakdi ve her türlü Yardımlar;
- b) Sosyal Sigorta Özel Uygulamalara Ödemeler;
- c) Yurt İçinde ve Yurt Dışında Okutulan Öğrencilerle ilgili Burs Giderleri ve Benzeri Sosyal Transferler;
- d) Emekli Maaşı ve İkramiyeleri;
- e) Yabancı Ülkelerde Muhtaç Duruma Düşen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vatandaşlarına Dış Temsilciliklerimiz

Elile yapılacak Yardımlar ve Benzeri Transfer Giderleri;

bu kalemden karşılanır.

Madde 83 : İKTİSADİ TRANSFERLER :

Ekonominin geliştirilmesi amacıyla ile Kurum ve Müesseselere yapılacak ödemeler, primler, Toprak Ürünleri Kurumu giderleri ile benzeri transfer giderleri bu kalemden karşılanır.

Madde 84 : YATIRIMLAR, KATILMA PAYLARI VE SERMAYE TEŞKİLİ TRANSFERLER :

- Kurum İktisadi teşebbüslerinin katılma paylarına ilişkin ödemeler.

bu kalemden karşılanır.

Madde 66 : BORÇLAR, FAİZ VE HARÇLARI :

Mevzuatlar çerçevesindeki Gelir Vergisi iadeleri, Gümrük Resmi iadeleri, İlâme Bağlı Borçlar, Üçüncü Uyruklu Şahısların Mallarına Karşılık Tazminat, Geçmiş Yıl Borçları, Faiz Ödemeleri, Banka Harçları ile benzeri transfer giderleri bu kalemden karşılanır.

Madde 67 : İSTİMLİK GİDERLERİ :

1962 Zorla Mal İktisabı Yasası çerçevesinde istimlak edilen mallar ile ilgili ödemeler bu kalemden karşılanır.

Madde 68 : BELEDİYELERE VE DİĞER YEREL KURULUŞLARA YARDIMLAR :

15/80 sayılı Belediyeler Yasası ve 11/1982 sayılı Belediyeler (Değişiklik) Yasası ve mevzuatlar çerçevesinde Belediyeler ile Belediyeler dışındaki diğer Yerel Kuruluşlara Devlet tarafından yapılacak yardımlar bu kalemden karşılanır.

Madde 69 : GEÇMİŞ YILLARDAN DEVREDİLEN DIŞ YARDIMLAR :

Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımların geçmiş yıldan kullanılmayan kısmı bu kaleme devredilerek amacına uygun şekilde yapılacak olan harcamalar anılan kalemden karşılanır.

Madde 70 : DIŞ YARDIMLAR :

Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkeler tarafından yıl içerisinde yapılacak insancıl yardımlar bu kaleme ödenek kaydedilerek amacına uygun şekilde yapılacak olan harcamalar anılan kalemden karşılanır.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - "F" Cetvelinin okunmuş farzedilmesini öneriyorum. Sayın Başkan.

BAŞKAN - Okunacak efendim.

MUHARREM SÖYLEMEZ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Okunmuş kabul edilmesini Sayın Başkan.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - "F" Cetvelinin okunmuş sayılmasını öneririm Sayın Başkan.

BAŞKAN - Efendim "F" Cetvelinin okunmuş kabul edilmesi önerisi var. Bu öneriyi kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Şimdi ilgili maddeyi cetveli ile birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?.... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

(F Cetveli 10'uncu maddeye eklenir)

KATİP -

Bütçeye
Yansıyan
Ek Konu-
lar

11. Harcamacı Dairelerin kendi görev alanları içine giren ve karara veya yasaya bağlanmasını istedikleri konularda, Bütçeye yansımaları hakkında, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın yazılı onayı alınır.

BAŞKAN - 11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

- Avanslar 12. (1) Bütçede ödeneği olan maksatlar için, tahakkuk ve kesin ödeme emri işlemlerinin tamamlanması beklenilmeyecek ve peşin ödeme gerektiren ivedi durumlarda İta Amirlerinin gösterecekleri gerekçeler üzerine ilgili İta Amirine veya Önereceği kişi, Kurum veya Kuruluşlara Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın onayı ile avans verilebilir.
- (2) Hizmetlerin aksatılmadan yürütülebilmesi amacıyla ilgili İta Amirinin önerisi ve Bakanlar Kurulunun onayı ile Bütçede ödeneği bulunmayan veya ödeneği olmasına rağmen ödenek yetersizliği durumlarında, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın uygun göreceği koşullara bağlı kalmak üzere avans verilebilir.
- (3) (A) Yukarıdaki (1)'inci fıkraya göre verilecek avansların, avansın verilmiş maksadının gerçekleşmesini takip eden 7 gün içinde ilgili Bütçe ödeneğine mahsup edilerek kapatılması koşuldur.
- (B) Yukarıdaki (2)'nci fıkraya göre verilecek avansların mahsup ve kapatılma işlemleri, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın Önereceği koşullara bağlıdır.

BAŞKAN - 12'nci maddeyi oyluyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

- İmprest- 13. (1) Bazı ödemelerin mahallinde yapılmasına olanak sağlamak amacıyla İta Amirine veya Önereceği Sürekli Statüdeki Kamu Görevlisine, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın onaylayacağı miktarda imprest verilir.

BAŞKAN - 13'üncü maddeyi oyluyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Aktarmalar

Aktarma
Yöntem ve
Kurallar

- 14.(1) Aktarma önerileri, ilgili Bakanlıklarca, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığa gönderilir ve Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık, bu Yasa uyarınca öneriyi gerekli işleme koyar.
- (2) (A) Program içinde yapılacak aktarma, yeni madde ihdası dahil, İta Amirinin önerisi üzerine Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın onayına bağlıdır.
- (B) Programlar arası aktarmalar, Cumhuriyet Meclisi'nin onayına bağlıdır.
- (C) Herhangi bir madde altında öngörülen bir hizmetin yerine getirilmemesi nedeniyle, kullanılmayan ödenek, Bakanlar Kurulu'nun uygun görüş alınmadıkça başka bir maddeye aktarılamaz.
- (Ç) Aktarma suretiyle ödeneği azaltılan bir maddeye sonradan aktarma yapılamaz.
- (D) Aktarma suretiyle ödeneği artırılan bir maddeden başka bir maddeye aktarma yapılamaz.
- (E) Bütçede öngörülen bir ödeneğin %50' sinden fazla miktarı Bakanlar Kurulu'nun onayı alınmadan aktarılamaz.

BAŞKAN - 14'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

- Aktarma Yapılamayacak Ödenekler ile Aktarmak Suretiyle Artırılama-yacak Ödenekler.
15. Bütçede aktarmaya bağlı olmadığı belirtilen ödenekler ile aşağıda öngörülen ödeneklerden, başka bir amaç için kullanılmak üzere aktarma yapılamaz:
- (1) Maaş, ücret ve diğer özlük hakları;
 - (2) Nakdi ve Ayni Yardımlar;
 - (3) Acil Yardımlar ve Sosyal Yardımlar;
 - (4) Emekli Maaş ve ikramiyeleri;
 - (5) Mali, iktisadi ve Sosyal Transferler.

BAŞKAN - 15'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

- Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın Aktarma Yetkisi
16. Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık, aşağıdaki aktarmaları yapmaya yetkilidir:
- (1) Emekliye ayrılan veya sevk edilen personelin maaşlarından sağlanan tasarruflardan, yine bu personelin emekli maaş, ikramiye ve yürürlükteki mevzuatla saptanan özlük haklarının karşılanması için aktarma yapmak; ve
 - (2) Yasa veya yürürlükteki mevzuatla saptanmış maaş, ücret ve özlük haklarının ödenmesini sağlamak amacıyla maaş kalemleri arasında aktarma yapmak.

BAŞKAN - 16'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ek Ödenek

- Ek Ödenekte Temel İlke
17. Bütçe tanzimi ve onayı sırasında mevcut olmayan ve tahmin edilmeyen bir hizmetin, Bütçe yasalaştıktan sonra ortaya çıkması nedeniyle, Bütçeye ek ödenek gerektirmesi halinde Bütçeye yeni tertip veya ek ödenek ilavesi, Cumhuriyet Meclisinin onayı ile yapılır.

BAŞKAN - 17'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Maliye
İşleriyle
Görevli
Bakanlığın
Ek Ödenek
Yetkisi

18. Aşağıdaki ek ödeneklerin Bütçeye eklenmesi

Maliye İşleriyle Görevli Bakanlıkça yapılır:

- (1) Bağışlar ve Krediler: Belirli bir hizmetin yerine getirilmesi için şartlı olarak yapılan bağışlar ve kredilerin Bütçenin Gelir kısmına "GELİR" kaydedilerek, "GİDERLER" kısmında açılacak özel maddeye ödenek kaydı. Bu bağış ve kredilerin yıl içinde harcanmayan kısmı müteakip mali yıla devredilir.
- (2) 7'nci maddede belirtilen gelirin mali yıl içinde meydana gelmesinden dolayı, Bütçede gelir kaydına karşılık ilgili gelirlerle birlikte gider gereken hallerde, hizmeti yerine getirecek Daire Bütçesi altında gider kalemi açmak.
- (3) Gelir iadeleri, vergi iadeleri, gümrük resmi iadeleri, banka faiz ve harçları.
- (4) Emekli ikramiyelerinin ödenebilmesi için ödeneklerin yeterli gelmemesi halinde ödenek kaydı.
- (5) Program 05, Alt Program 35, Madde 85 ile Program 05, Alt Program 36, Madde 85'de öngörülen ödeneklere, borç tahakkuk ettikçe gerektiği halde ödenek kaydı.
- (6) Bütçe tertibi içinde, gelir ve giderleri karşılıklı olarak yer alan Özel Fonlara ait harcamalarla ilgili gelir ve gider kalemlerine, ihtiyaca göre ek ödenek kaydı.

- 7/1979
3/1982
12/1982
44/1982
42/1983
5/1984
29/1984
50/1984
2/1985
10/1986
13/1986
30/1986
31/1987
11/1988
33/1988
13/1989
34/1989
73/1989
8/1990
19/1990
42/1990
49/1990
11/1991
85/1991
- (7) Kamu Görevlileri Yasasına uygun olarak Bakanlar Kurulunca verilen Hayat Pahalılığı ödeneği kadar, Bütçenin ilgili kalemlerine gelir ve gider kaydı.

BAŞKAN - 18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Bütçenin Borçlandırılması 19. Ek Ödenek ve aktarma önerileri, usulüne uygun şekilde kesinleşmedikçe, sözkonusu öneriler harcamalara esas alınamaz ve Bütçe borçlandırılmaz.

BAŞKAN -19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Koşullu Harcamalar 20. Bütçede belirli koşulların gerçekleşmesine bağlanan harcamalar ancak bu koşullar gerçekleştiği takdirde yapılabilir.

BAŞKAN - 20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

BEŞİNCİ BÖLÜM

Personel Rejimi

Tayin, Terfi,
Barem Değişik-
likleri ve Ek
Kadro İhdası

21.(1) Bütçede kadrosu ve ödeneği olmadan herhangi bir tayin, terfi ve barem ayarlaması yapılamaz. Ancak, 1 Ocak 1992 tarihinden başlayarak Cumhuriyet Meclisi tarafından onaylanıp yürürlüğe girecek olan yasalarla ihdas edilecek kadro ve baremler ile mevcut yasalarda yapılacak kadro ve/veya barem düzenlemeleri, Bütçede herhangi uygun bir ödenekten ödeme olanağının bulunması durumunda münhal kadrolar doldurulup kullanılabilir ve/veya barem ayarlamaları yapılabilir.

(2) Bütçede öngörülen veya yıl içinde herhangi bir sebeple düşen mevkiler, karşılarında "Münhal" sözcüğü yazılı olup, olmadığına bakılmaksızın, mali olanaklar elverdiği ölçüde ve Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın içten veya dıştan olmak üzere vereceği onaya bağlı olarak doldurulabilir.

(3) Bütçede öngörülen münhallerin (2)'nci fıkradaki kurallara bağlı olarak doldurulmasını müteakip ortaya çıkacak münhal mevkilere, kademeli olarak atama yapılamaz. Ancak, çok ivedi durumlarda hizmetin aksamasına neden olabileceği hallerde mali olanakların uygun olması koşuluna bağlı olarak, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlıkça münhal yerlere atama yapılması için yetki verilebilir.

BAŞKAN - 21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Yatırım Projelerinde İstihdam Koşulları 22. Yatırım Projelerinin gerçekleştirilmesi amacıyla Kamu Görevlileri Yasasının 6'ncı maddesinin (2)'nci fıkrası kuralları uyarınca, tamamen geçici olarak ve proje süresince proje amacına göre istihdam yapılabilir. Geçici nitelikli bu atamalar ile esas kadrolar arasında hiçbir koşul altında ve hiçbir şekilde bağlantı kurulamaz.

7/1979
3/1982
12/1982
44/1982
42/1983
5/1984
29/1984
50/1984
2/1985
10/1986
13/1986
30/1986
31/1987
11/1988
33/1988
13/1989
34/1989
73/1989
8/1990
19/1990
42/1990
49/1990
11/1991
85/1991

BAŞKAN - 22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Arazi veya Geçici Personeli Aktarma Yetkisi 23. Arazi veya geçici olarak istihdam edilen personelin maaş ve ücret ödenekleri, hangi program altında olursa olsun, başka bir Bakanlık veya Daireye aktarmaya, ilgili Bakanlığın istemi üzerine Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık yetkilidir.

BAŞKAN - 23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Aktarma- 24. Hizmet şemalarında ilk atanma yeri olarak belirlenen
larda kadrolardaki münhallere, halen Bütçeden maaş alan ve
Öncelik kadrolardaki münhallere, halen Bütçeden maaş alan ve
22/1984 Geçici Personelin Kadrolanması (Özel Kurallar) Yasası
36/1984 uyarınca istihdam edilen personelden gerekli niteliği
37/1984 taşıyanlar, öncelikle atanırlar.
8/1984

BAŞKAN - 24'üncü maddeyi oyluyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Geriye 25. Sebep ve gerekçesi ne olursa olsun, geriye dönük
Dönük atama yapılamaz ve herhangi bir adla ödemede bulu-
Atamalar nulamaz.

BAŞKAN - 25'inci maddeyi oyluyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Personel 26. Personelin ödenekli veya ödeneksiz izinleri,
İzinleri Bütçeye mali külfet yüklemeyecek şekilde programlanır
ve uygulanır.

BAŞKAN - 26'ncı maddeyi oyluyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?.... Çekimser.... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

- Yurt Dışı Aktarmalar
- 53/1977
12/1980
7/1981
51/1982
24/1983
43/1983
2/1984
20/1986
4/1987
49/1987
50/1987
33/1989
61/1989
2/1990
41/1990
30/1991
27. (1) Yurt dışına yapılacak nakil ve atamalar , Bakanlar Kurulunun onayı ile gerçekleştirilir.
- (2) Üst Kademe Yöneticilerinin nakil ve atamaları, Üst Kademe Yöneticileri Yasası Kuralları çerçevesinde gerçekleştirilir.

BAŞKAN - 27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimsen?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

- Ek Ücretler
28. (1) Bütçeden maaş veya ücret alan kişiler, birden fazla görevlerde çalıştırıldıkları takdirde sadece atanmış buldukları kadronun maaş ve ücretini alabilirler. Resmi çalışma saatleri dışında kurs veya seminerlerin yönetici ve öğretmenlerine veya öğretim görevlileri ile kamu yararına olmak koşuluyla Bakanlar Kurulunca öngörülen diğer geçici hizmetleri görenlere, Bütçede kabul edilmiş ödenekten verilecek ücretler, bu kayıt dışındadır.
- (2) Bir Kamu Görevlisi, esas görevi dışında yalnız bir Kamu İktisadi Teşebbüsü İdare Meclisinde görev yalabilir.

BAŞKAN - 28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimsen?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Emeklilik Hakkı 29. Yasaların öngördüğü esaslar dışında hiç kimseye emeklilik hakkı tanınmaz.

BAŞKAN - 29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

ALTINCI BÖLÜM

Finansman

Bütçe Dışı Fonlar 30. Bir Yasa uyarınca belli amaçlarla kurulmuş olan Bütçe Dışı Fonların cari ihtiyaçlar üstündeki nakit mevcutları, vezne birliği esasına göre Maliye İşleriyle Görevli Bakanlıkça saptanacak yöntemler çerçevesinde değerlendirilir ve yönetilir.

BAŞKAN - 30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

YEDİNCİ BÖLÜM

Denetim

Denetim Yöntemleri 31. Denetim aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde yapılır:
(1) Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık: Harcamaların Bütçeye uygunluğu, ödemelerden önce veya ödemeler sırasında, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık ile Bakanlığa bağlı Daireler ve yetkili elemanları tarafından denetlenir. Bu denetimler sırasında, Bütçeye, Bütçe esas ve prensiplerine, yürürlükteki mevzuata uygun olmayan ve belgeleri eksik olan ödeme istemleri yerine getirilemez. Doğrudan veya mutemetler eliyle yapılan ödemeler sırasında hak sahiplerinin kimliklerinin denetimini Ademevi vatan Dairelerin Kamu Görevlileri

- 53/1982
27/1990
- (2) Teftiş ve İnceleme Kurulu: Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık bünyesi içerisinde Teftiş ve İnceleme Kurulu, Maliye Teftiş ve İnceleme Kurulu (Kuruluş, Görev ve Çalışma Esasları) Yasası Kurullarına bağlı olarak inceleme ve denetim yapar.
- (3) Sayıştay: Sayıştay, Denetim Yasalarının koyduğu yöntem ve kurallarla, bu Yasa ve eklerinde öngörülen kuralları gözünde bulundurmak suretiyle, harcamalar ile gelirlerin Bütçeye ve Bütçe prensiplerine, karar ve belgelere uygun olup olmadığını denetler ve her üç ayda bir Cumhuriyet Meclisine rapor verir.
- (4) Meclis: Bütçe Kesin Hesapları Cumhuriyet Meclisinin denetimine sunulur.

BAŞKAN - 31'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Bütçenin Uygulama ve Denetimine İlişkin Sonuçlar

- Kesin Hesap Yasa Tasarıları ve Raporlar
- 32.(1) Uygulama ve Denetim Sonuçları, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlığın üç ayda bir düzenleyeceği raporlarda gösterilir. Bu raporlar en geç müteakip ayın sonuna kadar, Bütçe Kesin Hesap Cetvel ve Raporları ise Mali Yılın sona ermesinden başlayarak üç ay içinde Bakanlar Kuruluna sunulur.
- (2) Kesin Hesap Yasa Tasarıları ve ekli Hesap Cetvelleri, ilgili oldukları Mali Yılın sonundan başlayarak en geç bir yıl içinde Bakanlar Kurulunca Cumhuriyet Meclisine sunulur. Sayıştay, genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu Kesin Hesap Yasa Tasarısının verilmesinden başlayarak iki ay içinde Cumhuriyet Meclisine sunar.

(3) Üç ayda bir düzenlenen ve Bakanlar Kuruluna sunulan raporlar, Cumhuriyet Meclisine gönderilir.

BAŞKAN - 32'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Usulsüzlük- 33. Kontrol, iç ve dış denetim sırasında, usulsüz
lerde ödeme, ödenek aşması, avansların zamanında kapa-
Yapılacak tılmaması, ihtiyaç dışında fuzuli harcamalar
işlem gibi mali mevzuata ve bu Yasaya aykırı bir duruma
rastlandığı takdirde, hatalı işlemler düzeltilir ve gerekirse soruşturma açılır. soruşturma sonucu saptanacak suçlar için yasal işlem yapılır ve usulsüz, fuzuli ödemeler ile ödenek aşmaları müsebbiplerden tahsil edilir.

BAŞKAN - 33'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yatırım Harcamalarına İlişkin Uygulama ve Denetim Kuralları

Projenin 34. Yatırım Proje Harcamaları, Proje Termin Plân-
Uygulaması ları ile bu Yasada öngörülen kurallar çerçevesinde yapılır. Türkiye Cumhuriyeti Yardımları ile finanse edilecek Yatırım Projeleri (*) için, ilgili Bakanlıklarca hazırlanacak Proje Termin Plânları, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık ve Devlet Plânlama Örgütüncce değerlendirilerek, Türkiye Cumhuriyeti Yardım Heyetine intikal ettirilir. Bu heyetin değerlendirmeleri Bakanlar Kurulunun onayına sunulur.

BAŞKAN - 34'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Aktarma ve Yeni Projeler 35.(1) Türkiye Cumhuriyeti Yardımları ile finanse edilmesi öngörülen Yatırım Projelerinin uygulama seyrine göre, projeler arasında aktarma yapılmasına ve finansmanı ayrıca sağlanan yeni projelerin mevcut projelere eklenmesine veya bağışlanmamış bir kısım projenin kaldırılmasına Türkiye Cumhuriyeti Yardım Heyetinin olumlu görüşünün alınması kaydıyla, Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(2) Mahalli kaynaklarla finanse edilmesi öngörülen Yatırım Projeleri ile ilgili aktarma işlemlerinde bu Yasanın 14'üncü maddesindeki kurallar uygulanır.

BAŞKAN - 35'inci maddeyi oyluyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Kredi ve Yardımlar 36.(1) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince verilecek kredi ve yardımların kullanım biçim ve koşullarıyla, denetim esaslarını ve geri ödeme biçimini Türkiye Cumhuriyeti Yetkilileri ile saptamaya Maliye İşleriyle Görevli Bakan yetkilidir.

(2) Maliye İşleriyle Görevli Bakanlık, bu yolla sağlanacak krediler için ayrı bir Fon açar. Fon'da toplanan paralar, tahsis edildiği amaçlar dışında kullanılamaz.

BAŞKAN - 36'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Taahhüde Girişme 37. Maliye İşleriyle Görevli Bakanlıktan onay alınmadan Yatırım projelerine ilişkin harcamaya yol açabilecek taahhüde girişilemez.

BAŞKAN - 37'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

KÂTİP -

Sermaye Katkısı ve Krediler 38. Bütçede, Kurumlara katılma ve sermaye teşkili için öngörülen ödenekler ile Devlet ekonomisinin kalkınmasını desteklemek amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince sağlanacak yardım ve krediler 36'ncı madde kurallarına bağlıdır.

BAŞKAN - 38'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

BAŞKAN - 42'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

Elzem Servisler Haricindeki Resmî Hizmet Araçları 43. Elzem Servis veren Bakanlık ve Daireler dışındaki tüm Bakanlık ve Dairelerdeki Resmî Hizmet Araçları açık artırma usulüyle satılacak ve tahsil edilecek paralarla yeni araçların alımında kullanılmak üzere, Maliye İşleriyle Görevli Bakanlıkça ayrı bir Fon oluşturulacaktır.

BAŞKAN - 43'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

BEŞİNCİ KISIM

Son Kurallar

Her Mevkiye Uygulanacak Maaş Baremlerinin Saptanmasında İlke "A" Cetveli 44, Bütçede öngörülen mevkilerin baremleri, bu Yasaya ekli "A" Cetvelinde Türk Lirası olarak gösterilmiştir. Ancak 1 Ocak 1992 tarihinden sonra yeni Barem Cetvelinin Cumhuriyet Meclisince onaylanıp yürürlüğe girmesi halinde bu Yasada öngörülen Barem Cetveli de aynı tarihten geçerli olmak üzere değiştirilmiş sayılır ve uygulama değişikliğe göre yapılır.

**" A " CETVELİ
MAAŞ ÖRNEKLERİ**

Barem Numarası

4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17 B
17 A
18 B
18 A
19

Baremler (Türk Lirası)

....	8.316.276	x	196.812	-	9.693.960
....	8.709.900	x	196.812	-	10.087.584
...	9.103.524	x	196.812	-	10.481.208
...	9.497.148	x	243.036	-	11.198.400
...	9.983.220	x	243.036	-	11.684.472
...	10.469.292	x	308.640	-	12.629.772
...	11.086.572	x	308.640	-	13.247.052
...	11.703.852	x	360.828	-	14.229.648
....	12.425.508	x	411.984	-	15.309.396
...	13.249.476	x	485.772	-	16.649.880
...	14.221.020	x	538.800	-	17.992.620
...	15.298.620	x	596.952	-	19.477.234
...	15.492.524	x	668.208	-	21.169.980
...	17.628.940	x	702.564	-	22.746.888
...	18.531.504	x	702.564	-	23.449.452
...	23.479.452	x	702.648	-	28.367.988
...	29.070.636	x	803.196	-	34.693.008
...	36.299.400	x	858.732	-	42.310.524

ERDAL ONURHAN (Lefkoşa) (Yerinden) - Cetvelin okunmuş kabul edilmesini öneriyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; "A" Cetvelinin okunmuş kabul edilmesi önerisi vardır. Bu öneriyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

("A" Cetveli 44'üncü maddeye eklenir)

Şimdi ilgili maddeyi cetveli ile birlikte oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

KATİP -

İta ve Tahsil Amirleri "D" ve "H" Cetveli 45. Cari Harcamalarda İta Amirleri, Bu Yasaya ekli "G" Cetvelinde, Tahsil Amirleri de "H" Cetvelinde gösterilmiştir.

"G" CETVELİ
İTA AMİRLERİ

PROGRAM

- 01 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı
- 02 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi Başkanı
- 03 Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanı
- 04 Dışişleri ve Savunma Bakanı
- 05 Ekonomi ve Maliye Bakanı
- 06 İçişleri, Köy İşleri ve Çevre Bakanı
- 07 Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanı
- 08 Milli Eğitim ve Kültür Bakanı
- 09 Tarım ve Orman Bakanı
- 10 Ticaret ve Sanayi Bakanı
- 11 Çalışma ve Sağlık Bakanı
- 12 İskân Bakanı
- 13 Gençlik ve Spor Bakanı
- 14 Yüksek Mahkeme : Madde 51 Yüksek Mahkeme Başkanı
Diğer Maddeler Başmukayyit
- 15 Başsavcı
- 16 Sayıştay Başkanı
- 17 Kamu Hizmeti Komisyonu Başkanı
- 18 Emniyet Genel Müdürü
- 19 Savunma
(Alt Program 01 - 03 Güvenlik Kuvvetleri Komutanı)
(Alt Program 04 Sivil Savunma Teşkilâtı Başkanı)

<u>Program</u>	<u>Sub-Program</u>
1	1
	2
	3
2	1
	2
3	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
	21
	22
	23
	24
	25
	26
	27
	28
	29
	30
	31
	32
	33
	34
	35
	36
	37
	38
	39
	40
	41
	42
	43
	44
	45
	46
	47
	48
	49
	50
	51
	52
	53
	54
	55
	56
	57
	58
	59
	60
	61
	62
	63
	64
	65
	66
	67
	68
	69
	70
	71
	72
	73
	74
	75
	76
	77
	78
	79
	80
	81
	82
	83
	84
	85
	86
	87
	88
	89
	90
	91
	92
	93
	94
	95
	96
	97
	98
	99
	100

- 183799 -

"B" CETVELİ
TANZİL AMİRLERİ

<u>madde</u>	<u>Tanzil Amiri</u>
4-6	Ekonomi ve Maliye Bakanı
1;4;5	Ekonomi ve Maliye Bakanı
6	Ekonomi ve Maliye Bakanı; İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanı
2;3	İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanı
7	Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanı
8	İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanı; Baş Mukayyit
1-6	Ekonomi ve Maliye Bakanı
1-2	Ekonomi ve Maliye Bakanı
1	Baş Mukayyit
2	İskân Bakanı
3-4	İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanı
5;7	Ticaret ve Sanayi Bakanı
6	Ekonomi ve Maliye Bakanı
8	İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanı; Ticaret ve Sanayi Bakanı
9	İskân Bakanı
1-2; 11-15	Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanı
3;7;15	Milli Eğitim ve Kültür Bakanı
4	Tarım ve Orman Bakanı
5	Çalışma ve Sağlık Bakanı
6	Sayıştay Başkanı
8;10	Ekonomi ve Maliye Bakanı
9	Ekonomi ve Maliye Bakanı; Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanı
17	Tarım ve Orman Bakanı, Çalışma ve Sağlık Bakanı

../ 1838..

ERDAL ONURHAN (Yerinden) (Devamla) - Cetvellerin okunmuş kabul edilmesini öneriyorum.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; bu Yasaya ekli "G" Cetvelinin de okunmuş kabul edilmesi önerisi vardır.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - "G" ve "H".

BAŞKAN - Bu öneriyi kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Şimdi 45'inci maddeyi cetvelleri ile birlikte oyluyorum. Kabul edenler?... "G" ve "H" Cetvelini beşaber. Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

("G" ve "H" Cetvelleri 45'inci maddeye eklenir)

KATİP-

Yasanın 46. Bu Yasayı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bakanlar Uygulan- Kurulu adına Maliye İşleriyle Görevli Bakan uygular. ması

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; şimdi de 46'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Sayın Başbakanım, konuşmak arzu ediyorsunuz efendim?

BAŞBAKAN DR. DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) - Evet.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

KATİP - E bitmedi ama.

BAŞKAN - Bitmeden.

KATİP - Bitince.

BAŞKAN - Hayır yürürlüğe girmeden.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Oyla da sonra.

MUHARREM SOYLEMEZ (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Tabii oylayalım da ondan sonra.

KATİP - Oylanmadan?

BAŞKAN - Oylanmadan. Oku.

KATİP -

Yürürlüğe Giriş 47. Bu Yasa, 1 Ocak 1992 tarihinden başlayarak yürürlüğe girer.

BAŞKAN - Buyurun, buyurun Sayın Başbakan.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Oylanmadı Sayın Başbakan.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) (Yerinden) - Oylayacağız da ondan sonra konuşacak Başbakan.

BAŞKAN - Oylanmadan evel arkadaşlar. Hukukçularımız öyle diyor efendim.

HUSEYİN CURCIOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yanlıştır.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Başbakanım.

BAŞBAKAN DR. DERVİŞ EROGLU - Bir 10 günlük Meclis çalışmasından sonra Meclis Genel Kurulunda 1992 Yılı Bütçesi şu anda onaylanma safhasına gelmiştir. Tabii ki bu bütçenin bir de Meclis Komitesi çalışma safhası vardır. Özellikle Meclis Komisyonunda yoğun bir çalışma ile arkadaşlar bütçenin, Bütçe Yasa Tasarısının Meclis Genel Kuruluna gelişinde büyük bir görev bilinci içerisinde çalışmışlardır. Ben hem Komisyon safhasında çalışan arkadaşlara, hem de Meclis safhasında Yasanın bugün nihai onaylama, daha doğrusu oylanma safhasına gelinceye kadar gerek eleştirileri ile gerekse bütçelerindeki görüşmeleri ile katkıda bulunan bütün arkadaşlara teşekkür etmek istiyorum. Bazı arkadaşların tenkitlerde belirttiği gibi 1992 Yılı Bütçe Yasası, dar imkânlar içerisinde hazırlanmış bir bütçe yasasıdır. Umit ederiz ki yapılan eleştiriler ve 1992 yılında Hükümetimizin ortaya koyacağı çalışmalarla bütçede öngörülen gelirler fazlası ile elde edebilecek

ve bazı dış borçlanmalarla da ve Anavatanımızla yapacağımız ekonomik işbirliği protokolları muvacehesinde elde edeceğimiz bazı kredi veya yardımlarla bütçemizi 1992 yılı sonuna kadar idare edebileceğiz. Tabii ki bütçe olanaklarına göre hareket etmek mecburiyetindeyiz. 1991 yılı sonuna kadar idare edebileceğiz. Tabii ki bütçe olanaklarına göre hareket etmek mecburiyetindeyiz. 1991 yılı sonuna geldiğimiz bugünlerde çalışanlarımızın da bu bütçeden pay almak için bir beklenti içerisinde olduklarının farkındayız, bilincindeyiz. Önümüzdeki günlerde sendikalarla ilgili bakan arkadaşımız görüşmeleri başlatacak ve 91 yılını bitirip 92'ye girerken çalışanlara verebileceğimiz maaş ve ücretler de tespit edilmiş olacaktır. Elbette ki hükümetler bütçe olanaklarına göre hareket etmek mecburiyetindedir. Bütçe bugün Mecliste yasalaşmaktadır. Yasalaşan bütçe dışına çıkmak mümkün olmadığı dikkate alındığı zaman bu bütçe çerçevesinde sendikalarla görüşmelerimizi sürdüreceğimizi, çalışanlarımızı memnun edebilecek çözümlere evet diyebileceğimizi belirtmek isterim. Tabii ki yapılan tenkitler dolaylı vergiler, dolaysız vergiler arasındaki dengenin bozulduğu şeklinde birkısımlı öyle. Birkısımlı konuşmacı arkadaşlar bütçe kapanırken bankalardaki Hükümet otoritesinin veya kontrolünün yetersiz olduğundan bahsetmişlerdir. Dış Ticaret açıkları gündeme getirilmiştir. Bütün bunlar, bugüne kadar yapılan, bu on gün içerisinde yapılan bütün eleştirileri Hükümetimiz tarafından özellikle dikkatle ele alınacaktır, değerlendirilecektir ve 1992 yılında 92'yi bitirdiğimiz zaman 93'e borçlu geçmeyecek şekilde çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Temennimiz bu düşüncelerimizin tahakkuk etmesi ve ortaya konan önerilerin de en iyi şekilde uygulanabilmesidir. Bu bütçe tabii ki Meclisten geçtiği şekilde uygulanacaktır. Uygulamada biz yine Meclise karşı hesap vermekte açık olacağımızı

da belirtmek isterim ve sözlerimi bitirirken bugün Meclis-
te bulunan iktidar ve muhalefet kanadı arasında çok
güzel bir diyalog başlatılmıştır. Bu bütçe çalışmaları
içerisinde özellikle Meclis Genel Kurul safhasında bu
güzel diyalogu ve seviyeli eleştirileri görmekten son
derece memnun olduğumu belirtirken, bu yeni dönemde
arkadaşlarımızla, muhalefete mensup arkadaşlarımızla
Anayasanın ele alınacağını, İktüzüğün ele alınacağını,
ve tabii ki parlamentoda halkın temsilcisi olarak bulunan
milletvekillerimizin özlük haklarının da ele alınması
gereğinin bilincinde olduğumuzu vurgulayarak hepinize
saygılar sunarım.

EMİN UZUN (Lefkoşa)(Yerinden)- Bravo Sayın Başbakan.
(Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Başbakan.

Sayın milletvekilleri; şimdi 47'nci maddeyi oyla-
rınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekim-
ser?... Oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri; Tasarının madde madde
görüşülmesi, ikinci görüşme tamamlanmıştır. Şimdi Tasa-
rının üçüncü görüşmesine geçiyoruz. Üçüncü görüşme Tasa-
rının kısa isminin okunması ile başlayacak ve bütünü
oylanmak suretiyle sona erecektir. Oylamada İktüzüğün
155'inci maddesi uyarınca açık olarak yapılacaktır.
Kısa ismi okuyunuz lütfen.

KATİP-

Kısa isim 1. Bu Yasa 1992 Mali Yılı Bütçe Yasası olarak
isimlendirilir.

BAŞKAN- Oylama cetvelini okuyunuz.

KATİP -

1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısına ait Oylama

Sonucu:

<u>Kabul Edenler</u>	<u>Kabul Etmeyenler</u>	<u>Oylamaya Katılmayanlar</u>
Ayhan Halit Acarkan	Kenan Akın	Kenan Atakol
Mustafa Adaoğlu	İsmet Kotak	Hakkı Atun
Taşkent Atasayan	Ali Süha	Erkan Emekçi
Mehmet Bayram	Ergün Vehbi	Mustafa Erbilin
Aytaç Beşeşler		Ahmet Kaşif
Nazif Borman		Hasan Yumuk
Günay Caymaz		
Salih Coşar		
Hüseyin Curcioğlu		
Derviş Çobanoğlu		
Ömer Demir		
Serdar R. Denктаş		
Harun Dimililer		
Aydemir Erdoğan		
Derviş Eroğlu		
Kutlu Evren		
Güner Göktuğ		
Mustafa Hacıahmetoğlu		
Ertuğrul Hasipoğlu		
İlkay Kamil		
Mustafa Karpaslı		
Tokay Kerem		
Hasan Kutay		
Salih Miroğlu		
Zaim Necatigil		
Ali Onay		
ErdaL Onurhan		
Olgun Paşalar		
Atay Ahmet Raşit		
Gülin Sayıner		
Eşber Serakıncı		
Hüseyin Şükrü Serdaroğlu		
Vehbi Zeki Serter		

Kabul Edenler

Ahmet Sevinç
Muharrem Söylemez
Ruhsan Tuğyan
Süha Türköz
Ekrem Uzun
Emin Uzun
Ünal Üstel

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; oylama sonucunu tutanağa göre açıklıyorum. Kabul 40. Red 4. Çekimser yok. Katılmayan 6.

Sayın milletvekilleri; 1992 Mali Yılı Bütçesi toplumumuza hayırlı ve uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; gündem gereği görüşmeler tamamlanmıştır. Gelecek birleşim 20 Aralık 1991 Cuma günü saat 10.00'da yapılacaktır. Gündem daha sonra size dağıtılacaktır.

Birleşimi burada kapatıyorum.

Kapanış saati: 17.04

DONEM: II

YIL: 2

CUMHURİYET MECLİSİ
16'ncı Birleşim
13 Aralık 1991, Cuma
Saat: 10:00

GÜNDEM: :

I. DAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI.

II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:

(1) 1992 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının (Y.T.No:130/2/91)

Haftalık Program Çerçevesinde Görüşülmesi.

1) Program 05; Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesinin
Görüşülmesi.

2) Gelirler Bütçesinin Görüşülmesi.

3) Tasarının Madde Madde Görüşülmesinin Tamamlanması ve
Bütçenin Oylanması.